

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΘΕΜΑ: «ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ Η ΜΕΤΑΦΟΡΑ
ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ»**

ΜΑΡΙΑΛΕΝΑ ΚΑΜΗΛΟΥ (ΜΔΟ 1621)

**ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΑΓΓΕΛΟΣ ΚΟΤΙΟΣ, ΠΡΥΤΑΝΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
ΠΕΙΡΑΙΩΣ**

ΠΕΙΡΑΙΑΣ, 2018

Παράρτημα Β: Βεβαίωση Εκπόνησης Διπλωματικής Εργασίας

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ»

ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

(περιλαμβάνεται ως ξεχωριστή (δεύτερη) σελίδα στο σώμα της διπλωματικής εργασίας)

Δηλώνω υπεύθυνα ότι η διπλωματική εργασία για τη λήψη του μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών, του Πανεπιστημίου Πειραιώς, «Δίκαιο και Οικονομία» με τίτλο "ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΡΤΗΞΗ ΤΗΣ ΣΑΡΔΑΝΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ Η ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΤΟΥ ΔΙΤΗΡ ΠΕΡΙΣΤΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΡΕΑΣ", έχει συγγραφεί από εμένα αποκλειστικά και στο σύνολό της. Δεν έχει υποβληθεί ούτε έχει εγκριθεί στο πλαίσιο κάποιου άλλου μεταπτυχιακού προγράμματος ή προπτυχιακού τίτλου σπουδών, στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό, ούτε είναι εργασία ή τμήμα εργασίας ακαδημαϊκού ή επαγγελματικού χαρακτήρα.

Δηλώνω επίσης υπεύθυνα ότι οι πηγές στις οποίες ανέτρεξα για την εκπόνηση της συγκεκριμένης εργασίας, αναφέρονται στο σύνολό τους, κάνοντας πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου.

Υπογραφή Μεταπτυχιακού Φοιτητή/ τριας.....

Όνοματεπώνυμο..... Μαριάννα Χαλκίλου

Ημερομηνία..... 10/7/2018

Αφιερώνεται ολοκληρωτικά στους γονείς μου, Διονύσιο και Αναστασία για την πολύτιμη ψυχολογική και οικονομική υποστήριξη που μου παρείχαν καθ' όλη την διάρκεια των σπουδών μου αλλά κυρίως για την αμέριστη υπομονή και την ανιδιοτελή αγάπη τους, με την ελπίδα να νιώσουν υπερήφανοι για εμένα.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Πρωτίστως επιθυμώ να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα της διπλωματικής εργασίας μου, Καθηγητή κ. Άγγελο Κότιο, Πρύτανη Πανεπιστημίου Πειραιώς, για την πολύτιμη βοήθεια, καθοδήγηση και εμπιστοσύνη του κατά τηνεκπόνηση της παρούσας διπλωματικής εργασίας αλλά και καθ' όλη τη διάρκεια του μεταπτυχιακού προγράμματος.

Οφείλω ιδιαίτερες ευχαριστίες στον Δρ. Γεράσιμο – Παναγή Σ. Γασπαρινάτο, για την ψυχική γενναιοδωρία του, το ειλικρινές ενδιαφέρον του, την προθυμία του να με υποστηρίξει σε αυτή την προσπάθεια, την εμπιστοσύνη του και για όλα όσα μου διδάσκει σε ανθρώπινο και επαγγελματικό επίπεδο.

Θα ήθελα επίσης να πω ένα μεγάλο ευχαριστώ στο συνάδελφο, συμφοιτητή και πάνω από όλα καρδιακό φίλο, Χαράλαμπο Κότιο, για την επιμονή του να επενδύσω στην ακαδημαϊκή μου εξέλιξη, για τις εύστοχες παρατηρήσεις του, την αδιάκοπη ανταλλαγή ιδεών και για την ουσιαστική παρουσία του μία δεκαετία και πλέον σε όλες τις δύσκολεςστιγμές.

Επιπρόσθετα, ευχαριστώ όλα τα μέλη της οικογένειάς μου για την ψυχολογική υποστήριξηκατά τη διάρκεια των μεταπτυχιακών σπουδών και ιδιαίτερα τον αδελφό μου Δημήτριο – Γρηγόριο Καμήλο και τη Μαριλή Γκαβούνα, για την πολύτιμη βοήθειά τους.

Τέλος, ευχαριστώ από καρδιάς το σύντροφό μου, Παναγιώτη Ρούσσο, για την κατανόηση, την εμπύχωση, την αγάπη και την αμέριστη συμπαράσταση του καθ' όλη τη διάρκεια των μεταπτυχιακών σπουδών μου και της κοινής μας ζωής γενικότερα.

Μαριαλένα Δ. Καμήλου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η ανάγκη βιωσιμότητας των διεθνών θαλασσών και ωκεανών είναι αδιαπραγμάτευτη καθώς από το αναξιοποίητο δυναμικό του εξασφαλίζεται η άντληση πόρων και καθίσταται εφικτό να αποκομίσουμε ποικίλα οφέλη όπως η δημιουργία θέσεων εργασίας, η οικονομική ανάπτυξη με θετικό πρόσημο και η ευημερία εν γένει.

Στην παρούσα διπλωματική εργασία αναλύεται ένα διαχρονικό και συνάμα πάντα επίκαιρο - κυρίως για την Ελλάδα αλλά και για την Ευρωπαϊκή Ένωση - ζήτημα, αυτό της ανάπτυξης της θαλάσσιας οικονομίας, γνωστής ως «γαλάζιας οικονομίας». Ειδικότερα παρουσιάζεται η σχετική με τη γαλάζια οικονομία και ανάπτυξη ενωσιακή νομοθεσία αλλά και η εθνική νομοθεσία όπως αυτή θεσπίστηκε σε συμμόρφωση και εναρμόνιση με την νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το ζήτημα.

Ειδικότερα, πραγματοποιείται μία αναδρομή στα σχετικά με τη θαλάσσια πολιτική ευρωπαϊκά νομοθετικά - δεσμευτικά ή μη - κείμενα με ταυτόχρονη παρουσίαση των στόχων τους, αρχής γενομένης από μία συνοπτική παρουσίαση της Πράσινης Βίβλου για την ευρωπαϊκή θαλάσσια πολιτική και των κύριων στόχων αυτής και συνεχίζοντας με εκτενή ανάλυση της Γαλάζιας Βίβλου για μια ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική στην Ευρωπαϊκή Ένωση στόχος της οποίας είναι η συνεκτικότερη προσέγγιση των ζητημάτων που αφορούν τη θάλασσα, μέσω του αυξημένου συντονισμού μεταξύ διαφόρων τομέων πολιτικής και περιλαμβάνει ποικίλες διατομεακές πολιτικές εκ των οποίων στην παρούσα διπλωματική εργασία παρουσιάζονται η πολιτική των δεδομένων και γνώσεων για τη θάλασσα, του θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού, της ολοκληρωμένης θαλάσσιας επιτήρησης και της γαλάζιας ανάπτυξης. Ταυτόχρονα παρουσιάζεται η αναλογική εφαρμογή αυτών των στρατηγικών και πολιτικών στους αντίστοιχους τομείς που σχετίζονται με την ανάπτυξη της γαλάζιας οικονομίας στην Ελλάδα.

Τέλος, παρουσιάζεται συνοπτικά το υπό υλοποίηση σχέδιο του Δήμου Πειραιά για τη γαλάζια ανάπτυξη της πόλης και οι σχετικές πρωτοβουλίες που έχουν ήδη ή αναμένεται να αναληφθούν για την προώθηση αυτού του σχεδίου.

Στόχος της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να δοθεί έμφαση στη σημασία της ανάπτυξης της γαλάζιας οικονομίας τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο αλλά και της πολυετούς προσπάθειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης για στροφή προς την ολιστική

προσέγγισή των ζητημάτων της θάλασσας και τον συντονισμό των διάφορων εφαρμοζόμενων πολιτικών και των φορέων λήψης των αποφάσεων με σκοπό την εξοικονόμηση πόρων από την αποδοτικότερη αξιοποίηση του θαλάσσιου πλούτου.

Λέξεις κλειδιά: Γαλάζια Οικονομία, Γαλάζια Ανάπτυξη, Θαλάσσια Πολιτική, Blue Growth

ABSTRACT

The need for sustainability of international seas and oceans is non-negotiable due to its untapped potential which secures the raising of resources and it is possible to derive a variety of benefits such as job creation, positive economic growth and prosperity in general.

The present master thesis analyzes a timeless and always up-to-date matter especially for both Greece and the European Union which is the development of the marine economy, known as the "blue economy".

In particular, the EU legislation on the blue economy and development, as well as the national legislation on the matter as introduced in compliance with and harmonization with EU legislation, are presented.

In particular, a reference to European legislation on maritime policy - whether binding or not - is made, with simultaneous presentation of its objectives, beginning with a concise presentation of the Green Paper on European Maritime Policy and its main objectives and continuing with an extensive analysis of the Blue Paper on an Integrated Maritime Policy in the European Union, which aims at a more coherent approach at maritime issues through increased coordination between various policies and includes a variety of intersectoral policies, of which in the present master thesis the policy of data and knowledge for the sea, the maritime spatial planning, the integrated maritime surveillance and the blue growth strategy are presented. At the same time, the proportional implementation of the aforementioned strategies and policies is presented in the respective areas related to the development of the blue economy in Greece.

Finally, the underlying project of the Municipality of Piraeus for the "blue" development of the city and the related initiatives that have already been or are expected to be undertaken to promote this project, is briefly presented.

The purpose of this master thesis is to emphasize the importance of the development of the blue economy at both national and European level as well as the European Union's multiannual effort to move towards a holistic approach to sea issues and to coordinate the various policies and decision makers in order to save resources from more efficient exploitation of marine wealth.

Keywords: Blue Economy, Blue Growth, Maritime Policy

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	i
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	iii
ABSTRACT	v
ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΙΚΟΝΩΝ	ix
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : Η Πράσινη Βίβλος για την Ευρωπαϊκή Θαλάσσια Πολιτική	1
1.1. Εισαγωγή.....	1
1.2. Οι κύριοι στόχοι της Πράσινης Βίβλου για την Ευρωπαϊκή Θαλάσσια Πολιτική.....	1
1.3. Συμπεράσματα.....	8
Βιβλιογραφία κεφαλαίου.....	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: Η ανάπτυξη της γαλάζιας οικονομίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση	10
2.1. Εισαγωγή.....	10
2.2. Γαλάζια Οικονομία.....	11
2.3. Η Γαλάζια Βίβλος, μια Ολοκληρωμένη Θαλάσσια Πολιτική για την Ευρωπαϊκή Ένωση.....	14
2.3.1. Το νομοθετικό πλαίσιο της Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Πολιτικής.....	15
2.3.2. Οι βασικές στρατηγικές της Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Πολιτικής.....	17
2.3.2.1. Γνώση για την Θάλασσα 2020.....	17
2.3.2.2. Θαλάσσιος Χωροταξικός Σχεδιασμός.....	20
2.3.2.3. Ολοκληρωμένη Θαλάσσια Επιτήρηση.....	25
2.3.2.4. Ασφάλεια στη Θάλασσα.....	29
2.3.2.5. Στρατηγική «ΕΥΡΩΠΗ 2020» και πρωτοβουλία «Γαλάζια Ανάπτυξη».....	35
2.3.2.5.1 Τομείς δράσης της γαλάζιας ανάπτυξης.....	36
2.3.2.5.2. Υδατοκαλλιέργεια.....	37
2.3.2.5.3. Παράκτιος και Θαλάσσιος Τουρισμός.....	41

2.3.2.5.4. Γαλάζια Βιοτεχνολογία.....	47
2.3.2.5.5. Ωκεάνια Ενέργεια.....	48
2.3.2.5.6. Εκμετάλλευση Κοιτασμάτων Θαλάσσιου Βυθού.....	50
2.4. Συμπεράσματα.....	51
Βιβλιογραφία κεφαλαίου.....	51

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο: Η περίπτωση της Ελλάδας.....

3.1. Εισαγωγή.....	57
3.2. Θαλάσσιος Χωροταξικός Σχεδιασμός.....	57
3.3. Υδατοκαλλιέργεια.....	59
3.4. Παράκτιος Τουρισμός.....	63
3.5. Γαλάζια Βιοτεχνολογία.....	67
3.6. Ωκεάνια Ενέργεια.....	69
3.7. Εκμετάλλευση Θαλάσσιων Κοιτασμάτων.....	70
3.8. Συμπεράσματα.....	72
Βιβλιογραφία κεφαλαίου.....	72

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: Η εφαρμογή της στρατηγικής της Γαλάζιας Ανάπτυξη στο

Δήμο Πειραιά .....

4.1. Εισαγωγή.....	75
4.2. Τα χαρακτηριστικά της πόλης του Πειραιά και η πρωτοβουλία “Blue - Growth Initiative”.....	75
4.3. Πρωτοβουλίες και μέτρα για την εφαρμογή της στρατηγικής της Γαλάζιας Ανάπτυξης στον Πειραιά.....	77
4.4. Συμπεράσματα.....	80
Βιβλιογραφία κεφαλαίου.....	80

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1: Η ακτογραμμή της Ευρώπης.....	2
Εικόνα 2: Χρονικές απαιτήσεις έκδοσης αδειών εκμετάλλευσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση.....	40
Εικόνα 3: Ανοδική πορεία θαλάσσιου και παράκτιου τουρισμού και μελλοντική εκτίμηση...42	
Εικόνα 4: Εξέλιξη παραγωγής ιχθυοκαλλιέργειας.....	64
Εικόνα 5: Η συμβολή του τουρισμού στην ελληνική οικονομία για το έτος 2015.....	65
Εικόνα 6: Η συμβολή του τουρισμού στην απασχόληση.....	66

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: Η Πράσινη Βίβλος για την Ευρωπαϊκή Θαλάσσια Πολιτική

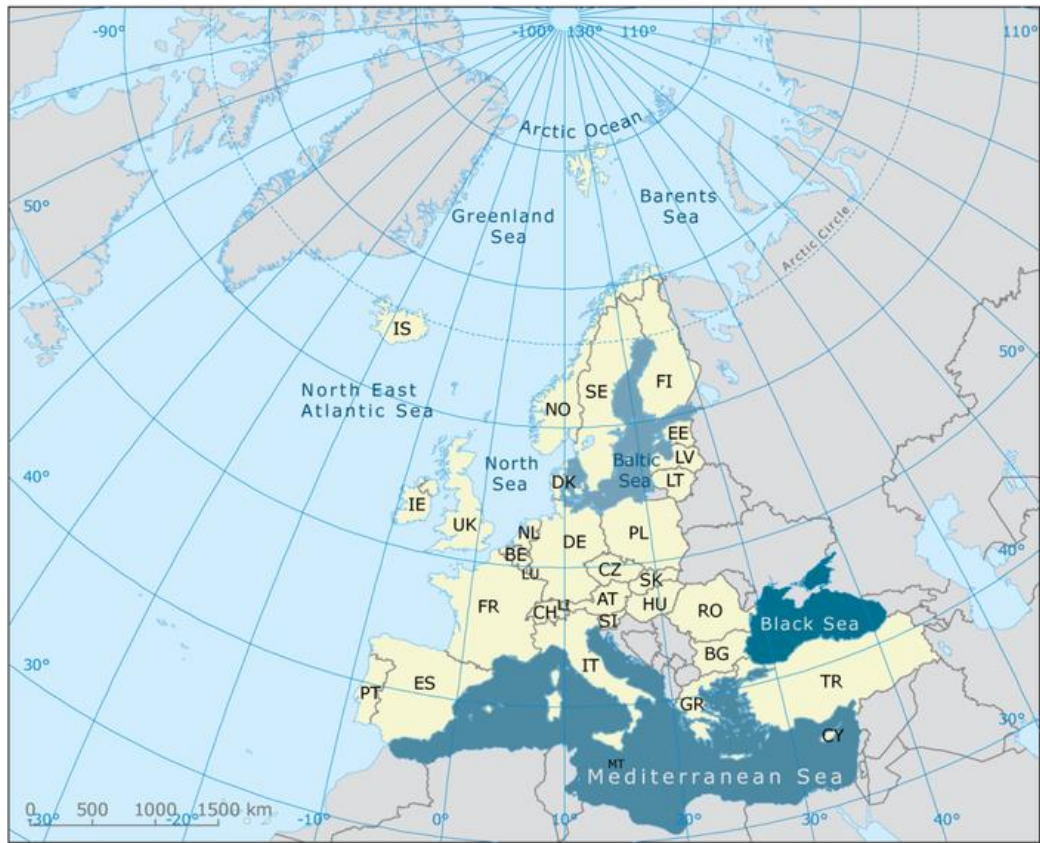
1.1 Εισαγωγή

Η Πράσινη Βίβλος για μια θαλάσσια πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης επεδίωξε την εστίαση στην αειφόρο ανάπτυξη και την ενεργό διαχείριση και προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος ολοκληρώνοντας τις μέχρι τότε ήδη τηρούμενες ευρωπαϊκές πολιτικές για τη ναυτιλία που περιλάμβαναν όλες τις παραμέτρους σχετικά με τις θαλάσσιες δραστηριότητες και δίνοντας έμφαση στον αειφόρο χαρακτήρα τους ώστε να εξασφαλισθεί η διαφύλαξη του και διατήρηση για τις επόμενες γενιές του πλούτου των θαλασσών και των ωκεανών από τον οποίο εξαρτώνται όλες οι ναυτιλιακές και συναφείς δραστηριότητες. Στο παρόν κεφάλαιο εξετάζονται οι κύριοι στόχοι της Πράσινης Βίβλου για την Ευρωπαϊκή Θαλάσσια Πολιτική και οι τομείς στους οποίους κρίθηκε απαραίτητη η ανάληψη σχετικών πρωτοβουλιών για την αποτελεσματική εφαρμογή της. Η νέα ευρωπαϊκή διάσταση για τη μελλοντική θαλάσσια πολιτική όπως διατυπώθηκε στην Πράσινη Βίβλο, αποτελεί μια ολιστική προσέγγιση, ενιαία και συνολική. Για την αντιμετώπιση όλων των σχετικών με τους ωκεανούς και τις θάλασσες πτυχών αποφασίστηκε ότι απαιτείτο διατομεακή και πολυεπιστημονική προσέγγιση καθώς επίσης και συνεχής βελτίωση της γνώσης σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας των οικοσυστημάτων και τη διατήρηση της αειφορίας τους.

1.2 Οι κύριοι στόχοι της Πράσινης Βίβλου για την Ευρωπαϊκή Θαλάσσια Πολιτική

Όπως είναι γνωστό, η Ευρώπη κατά το μεγαλύτερο ποσοστό της αποτελείται από ακτογραμμή καθώς περιβρέχεται από τον Ατλαντικό και τον Αρκτικό Ωκεανό, τη Μεσόγειο Θάλασσα, τη Βαλτική Θάλασσα, τη Βόρεια Θάλασσα και τη Μαύρη Θάλασσα ενώ απαρτίζεται από πολλά νησιά και για το λόγο αυτό η αειφόρος ανάπτυξη των θαλασσών και των ωκεανών, η διαρκής παρουσίαση λύσεων και η λήψη πρωτοβουλιών για την αμοιβαία ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης, της κοινωνικής ευμάρειας και της προστασίας του περιβάλλοντος εκ μέρους των κρατών – μελών της ανέκαθεν αποτελούσε προτεραιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Εικόνα 1: Η ακτογραμμή της Ευρώπης

(Πηγή: https://www.eea.europa.eu/themes/coast_sea/intro)

Το Μάρτιο του 2004 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κήρυξε την έναρξη διαλόγου για τη διαμόρφωση της Πράσινης Βίβλου για τη θέσπιση μιας νέας θαλάσσιας πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης με πρωταρχικούς σκοπούς την αειφόρο ανάπτυξη, την ενεργό διαχείριση, την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος και την ενίσχυση της απασχόλησης στον κλάδο της ναυτιλίας που περιλαμβάνει τους τομείς των μεταφορών, των λιμένων, της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας αλλά και στους κλάδους του τουρισμού και της ενέργειας καθώς διαμέσου της ανάπτυξης αυτών επιτυγχάνεται η οικονομική ανάπτυξη και ταυτόχρονα η δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης. Τον δε Ιούνιο του 2006 δημοσίευσε την Πράσινη Βίβλο σχετικά με τις διάφορες πτυχές μιας μελλοντικής κοινοτικής θαλάσσιας πολιτικής και τόνισε την ταυτότητα και την ηγετική θέση της Ευρώπης στον θαλάσσιο χώρο, την οποία έπρεπε να διατηρήσει σε μια περίοδο κατά την οποία οι πιέσεις που ασκούσαν στο περιβάλλον απειλούσαν τη βιωσιμότητα των θαλάσσιων δραστηριοτήτων, κατάσταση που εξακολουθεί να ισχύει μέχρι σήμερα. Εκτός από τις θαλάσσιες δραστηριότητες, η προτεινόμενη προσέγγιση αφορά την ποιότητα ζωής στις παράκτιες περιοχές και στο πλαίσιο

αυτό, η Πράσινη Βίβλος ασχολείται με νέα εργαλεία και νέους τρόπους διακυβέρνησης θεμάτων που αφορούν τη θάλασσα ενώ η σύνταξή της στηρίχθηκε στις ήδη υπάρχουσες πολιτικές και πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης στους τομείς της βιομηχανίας, του περιβάλλοντος, των μεταφορών, της αλιείας, της ενέργειας για την προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης, της έρευνας και της περιφερειακής πολιτικής και εντάσσεται άμεσα στη στρατηγική της Λισσαβόνας. Επιπλέον, η Επιτροπή εξήγγειλε στους στρατηγικούς στόχους της για την περίοδο 2005 - 2009, την κατάρτιση μιας συνολικής θαλάσσιας πολιτικής με στόχο την αύξηση και τη δημιουργία θέσεων εργασίας, συμβάλλοντας έτσι στη δημιουργία μιας ισχυρής, αναπτυσσόμενης, ανταγωνιστικής, βιώσιμης και εναρμονισμένης με το θαλάσσιο περιβάλλον οικονομίας.¹

Η Πράσινη Βίβλος κάλεσε τα ενδιαφερόμενα μέρη να συμμετάσχουν στην ανάπτυξη μιας διατομεακής θεώρησης των ωκεανών και των θαλασσών όπου τα μέρη μπορούσαν να διαβιβάσουν έως τις 30 Ιουνίου 2007 τις παρατηρήσεις τους στην Επιτροπή για τα θέματα που εθίγησαν και μέχρι την εκπνοή του έτους 2007, η Επιτροπή θα ολοκλήρωνε τη διαδικασία με την εκπόνηση ανακοίνωσης², η οποία θα εμπεριείχε τις προτάσεις της για το μέλλον.³

Οι κύριοι στόχοι της Πράσινης Βίβλου είναι η διασφάλιση της ηγετικής θέσης της Ευρώπης στην αειφόρο ανάπτυξη των θαλασσών, η μεγιστοποίηση της ποιότητας ζωής στις παραθαλάσσιες περιοχές, η δημιουργία των απαραίτητων εργαλείων διαχείρισης της σχέσης μας με το περιβάλλον, η θαλάσσια διακυβέρνηση και η ανάκτηση της ναυτικής κληρονομιάς της Ευρώπης και επιβεβαίωση της ναυτικής ταυτότητας.⁴

Η Ευρωπαϊκή Ένωση καταλαμβάνει την πρώτη θέση σε παγκόσμιο επίπεδο, στις θαλάσσιες μεταφορές χάρη στο μέγεθος των εμπορικών συναλλαγών διά θαλάσσης, στον παράκτιο τουρισμό λόγω του γεγονότος ότι τα δύο τρίτα των συνόρων της περιβάλλονται από θάλασσες, όπως προαναφέρθηκε, στην προμήθεια ενεργειακών πόρων στην ανοικτή θάλασσα χάρη στους πόρους πετρελαίου και φυσικού αερίου της Βόρειας Θάλασσας, στη

---

¹ Σύνοψη Πράσινης Βίβλου για μια θαλάσσια πολιτική (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM%3AI66029>)

² Ανακοίνωση της Επιτροπής της 10ης Οκτωβρίου 2007 με τίτλο: «Συμπεράσματα από τη διαβούλευση για μια Ευρωπαϊκή Θαλάσσια Πολιτική» - COM(2007) 574 τελικό (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex:52007DC0574>)

³ Σύνοψη Πράσινης Βίβλου για μια θαλάσσια πολιτική (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM%3AI66029>)

⁴ Κριτική αποτίμηση των προτάσεων της Πράσινης Βίβλου για μια μελλοντική Θαλάσσια Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης – ΕΛΙΑΜΕΠ (2010)

ναυπηγική τεχνολογία χάρη στην κατασκευή πλοίων και σε λοιπές συναφείς υπηρεσίες λόγω της ανάπτυξης της τεχνολογίας στον τομέα της θαλάσσιας τεχνολογίας. Επιπρόσθετα, η Ευρωπαϊκή Ένωση κατέχει ηγετική θέση σε πολλούς τομείς με αναπτυξιακό δυναμικό, όπως η κατασκευή κρουαζιερόπλοιων, οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και οι λιμένες συνεπώς η διατήρηση της ανταγωνιστικότητας σε αυτούς τους τομείς είναι πολύ σημαντική καθώς διαδραματίζουν σημαντικότατο κοινωνικοοικονομικό ρόλο. Ως εκ τούτου, η Πράσινη Βίβλος εξετάζει τους παράγοντες που συνδέονται με την ανταγωνιστικότητα, ήτοι την κατάσταση του θαλάσσιου περιβάλλοντος, τις επιστημονικές γνώσεις για όλες τις πτυχές που συνδέονται με τους ωκεανούς, την καινοτομία και την τεχνολογία του εργατικού δυναμικού.⁵

Ως προς το θαλάσσιο περιβάλλον, το οποίο αντιμετώπιζε κατά την έκδοση της Πράσινης Βίβλου και αντιμετωπίζει ακόμα τη διαρκώς επιταχυνόμενη μείωση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας με τις αντίστοιχες συνέπειες για την αξιοποίηση του δυναμικού της γαλάζιας βιοτεχνολογίας, την υπεραλίευση, την κλιματική αλλαγή που επηρεάζει αρνητικά τόσο τον τομέα της αλιείας όσο και του παράκτιου τουρισμού, τη ρύπανση από χερσαίες πηγές, την οξίνιση των θαλασσών, τη ρύπανση που οφείλεται σε απορρίψεις των πλοίων και τα ναυτικά ατυχήματα λόγω ανεπαρκούς ασφάλειας στη θάλασσα. Ως εκ τούτου και με στόχο τη μείωση των επιπτώσεων αυτών των φαινομένων στο περιβάλλον, η θεματική στρατηγική για το θαλάσσιο περιβάλλον είχε ως στόχο να ενισχυθεί η νομοθεσία που αφορά την θαλάσσια ασφάλεια, να καθιερωθεί η εκτίμηση των κινδύνων για την επεξεργασία πολιτικών στον τομέα αυτό και να υποστηριχθούν οι αναπτυσσόμενες χώρες ώστε να εφαρμόσουν το «γενικό πρόγραμμα διαχείρισης του υδάτινου έρματος». Η καινοτομία μπορεί επίσης να συμβάλει στην εξεύρεση λύσεων σε τομείς που βρίσκονται σε πλήρη εξέλιξη, όπως η ενέργεια και η κλιματική αλλαγή από τις οποίες θα μπορούσαν να επωφεληθούν και τρίτες χώρες που εφόσον προσανατολίζονται προς μια αειφόρο ανάπτυξη, κατ' αυτό τον τρόπο θα μπορούσαν να αποκτήσουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Η αιολική ενέργεια, τα παλιρροϊκά ρεύματα και οι πόροι πετρελαίου και φυσικού αερίου βαθέων υδάτων μπορούν να αποτελέσουν νέες πηγές ενέργειας. Η δέσμευση του άνθρακα, η μείωση των εκπομπών NOx που προέρχονται από τα πλοία, η μετάβαση από τις οδικές μεταφορές στις θαλάσσιες, καθώς και το ένυδρο μεθάνιο μπορούν να συμβάλουν στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής.⁶

---

⁵ Σύνοψη Πράσινης Βίβλου για μια θαλάσσια πολιτική (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM%3A166029>)

⁶ Σύνοψη Πράσινης Βίβλου για μια θαλάσσια πολιτική (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM%3A166029>)

Στον τομέα της τεχνογνωσίας του εργατικού δυναμικού, η Πράσινη Βίβλος εξετάζει τις δυνατότητες που υπάρχουν για την κάλυψη των κενών σε ειδικευμένο εργατικό δυναμικό, τα οποία δημιουργήθηκαν με την αλληλεπίδραση ορισμένων αρνητικών παραγόντων. Επιπρόσθετα, οι «συνεργατικοί σχηματισμοί» (clusters) και το κανονιστικό πλαίσιο αποτελούν παράγοντες που μπορούν επίσης να συμβάλουν στην αειφόρο ανάπτυξη καθώς ο ιδιωτικός τομέας μπορεί να οργανωθεί σε δίκτυα ναυτιλιακής αριστείας, τους λεγόμενους «συνεργατικούς σχηματισμούς», οι οποίοι αρθρώνονται γύρω από κοινά προγράμματα και για το λόγο αυτό κρίθηκε σκόπιμη η απλοποίηση της νομοθεσίας, έτσι ώστε οι στόχοι μιας πολιτικής να μην έχουν καταστροφικές και αντιφατικές επιπτώσεις σε άλλους στόχους συναφείς με τη θάλασσα ενώ ταυτόχρονα επιβεβαιώθηκε η σημασία της επίτευξης ενός σταθερού και συνεκτικού κανονιστικού πλαισίου υπό την προϋπόθεση της έγκρισης όλων των ενδιαφερόμενων μερών. Η Πράσινη Βίβλος αξιολόγησε επίσης τους μηχανισμούς για την παροχή κινήτρων σε πλοιοκτήτες ή ακόμα την επιτήρηση της εφαρμογής των διεθνών κανόνων στην ανοικτή θάλασσα για την καταπολέμηση των σημαίων ευκαιρίας.⁷

Αναφορικά με την ποιότητα ζωής στις παράκτιες περιοχές, υπήρξε η παραδοχή ότι το ήμισυ περίπου του πληθυσμού της Ευρώπης ζει κατά μήκος των ακτών ή κοντά σε αυτές και η ελκυστικότητά τους διαρκώς αυξάνεται και ως εκ τούτου, κρίθηκε σκόπιμη η κατάρτιση στοχοθετημένων στατιστικών με σκοπό τον προσδιορισμό υποδομών μεταφορών και των κατάλληλων υπηρεσιών κοινής ωφέλειας για τις τάσεις αυτές. Παράλληλα με την αύξηση του παράκτιου πληθυσμού παρατηρείται πολλαπλασιασμός των οφειλόμενων στην κλιματική αλλαγή κινδύνων που πρέπει να αντιμετωπίσει ο πληθυσμός συνεπώς απαιτείται η αξιολόγησή τους από τις δημόσιες αρχές ώστε να καταστεί εφικτός ο σχεδιασμός μηχανισμών προστασίας του πληθυσμού, των οικονομικών δραστηριοτήτων και του περιβάλλοντος και η διαχείριση των σχετικών δαπανών. Η εξεύρεση νέων λύσεων στους εν λόγω κινδύνους παρέχει στη συνέχεια τη δυνατότητα εξαγωγής της σχετικής τεχνογνωσίας. Η Πράσινη Βίβλος εξέτασε τον αντίκτυπο του βιώσιμου τουρισμού στις τοπικές οικονομίες, μελέτησε επίσης την αλληλεπίδραση της ξηράς με τη θάλασσα και έλαβε υπόψη τον αλληλένδετο χαρακτήρα αυτών των δύο στοιχείων για να προτείνει την ενσωμάτωσή τους σε μια ενιαία διαχείριση της θάλασσας, της ξηράς και ενδιάμεσων ζωνών, η οποία

---

⁷ Σύνοψη Πράσινης Βίβλου για μια θαλάσσια πολιτική (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM%3A166029>)

αποδεικνύεται ιδιαίτερα χρήσιμη όσον αφορά τη θαλάσσια ρύπανση από χερσαίες πηγές ή την επέκταση των λιμένων ως πολυλειτουργικών πλατφόρμων.⁸

Ός προς τα νέα εργαλεία για τη διαχείριση των σχέσεων με τους ωκεανούς κρίθηκε απαραίτητη η δημιουργία ενός ευρωπαϊκού δικτύου δεδομένων για το θαλάσσιο περιβάλλον, συνδυαστικού των ήδη υπαρχόντων εθνικών δικτύων, με στόχο την εναρμόνιση και τη συλλογή δεδομένων προερχόμενων από ποικίλες πηγές που θα μπορούσαν να χρησιμοποιούνται σε μεγάλο αριθμό εφαρμογών, το οποίο εντάχθηκε στο πλαίσιο του συστήματος «Παγκόσμια Παρακολούθηση του Περιβάλλοντος και της Ασφάλειας» GMES.⁹ Η βελτίωση των δεδομένων και η διάδοσή τους σε πραγματικό χρόνο θα διευκόλυne τη ναυσιπλοΐα και τον εντοπισμό παράνομων δραστηριοτήτων στη θάλασσα και η Ευρωπαϊκή Ένωση τηρεί τις διατάξεις του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού επί του θέματος, ωστόσο, η διαλειτουργικότητα με τρίτα συστήματα είχε δυνατότητες βελτίωσης. Ανάμεσα στις προτάσεις της Πράσινης Βίβλου ήταν επίσης η δημιουργία ενός συστήματος χωροταξικού σχεδιασμού προκειμένου να καταστεί δυνατή η συνύπαρξη διαφόρων δραστηριοτήτων κατά μήκος των ακτών και να αντιμετωπιστούν οι αβεβαιότητες των επενδυτών όσον αφορά στην απόκτηση αδειών. Όσον αφορά στην οικονομική υποστήριξη, η Πράσινη Βίβλος υπογράμμισε την ανάγκη να βελτιωθούν τα δεδομένα σχετικά με το συνολικό επίπεδο της οικονομικής βοήθειας και να εξεταστεί ο τρόπος με τον οποίο τα οικονομικά αυτά μέσα θα μπορούσαν να συμβάλουν στη θαλάσσια πολιτική.¹⁰

Αναφορικά με τους νέους τρόπους διακυβέρνησης θεμάτων που αφορούν τη θάλασσα και που προτάθηκαν μέσω της Πράσινης Βίβλου, κρίθηκε απαραίτητη η αντικατάσταση της ανά τομέα ή γεωγραφική περιοχή διακυβέρνησης, από μια διατομεακή προσέγγιση με συνέπειες εθνικού, ευρωπαϊκού ή διεθνούς επιπέδου ενώ τονίσθηκε ότι ορισμένα κράτη μέλη ανέθεταν ήδη τότε πολλές κυβερνητικές αρμοδιότητες σε ενιαίες εθνικές αρχές. Ωστόσο τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να ενισχύσουν την ενοποίηση στον τελωνειακό τομέα ή στον τομέα της ασφάλειας των εμπορευμάτων, κατά το παράδειγμα του Οργανισμού Διαχείρισης Εξωτερικών

---

⁸ Ανακοίνωση της Επιτροπής, της 17ης Μαρτίου 2006, με τίτλο «Η ανανεωμένη πολιτική της ΕΕ για τον τουρισμό: για μια ισχυρότερη σύμπραξη υπέρ του ευρωπαϊκού τουρισμού» - COM(2006) 134 τελικό (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM:n26107>)

⁹ Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών για το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα παρακολούθησης της Γης (GMES) και τις επιχειρήσεις του (από το 2014 και μετά) - COM(2011) 831 τελικό (<https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2011/EL/1-2011-831-EL-F1-1.Pdf>)

¹⁰ Σύνοψη Πράσινης Βίβλου για μια θαλάσσια πολιτική (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM%3A166029>)

Συνόρων Frontex¹¹ ή του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια στη Θάλασσα. Η δημιουργία μιας ευρωπαϊκής υπηρεσίας ακτοφυλακής και η υλοποίηση ενός κοινού θαλάσσιου χώρου για την Ευρωπαϊκή Ένωση, που θα διεπόταν από τους ίδιους κανόνες, αποτελούσαν άλλα προβλεπόμενα σχέδια. Η ενοποίηση θα καθιστούσε δυνατή τη δημιουργία οικονομιών κλίμακας και πιο προσιτά ορισμένα είδη εξοπλισμών ή ορισμένες τεχνολογίες, όπως τα συστήματα επιτήρησης των θαλασσών. Λόγω ορισμένων χαρακτηριστικών, η διαχείριση των θαλάσσιων οικοσυστημάτων μπορεί να γίνεται καλύτερα σε περιφερειακό επίπεδο και για το λόγο αυτό αποφασίσθηκε ότι σε ευρωπαϊκό επίπεδο μπορεί να αναληφθεί η προάσπιση κοινών συμφερόντων, καθώς και η προμήθεια εργαλείων χωροταξικού σχεδιασμού και η εποπτεία της χρήσης τους. Η κλιματική αλλαγή, η προστασία της βιοποικιλότητας, η παράνομη μετανάστευση, η πειρατεία, η πρόσβαση στην αγορά ναυτιλιακών υπηρεσιών που δεν εισάγει διακρίσεις και άλλα φαινόμενα υποχρέωσαν την Ένωση να μοιραστεί τις νέες αυτές ιδέες με τη διεθνή κοινότητα και να προβληματιστεί σχετικά με τις καλύτερες μεθόδους που μπορεί να χρησιμοποιήσει για να προωθήσει τη δική της θεώρηση των πραγμάτων.¹²

Ως προς την προστασία της θαλάσσιας κληρονομιάς και την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης, μέσω της Πράσινης Βίβλου, τονίζεται η αναγκαιότητα συνεργασίας των διάφορων θαλάσσιων κλάδων με στόχο την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης όσον αφορά τη θαλάσσια κληρονομιά και το ρόλο που διαδραματίζουν οι ωκεανοί και οι θάλασσες στην ανθρώπινη ζωή και ως εκ τούτου η Επιτροπή πρότεινε ότι η εκπαίδευση πρέπει να αποτελέσει μοχλό δράσης ενώ ταυτόχρονα, μια θετικότερη εικόνα του ναυτικού επαγγέλματος θα διευκόλυε την πρόσληψη ναυτικών.¹³

Τέλος, λόγω της άρρηκτης σύνδεσης της Ελλάδας με το θαλάσσιο στοιχείο, του πλούτου των οικοσυστημάτων της και των συναφών με το θαλάσσιο περιβάλλον δραστηριοτήτων που ασκούνται καθίσταται αυτή μία εκ των μεγαλύτερων ναυτιλιακών δυνάμεων τόσο σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και παγκοσμίως και για το λόγο αυτό η Πράσινη Βίβλος και η διάδοση αυτής ήταν κεφαλαιώδους σημασίας και σε εθνικό επίπεδο. Επιπρόσθετα, λόγω της οικονομικής κρίσης και με σκοπό την επίτευξη ολιστικής προσέγγισης των ζητημάτων που

---

¹¹Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2007/2004 του Συμβουλίου σχετικά με τη σύσταση ευρωπαϊκού οργανισμού για τη διαχείριση της επιχειρησιακής συνεργασίας στα εξωτερικά σύνορα (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM:I33216>)

¹² Σύνοψη Πράσινης Βίβλου για μια θαλάσσια πολιτική (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM%3A166029>)

¹³ Σύνοψη Πράσινης Βίβλου για μια θαλάσσια πολιτική (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM%3A166029>)

άπτονται του θαλάσσιου περιβάλλοντος, όπως ήδη προαναφέρθηκε, η Ευρωπαϊκή Ένωση επικεντρώθηκε στην εξεύρεση μέσων καταλληλότερης και εποικοδομητικότερης εκμετάλλευσης των ωκεανών και των θαλασσών με στόχο τη δημιουργία καινοτόμων πηγών ενέργειας που θα εξασφαλίσουν τη δημιουργία νέων οικονομικών δραστηριοτήτων και θα βελτιώσουν την ασφάλεια των θαλασσών αποτρέποντας ταυτόχρονα την παράνομη αλιεία στα κοινοτικά ύδατα.

1.3 Συμπεράσματα

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαμέσου της Πράσινης Βίβλου κάλυψε μεγάλο εύρος ανεξάρτητων δραστηριοτήτων και τομέων άσκησης πολιτικής. Τα κράτη - μέλη και τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα στήριξαν την αρχή μιας ολοκληρωμένης διαχείρισης των θαλάσσιων υποθέσεων με την πρόθεση της εξέλιξης των προτάσεων της Πράσινης Βίβλου. Μολαταύτα οι απόψεις της κοινωνίας δίσταντο καθώς υπήρχε συμφωνία ως προς τους στόχους αλλά ασυμφωνία, ορισμένες φορές, ως προς τις προτεινόμενες λύσεις. Οι μεν περιβαλλοντικές οργανώσεις προσέβλεπαν στη θαλάσσια πολιτική για τη διατομεακή ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών στόχων. Σε κάθε περίπτωση όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη συμφώνησαν ως προς τη σημασία της καλύτερης γνώσης των θαλασσών και των ωκεανών εκ μέρους των πολιτών καθώς η γνώση αυτή μπορεί να συμβάλει στην προώθηση της ελκυστικότητας της θαλάσσιας οικονομίας και στην ευαισθητοποίηση των πολιτών στα θέματα του θαλάσσιου περιβάλλοντος.¹⁴

Βιβλιογραφία Κεφαλαίου

- Σύνοψη Πράσινης Βίβλου για μια θαλάσσια πολιτική (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM%3A166029>)
- Ανακοίνωση της Επιτροπής της 10ης Οκτωβρίου 2007 με τίτλο: «Συμπεράσματα από τη διαβούλευση για μια Ευρωπαϊκή Θαλάσσια Πολιτική» - COM(2007) 574 τελικό (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex:52007DC0574>)

---

¹⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής της 10ης Οκτωβρίου 2007 με τίτλο: «Συμπεράσματα από τη διαβούλευση για μια Ευρωπαϊκή Θαλάσσια Πολιτική» - COM(2007) 574 τελικό (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex:52007DC0574>)

- Κριτική αποτίμηση των προτάσεων της Πράσινης Βίβλου για μια μελλοντική Θαλάσσια Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης – ΕΛΙΑΜΕΠ (2010)
- Ανακοίνωση της Επιτροπής, της 17ης Μαρτίου 2006, με τίτλο «Η ανανεωμένη πολιτική της ΕΕ για τον τουρισμό: για μια ισχυρότερη σύμπραξη υπέρ του ευρωπαϊκού τουρισμού» - COM(2006) 134 τελικό (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM:n26107>)
- Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών για το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα παρακολούθησης της Γης (GMES) και τις επιχειρήσεις του (από το 2014 και μετά) - COM(2011) 831 τελικό (<https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2011/EL/1-2011-831-EL-F1-1.Pdf>)
- Σύνοψη Πράσινης Βίβλου για μια θαλάσσια πολιτική (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM%3A166029>)
- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2007/2004 του Συμβουλίου σχετικά με τη σύσταση ευρωπαϊκού οργανισμού για τη διαχείριση της επιχειρησιακής συνεργασίας στα εξωτερικά σύνορα (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM:l33216>)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: Η ανάπτυξη της γαλάζιας οικονομίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση

2.1 Εισαγωγή

Λόγω της ήδη παραπάνω αναφερθείσας μακροσκελούς ακτογραμμής της Ευρώπης, εκτάσεως 70.000 χλμ., αλλά και της τότε κρίσης ότι οι θαλάσσιες περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης συνέβαλαν τότε σε ένα πολύ μεγάλο ποσοστό στο Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν της, ήτοι στο 40% του περίπου και αντιπροσώπευαν αντίστοιχο ποσοστό του πληθυσμού της, εξήχθη το συμπέρασμα ότι η ευημερία της Ευρώπης συνδέεται άρρηκτα με τη θάλασσα καθώς οι θαλάσσιες δραστηριότητες, όπως η ναυτιλία, τα λιμάνια, η αλιεία, τα ναυπηγεία και η υπεράκτια παραγωγή ενεργειακών πόρων, όπως το πετρέλαιο, το φυσικό αέριο και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, αλλά και ο παράκτιος και θαλάσσιος τουρισμός προσφέρουν αξιόλογα εισοδήματα. Τα λιμάνια και η ναυτιλία επιτρέπουν στην Ευρώπη να επωφελείται από την ταχεία ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου, ενώ παράλληλα η εκμετάλλευση των ορυκτών πόρων, η υδατοκαλλιέργεια, η γαλάζια βιοτεχνολογία και οι υποθαλάσσιες τεχνολογίες που ολοένα κερδίζουν έδαφος, αποτελούν σημαντικές επιχειρηματικές ευκαιρίες χωρίς να πρέπει να παραλείπεται η αναφορά στην ψυχαγωγική, αισθητική και πολιτιστική αξιοποίηση των θαλασσών.¹⁵

Λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι προϋπόθεση για την ανταγωνιστικότητα των κλάδων αυτών είναι η εξασφάλιση της αειφόρου χρήση του θαλάσσιου περιβάλλοντος συνδυαστικά με την αύξηση της ευάλωτης φύσης των παράκτιων περιφερειών και της φήμης των παράκτιων υδάτων, τη σημασία του ρόλου των ωκεανών στο κλιματικό σύστημα και την διαρκή υποβάθμιση του θαλάσσιου περιβάλλοντος, κρίθηκε επιτακτική η ανάγκη ενασχόλησης με τους ωκεανούς και τις θάλασσές της Ευρώπης καθώς η άρρηκτα συνδεδεμένη με την κλιματική αλλαγή βιωσιμότητά τους, αναγνωρίζεται σήμερα ευρέως ως σημαντική παγκόσμια πρόκληση. Ταυτόχρονα, ο αυξανόμενος ανταγωνισμός για τη χρησιμοποίηση θαλάσσιου χώρου και οι σωρευτικές επιπτώσεις των ανθρώπινων δραστηριοτήτων στα θαλάσσια οικοσυστήματα κρίθηκε ότι καθιστούν ακατάλληλο πλέον το σημερινό αποσπασματικό τρόπο λήψεως αποφάσεων όσον αφορά τα συναφή προς τη

---

¹⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών μια ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική για την Ευρωπαϊκή Ένωση - COM(2007) 575 τελικό, Βρυξέλλες, 2007 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52007DC0575&from=EL>)

θάλασσα ζητήματα και απαιτούν μια προσέγγιση η οποία θα βασίζεται σε μεγαλύτερη συνεργασία και ολοκλήρωση. Για μεγάλο χρονικό διάστημα οι πολιτικές σχετικά με τις θαλάσσιες μεταφορές, την αλιεία, την ενέργεια, την εποπτεία και τον έλεγχο των θαλασσών, τον τουρισμό, το θαλάσσιο περιβάλλον και τη θαλάσσια αλιεία αναπτύχθηκαν σε διαφορετικές τροχιές, οδηγώντας, κατά καιρούς, σε αναποτελεσματικότητα, έλλειψη συνοχής και συγκρούσεις που αφορούν ζητήματα χρήσης του θαλάσσιου χώρου και για το λόγο αυτό η Επιτροπή οραματίστηκε μια ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική που να καλύπτει όλες τις πτυχές της σχέσης των πολιτών της ηπείρου με τους ωκεανούς και τις θάλασσες. Η καινοτόμος και ολιστική αυτή προσέγγιση θα προσέφερε ένα συνεκτικό πλαίσιο πολιτικής που θα επέτρεπε τη βέλτιστη και αειφόρο ανάπτυξη όλων των θαλάσσιων δραστηριοτήτων.¹⁶

Στο παρόν κεφάλαιο αναλύεται η έννοια της γαλάζιας οικονομίας, το νομοθετικό πλαίσιο και οι βασικές στρατηγικές της ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής που παρέχουν την απαραίτητη γνώση, καθορίζουν το νομικό πλαίσιο και την ασφάλεια στην πρωτοβουλία της γαλάζιας οικονομίας, ήτοι η γνώση για την θάλασσα προκειμένου να βελτιωθεί η πρόσβαση στις σχετικές πληροφορίες, ο θαλάσσιος χωροταξικός σχεδιασμός για τη διασφάλιση μίας επαρκούς και βιώσιμης διαχείρισης των θαλάσσιων δραστηριοτήτων, η ολοκληρωμένη θαλάσσια επιτήρηση ώστε να εξασφαλιστεί μεγαλύτερος έλεγχος εκ μέρους των αρμόδιων αρχών στα θαλάσσια τεκταινόμενα και κατ' επέκταση η στρατηγική ασφάλεια στη θάλασσα από διάφορους κινδύνους, όπως οι εισβολές, η καταστροφή του περιβάλλοντος και οι παράνομες δραστηριότητες, παρουσιάζεται συνοπτικά η στρατηγική «Ευρώπη 2020» και αναλύεται η πρωτοβουλία «Γαλάζια Ανάπτυξη» και οι τομείς δράσης αυτής σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

2.2 Γαλάζια Οικονομία

Ο όρος «γαλάζια οικονομία»¹⁷ περιλαμβάνει όλες τις οικονομικές δραστηριότητες που σχετίζονται με τους ωκεανούς, τις θάλασσες και τις παράκτιες περιοχές καθώς επίσης και αυτές που παρέχουν άμεση ή έμμεση υποστήριξη στη λειτουργία των γαλάζιων οικονομικών τομέων ανεξαρτήτως από το εάν βρίσκονται σε παράκτιες περιοχές ή όχι.

---

¹⁶ Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών μια ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική για την Ευρωπαϊκή Ένωση - COM(2007) 575 τελικό, Βρυξέλλες, 2007 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52007DC0575&from=EL>)

¹⁷ Ecorys (2012). Scenarios and drivers for sustainable growth from the oceans, seas and coasts, EC DG MARE

Η σημασία των θαλάσσιων οικονομικών δραστηριοτήτων στην Ευρώπη αναμένεται ότι θα αυξηθεί έως το 2020¹⁸, με την Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία να εκτιμάται ότι θα ανέλθει σε 590 δις ευρώ και τον αριθμό των εργαζομένων σε 7 εκατομμύρια άτομα. Σε παγκόσμιο επίπεδο, ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης προβλέπει ότι από το 2030, πολλές βιομηχανίες που βασίζονται στις θάλασσες θα έχουν τη δυνατότητα να επιτύχουν ιδιαίτερα υψηλές αποδόσεις τόσο όσον αφορά στην προστιθέμενη αξία, όσο και στην απασχόληση. Η παραγωγή της παγκόσμιας οικονομίας των θαλασσών εκτιμάται σήμερα σε 1,3 τρις ευρώ, ποσό το οποίο θα μπορούσε να υπερδιπλασιαστεί μέχρι το 2030 συνεπώς αποδεικνύεται η ολοένα αυξανόμενη σημασία και συνεισφορά της γαλάζιας οικονομίας στην οικονομική ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση.¹⁹

Η γαλάζια οικονομία περιλαμβάνει αλληλεξαρτώμενους τομείς που βασίζονται σε κοινές δεξιότητες και μεριζόμενη υποδομή εξαρτώμενους ταυτόχρονα και από τη βιώσιμη χρήση της θάλασσας από τον άνθρωπο και ειδικότερα τις θαλάσσιες μεταφορές, τα λιμάνια, τη ναυπηγική δραστηριότητα, την επισκευή πλοίων, την αλιεία και την υδατοκαλλιέργεια, τον τουρισμό, τη γαλάζια βιοτεχνολογία, την εξόρυξη πετρελαίου, αερίου, αδρανών υλικών και αλατιού, την εκμετάλλευση κοιτασμάτων του θαλάσσιου βυθού, την αφαλάτωση, την αιολική και άλλες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και το δημόσιο τομέα. Σε όλους τους ως άνω τομείς η καινοτομία παίζει σημαντικό ρόλο για την αξιοποίηση του αναπτυξιακού δυναμικού και τη δημιουργία απασχόλησης καθώς μπορεί να αποφέρει σημαντικά περιβαλλοντικά οφέλη ευνοώντας ταυτόχρονα την επεξεργασία αποδοτικών, ως προς το κόστος, μέτρων προστασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Ουσιαστικά, η ανάπτυξη στο πλαίσιο της Γαλάζιας Οικονομίας προσφέρει νέους και καινοτόμους τρόπους που θα συμβάλουν ώστε η Ευρωπαϊκή Ένωση να εξέλθει από τη σημερινή οικονομική κρίση αντιπροσωπεύοντας τη θαλάσσια διάσταση της στρατηγικής Ευρώπη 2020 και συμβάλλοντας στη διεθνή ανταγωνιστικότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην αποδοτικότητα των πόρων, στη δημιουργία θέσεων εργασίας και νέων πόρων ανάπτυξης, διατηρώντας παράλληλα τη βιοποικιλότητα και προστατεύοντας το θαλάσσιο περιβάλλον, διασφαλίζοντας έτσι τις υπηρεσίες που προσφέρουν τα υγιή και ανθεκτικά θαλάσσια και παράκτια οικοσυστήματα.²⁰

---

¹⁸Εγγραφο Εργασίας των Υπηρεσιών της Επιτροπής για την «Έκθεση για τη Στρατηγική της Γαλάζιας Ανάπτυξης προς μια περισσότερο βιώσιμη ανάπτυξη και απασχόληση στη Γαλάζια Οικονομία» (SWD(2017) 128 final, 31.03.2017).

¹⁹Στρατηγική για τη Γαλάζια Ανάπτυξη του Δήμου Πειραιά 2018 – 2024 (<http://www.bluegrowth.gr>)

²⁰Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών Γαλάζια ανάπτυξη ευκαιρίες για βιώσιμη ανάπτυξη στους τομείς της θάλασσας και της ναυτιλίας - COM(2012) 494 final, Βρυξέλλες 2012 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012DC0494&from=EN>)

Σύμφωνα με την πρώτη ετήσια έκθεση της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την γαλάζια οικονομία, αυτή κινείται σταθερά ανοδικά με κύκλο εργασιών 566 δισ. Ευρώ, δημιουργία προστιθέμενης αξίας ύψους 174 δισ. ευρώ και δημιουργίας θέσεων απασχόλησης για σχεδόν 3,5 εκατ. άτομα. Ο Ευρωπαίος Επίτροπος για το Περιβάλλον, τις Θαλάσσιες Υποθέσεις και την Αλιεία κ. Karmenu Vella δήλωσε: «*Η γαλάζια οικονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης αυξάνεται συνεχώς κατά την τελευταία δεκαετία και οι δυνατότητες για το μέλλον είναι πολλά υποσχόμενες. Με επενδύσεις στην καινοτομία και μέσω της υπεύθυνης διαχείρισης των ωκεανών, ενσωματώνοντας περιβαλλοντικές, οικονομικές και κοινωνικές πτυχές, μπορούμε να διπλασιάσουμε τον τομέα με βιώσιμο τρόπο μέχρι το 2030.*» Ο δε κ. Tibor Navracsics, Επίτροπος Εκπαίδευσης, Πολιτισμού, Νεολαίας και Αθλητισμού, αρμόδιος για το Κοινό Κέντρο Ερευνών για την εκπαίδευση, τον πολιτισμό, τη νεολαία και τον αθλητισμό, δήλωσε: «*Χάρη στην επιστημονική συμβολή του Κοινού Κέντρου Ερευνών, είμαστε σε θέση να εντοπίσουμε τι οδηγεί την κυανή οικονομία και πώς αναπτύσσεται. Θα στηρίξει τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και τους ενδιαφερόμενους φορείς για τη δημιουργία νέων επιχειρηματικών ευκαιριών και τη διαχείριση των πόρων των ωκεανών, των θαλασσών και των παράκτιων πόρων με βιώσιμο τρόπο*». Η έκθεση παρουσιάζει την τρέχουσα κατάσταση και τις πρόσφατες τάσεις στους έξι εδραιωμένους κλάδους της γαλάζιας οικονομίας σε διάφορα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προκειμένου να αποκτήσει γνώσεις σχετικά με το πού μπορούν να βρεθούν νέες ευκαιρίες και βιώσιμα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα. Το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ισπανία, η Ιταλία, η Γαλλία και η Ελλάδα έχουν τις μεγαλύτερες και κυριότερες γαλάζιες οικονομίες της Ευρώπης, με την Ισπανία να αντιπροσωπεύει το ένα πέμπτο της συνολικής απασχόλησης, ακολουθούμενη από την Ιταλία, το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ελλάδα. Μεταξύ των διαφόρων τομέων, ο τομέας των «ζώντων πόρων» (δηλαδή της αλιείας, της υδατοκαλλιέργειας και της μεταποίησης) αυξήθηκε κατά 22% μεταξύ 2009 και του 2016. Η αυξημένη βιωσιμότητα, χάρη στην κοινή αλιευτική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διαδραματίζει σημαντικό ρόλο σε αυτή τη θετική εξέλιξη. Επίσης, οι αναδυόμενοι κλάδοι εξαντλούνται. Ο τομέας της βιοτεχνολογίας σηματοδοτεί διψήφια ανάπτυξη σε κράτη - μέλη όπως η Ιρλανδία και η απασχόληση στην αιολική βιομηχανία ανοικτής θάλασσας έχει αυξηθεί από 23,7 χιλιάδες το 2009 σε 160 χιλιάδες το 2016, υπερβαίνοντας την απασχόληση στον τομέα της αλιείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Παρακολουθώντας την ανάπτυξη των υποτομέων της γαλάζιας οικονομίας και εξετάζοντας τους οδηγούς, η ετήσια έκθεση για την «γαλάζια οικονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης» μπορεί να συμβάλει στον εντοπισμό επενδυτικών ευκαιριών και στην παροχή κατευθύνσεων για μελλοντικές πολιτικές, συμπεριλαμβανομένης της διακυβέρνησης των ωκεανών. Ως εκ τούτου, η παρούσα έκθεση - η τελευταία σε μια

σειρά που καλύπτει ήδη τον κοινοτικό αλιευτικό στόλο, τον τομέα της υδατοκαλλιέργειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τον κλάδο της μεταποίησης ιχθύων της Ευρωπαϊκής Ένωσης - είναι απαραίτητη για όλους τους επαγγελματίες της "γαλάζιας οικονομίας".²¹

2.3 Η Γαλάζια Βίβλος, μια Ολοκληρωμένη Θαλάσσια Πολιτική για την Ευρωπαϊκή Ένωση

Σκοπός της ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα έπρεπε να είναι η αλλαγή του τρόπου χάραξης της πολιτικής γενικότερα και της λήψης αποφάσεων καθώς δεν ενδείκνυτο πλέον σε κανένα επίπεδο η τμηματική ανάπτυξη αυτών. Οι αλληλεπιδράσεις θα έπρεπε να γίνουν κατανοητές και να ληφθούν υπόψη, θα έπρεπε να αναπτυχθούν κοινά εργαλεία, να εντοπιστούν και να αξιοποιηθούν συνέργειες και να αποφευχθούν ή να επιλυθούν οι διαφορές. Επιπρόσθετα σκοπός της ως άνω ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής θα έπρεπε να είναι η κατάρτιση και υλοποίηση ενός προγράμματος εργασίας όπου τα μέτρα με βάση τις διαφορετικές τομεακές πολιτικές θα έπρεπε να ενταχθούν σε ένα συνεκτικό πλαίσιο πολιτικής.

Το σχέδιο δράσης περιελάμβανε τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού χώρου θαλάσσιων μεταφορών χωρίς σύνορα και μιας ευρωπαϊκής στρατηγικής για τη θαλάσσια έρευνα, η δημιουργία εθνικών ολοκληρωμένων θαλάσσιων πολιτικών οι οποίες θα αναπτυχθούν από τα κράτη μέλη και ενός ευρωπαϊκού δικτύου για τη θαλάσσια εποπτεία, η δημιουργία ενός οδικού χάρτη για το θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό των κρατών – μελών και μιας στρατηγικής για τον περιορισμό των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στις παράκτιες περιοχές, η μείωση των εκπομπών CO₂ και της ρύπανσης που προκαλείται από τη ναυτιλιακή δραστηριότητα, η εξάλειψη της «πειρατικής» αλιείας καθώς και καταστροφικών αλιευτικών πρακτικών όπως είναι η αλιεία στην ανοικτή θάλασσα με τράτες βυθού, η δημιουργία ενός ευρωπαϊκού δικτύου συναφών προς τη θάλασσα συνεργατικών σχηματισμών (maritime clusters) και η αναθεώρηση των παρεκκλίσεων που προβλέπει το κοινοτικό εργατικό δίκαιο όσον αφορά τους τομείς της ναυτιλίας και της αλιείας.²²

---

²¹https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/content/%E2%82%AC566-billion-and-growing-eu-blue-economy-thriving_el

²²Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών μια

2.3.1 Το νομοθετικό πλαίσιο της Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Πολιτικής

Η νομική βάση της νέας αυτής πολιτικής αποτελεί συμπύκνωση των συμπερασμάτων στα οποία κατέληξε η Προεδρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τη θαλάσσια πολιτική στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Βρυξελλών της 14^{ης} Δεκεμβρίου 2007 και ο Κανονισμός (ΕΚ) με αριθμ. 1255/2011 της 30ής Νοεμβρίου 2011 σχετικά με την καθιέρωση προγράμματος για τη στήριξη της περαιτέρω ανάπτυξης μιας ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής που θα αντικατασταθεί από την πρόταση της Επιτροπής σχετικά με κανονισμό για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας.²³

Όπως ήδη προαναφέρθηκε το Μάρτιο του 2005 η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση σχετικά με μια Ολοκληρωμένη Θαλάσσια Πολιτική για την Ευρωπαϊκή Ένωση, στην οποία καθορίζονται οι στόχοι για μια Πράσινη Βίβλο που αφορά το μέλλον της θαλάσσιας πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία ήταν μια πρώτη αναφορά στην νέα πολιτική της Ένωσης. Στην συνέχεια, τον Οκτώβριο του 2007 η Επιτροπή κατέθεσε πρόταση για μια Ολοκληρωμένη Θαλάσσια Πολιτική για την Ευρωπαϊκή Ένωση, γνωστή ως Γαλάζια Βίβλο²⁴ και ένα αντίστοιχο σχέδιο δράσης όπως αυτό παρουσιάζεται στο σχετικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής²⁵ και το Δεκέμβριο 2007 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο χαιρέτισε την Ολοκληρωμένη Θαλάσσια Πολιτική και κάλεσε την Επιτροπή να υποβάλει έκθεση για την

ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική για την Ευρωπαϊκή Ένωση - COM(2007) 575 τελικό, Βρυξέλλες, 2007 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52007DC0575&from=EL>)

²³ Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1014/2014 της επιτροπής της 22ας Ιουλίου 2014 για τη συμπλήρωση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 508/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση των κανονισμών του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 2328/2003, (ΕΚ) αριθ. 861/2006, (ΕΚ) αριθ. 1198/2006 και (ΕΚ) αριθ. 791/2007 και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1255/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά το περιεχόμενο και τη δομή ενός κοινού συστήματος παρακολούθησης και αξιολόγησης για τις πράξεις που χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32014R1014>)

²⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών μια ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική για την Ευρωπαϊκή Ένωση - COM(2007) 575 τελικό, Βρυξέλλες, 2007 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52007DC0575&from=EL>)

²⁵ Commission staff working document - Accompanying document to the Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions - An Integrated Maritime Policy for the European Union – {COM(2007) 574 final} {COM(2007) 575 final} {SEC(2007) 1279} {SEC(2007) 1280} {SEC(2007) 1283} (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52007SC1278>)

πρόοδο που επιτεύχθηκε στα τέλη του 2009 γεγονός που αποτέλεσε την αρχή της νέας προσπάθειας.²⁶

Το Σεπτέμβριο 2010 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε την πρότασή της για κανονισμό που θεσπίζει ένα πρόγραμμα για τη συνέχιση της χρηματοδοτικής στήριξης της Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Πολιτικής, για την περίοδο 2011 – 2013. Τέλος το Δεκέμβριο του 2011 το Κοινοβούλιο και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκριναν τον προαναφερθέντα Κανονισμό που αποτελεί την σημερινή νομική βάση για την Ολοκληρωμένη Θαλάσσια Πολιτική.²⁷

Το Σεπτέμβριο του 2012 η Επιτροπή ενέκρινε την Ανακοίνωση με τίτλο: «Γαλάζια Ανάπτυξη, ευκαιρίες για βιώσιμη ανάπτυξη στη θάλασσα και στη ναυτιλία». Στόχος της είναι η ανάληψη μιας κοινής πρωτοβουλίας από τα κράτη μέλη, τις περιφέρειες και όλους τους λοιπούς εμπλεκόμενους ενδιαφερόμενους φορείς, για την αξιοποίηση της γαλάζιας οικονομίας. Στις 8 Οκτωβρίου 2012 εγκρίθηκε σε υπουργικό επίπεδο μέσω της Διακήρυξης της Λεμεσού η Ατζέντα Ανάπτυξης και Απασχόλησης στους Τομείς της Θάλασσας και της Ναυτιλίας, στην οποία γίνεται λόγος για βελτιωμένη θαλάσσια διακυβέρνηση και διασφάλιση ότι οι τοπικές κοινότητες συμμετέχουν και επωφελούνται από την ανάπτυξη καινοτόμων δράσεων μέσω ευρωπαϊκών θαλάσσιων θυλάκων συνεργασίας με κοινωνικούς εταίρους.²⁸

Ακολούθως και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εξέφρασε την υποστήριξή του και το Μάιο του 2014, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση σχετικά με την καινοτομία στη Γαλάζια Οικονομία, όπου υπογραμμίζεται η καθοριστική της σημασία σε όλους τους τομείς της Γαλάζιας Οικονομίας για την αξιοποίηση του αναπτυξιακού δυναμικού και τη δημιουργία απασχόλησης.²⁹ Πρόσφατα δε, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε Έγγραφο Εργασίας για τη στρατηγική της Γαλάζιας Ανάπτυξης, η οποία καλύπτει όλες τις πτυχές που σχετίζονται με τη

---

²⁶Συμπεράσματα της Προεδρίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 14ης Δεκεμβρίου 2007 - Έγγρ. 16616/1/07 REV 1
(http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/el/ec/104702.pdf)

²⁷Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση προγράμματος στήριξης της περαιτέρω ανάπτυξης μιας ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής – Πρόταση – {COM(2010) 494 τελικό} {2010/0257 (COD)} (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010PC0494&from=EN>)

²⁸Cyprus Presidency of the Council of the European Union, Declaration of the European Ministers responsible for the Integrated Maritime Policy and the European Commission, on a Marine and Maritime Agenda for growth and jobs the “Limassol Declaration”, Limassol 2012. (https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/sites/maritimeaffairs/files/docs/body/limassol_en.pdf)

²⁹Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την «Καινοτομία στο πλαίσιο της Γαλάζιας Οικονομίας: Αξιοποίηση του δυναμικού των θαλασσών και των ωκεανών μας με στόχο την προώθηση της απασχόλησης και της μεγέθυνσης» - COM(2014) 254 final, Βρυξέλλες 2014 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014DC0254&from=EN>)

χρήση των θαλασσών και των ωκεανών και αποτελεί μια καινοτόμο και ολιστική προσέγγιση η οποία προσφέρει ένα συνεκτικό πλαίσιο πολιτικής που θα επιτρέψει τη βέλτιστη και αειφόρο ανάπτυξη όλων των δραστηριοτήτων που συνδέονται με τη θάλασσα.³⁰

Η αναγνώριση του ρόλου των δικτύων επαναλαμβάνεται και στον πρόσφατο Κανονισμό 508/2014 για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ), όπου επισημαίνεται ότι η χρηματοδοτική στήριξη που παρέχεται από αυτό, ευνοεί την ανάπτυξη και εφαρμογή ολοκληρωμένης διαχείρισης των θαλάσσιων και παράκτιων υποθέσεων, ιδίως, μεταξύ άλλων, μέσω της προώθησης πλαισίων και δικτύων διατομεακής συνεργασίας, συμπεριλαμβανομένων των εκπροσώπων των δημοσίων αρχών σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.³¹

2.3.2 Οι βασικές στρατηγικές της Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Πολιτικής

2.3.2.1 Γνώση για την θάλασσα 2020

Η γνώση για τη θάλασσα είναι κεφαλαιώδους σημασίας για την επίτευξη της αειφόρου ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και απαραίτητη για την ορθή χρήση των λοιπών εργαλείων της Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Πολιτικής όπως ο χωροταξικός σχεδιασμός και η θαλάσσια επιτήρηση αλλά και για να καταστεί εφικτή οποιαδήποτε πρόβλεψη σχετικά με τις αλλαγές που μπορεί να εμφανιστούν στα συστήματα των ωκεανών αλλά και σχετικά με τον αντίκτυπο που μπορεί να έχει σε αυτά ο ανθρώπινος παράγοντας είναι απαραίτητη η γνώση της λειτουργίας των συστημάτων αυτών τόσο στο παρελθόν όσο και στο παρόν.

Η συλλογή των θαλάσσιων στοιχείων πραγματοποιείται συνήθως από δημόσια ιδρύματα των κρατών - μελών με συγκεκριμένους στόχους όπως η εκμετάλλευση των θαλάσσιων πόρων, η διασφάλιση της ασφαλούς ναυτιλίας, η παρακολούθηση και τήρηση των κανονισμών, η εξακρίβωση μιας επιστημονικής υπόθεσης και η διασφάλιση της καλής περιβαλλοντικής

---

³⁰Εγγραφο Εργασίας των Υπηρεσιών της Επιτροπής για την έκθεση για τη Στρατηγική της Γαλάζιας Ανάπτυξης προς μια περισσότερο βιώσιμη ανάπτυξη και απασχόληση στη Γαλάζια Οικονομία - SWD(2017) 128 final, Βρυξέλλες 2017 (https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/sites/maritimeaffairs/files/swd-2017-128_en.pdf)

³¹Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 508/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Μαΐου 2014 για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση των κανονισμών του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 2328/2003, (ΕΚ) αριθ. 861/2006, (ΕΚ) αριθ. 1198/2006 και (ΕΚ) αριθ. 791/2007 και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1255/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0508&from=EL>)

κατάστασης των υδάτων ενώ ταυτόχρονα, είναι απαραίτητα στις ιδιωτικές επιχειρήσεις ώστε να εκμεταλλευτούν τους θαλάσσιους πόρους επαρκέστερα, στις εθνικές και τοπικές αρχές για την προστασία των ακτογραμμών τους και τον υπολογισμό του ποσοστού συμμόρφωσης αυτών με τα περιβαλλοντικά πρότυπα και στον επιστημονικό κλάδο για την εξασφάλιση της γνώσης των ωκεάνιων κύκλων και των θαλάσσιων οικοσυστημάτων.³²

Μολονότι η διαδικασία συλλογής των ως άνω δεδομένων φαντάζει απλή θεωρητικά καθώς απαιτεί την απλή παρατήρηση των θαλασσών και των ωκεανών, τη συγκέντρωση, ανάλυση και αξιολόγηση των δεδομένων, στην πράξη συναντώνται διάφορες δυσκολίες που έγκεινται στην εξεύρεση πληροφοριών, στον περιορισμό στην πρόσβαση, στη δυσκολία χρήσης και συσχέτισμού των συλλεχθέντων στοιχείων, στο γεγονός ότι το κόστος υπερβαίνει τον προϋπολογισμό του χρήστη, στην αμφίβολης ακρίβειας ποιότητα και στην πιθανή ανεπάρκεια ποσότητας για τον εκάστοτε απαιτούμενο σκοπό, με αποτέλεσμα να μην αναπτύσσονται καινοτομίες και υπηρεσίες με την βοήθεια των δεδομένων. Ως εκ τούτου η έλλειψη αποτελεσματικών στοιχείων για τις θαλάσσιες υποδομές προκαλεί αβεβαιότητα για την μελλοντική συμπεριφορά των ωκεανών και 25% μείωση της αβεβαιότητας αυτής για τη μελλοντική αύξηση της στάθμης της θάλασσας θα μπορούσε να μειώσει τα ετήσια κόστη για την προστασία της θάλασσας κατά 100 εκατομμύρια ευρώ. Ως εκ τούτου η Ευρωπαϊκή Ένωση αναγνωρίζοντας την επιτακτική ανάγκη βελτίωσης των γνώσεων για την θάλασσα και τα οφέλη αυτών, θέτει τρεις βασικούς στόχους, ήτοι τη μείωση των λειτουργικών δαπανών και των καθυστερήσεων για τους χρήστες θαλάσσιων δεδομένων με σκοπό την παροχή βοήθειας στον ιδιωτικό τομέα, ώστε να είναι βιώσιμος και ανταγωνιστικός και να εξασφαλιστεί η βελτίωση της ποιότητας των δημόσιων διαδικασιών λήψης αποφάσεων και η ενίσχυση της επιστημονικής έρευνας για το θαλάσσιο περιβάλλον, την αύξηση του ανταγωνισμού και της καινοτομίας στο πλαίσιο της χρήσης των θαλάσσιων δεδομένων μέσω της παροχής ευρύτερης πρόσβασης σε συνεκτικά, ποιοτικά ελεγμένα και άμεσα διαθέσιμα θαλάσσια δεδομένα και τη βελτίωση του βαθμού αξιοπιστίας των γνώσεων για τους ωκεανούς και τις θάλασσες που θα οδηγήσει στη δημιουργία μιας πιο ισχυρής βάσης για τη διαχείριση μελλοντικών αλλαγών.³³

---

³² Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο γνώσεις για τη θάλασσα 2020 θαλάσσιες παρατηρήσεις και δεδομένα για μια έξυπνη και βιώσιμη ανάπτυξη, COM(2010) 461 τελικό, Βρυξέλλες 2010 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0461&from=EN>)

³³ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο γνώσεις για τη θάλασσα 2020 θαλάσσιες παρατηρήσεις και δεδομένα για μια έξυπνη και βιώσιμη ανάπτυξη, COM(2010) 461 τελικό, Βρυξέλλες 2010 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0461&from=EN>)

Με την εφαρμογή των ανωτέρω στόχων και τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου δικτύου για την παροχή γνώσεων σχετικά με τη θάλασσα προς αντικατάσταση του υπάρχοντος κατακερματισμένου συστήματος, τα οφέλη μπορεί να ανέλθουν σε ποσό ύψους 300 εκατομμυρίων ευρώ ετησίως, ενώ παράλληλα θα δημιουργηθούν νέες ευκαιρίες για καινοτομία και ανάπτυξη. Μολαταύτα, η συγκέντρωση εικόνων από τις ευρωπαϊκές θαλάσσιες λεκάνες και θάλασσες απαιτεί διασυνοριακή συνεργασία, αλλά και συνεργασία μεταξύ διαφορετικών επιστημονικών κλάδων, με πρωτοβουλίες όπως η Οδηγία INSPIRE³⁴ σύμφωνα με την οποία, τα κράτη - μέλη υποχρεούνται να υιοθετούν μέτρα για την ανταλλαγή δεδομένων και υπηρεσιών μεταξύ των δημόσιων αρχών τους όταν αυτά τους ζητούνται να λαμβάνονται προς αυτή την κατεύθυνση. Μολαταύτα, ανακύπτουν ζητήματα δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας όπως και στα υπόλοιπα πλαίσια συλλογής δεδομένων, όπως είναι το Data Collection Framework, το οποίο αφορά σε δεδομένα σχετικά με την αλιεία και υποχρεώνει τα κράτη - μέλη να συλλέγουν, να διαχειρίζονται και να παρέχουν αλιευτικά δεδομένα με στόχο την υποβολή επιστημονικών γνωμοδοτήσεων απαιτώντας όμως τη συναίνεση όλων των φορέων που διαθέτουν δεδομένα και η πρωτοβουλία Global Monitoring for Environmental Security, η οποία αποσκοπεί στην παροχή υπηρεσιών στον τομέα του περιβάλλοντος και ασφάλειας βασιζόμενη κυρίως σε δορυφορικές λήψεις και μετρήσεις.³⁵

Συμπερασματικά, η ολοκλήρωση της θαλάσσιας γνώσης απαιτεί εντατικότερες προσπάθειες ώστε η συλλογή δεδομένων να πραγματοποιείται με στόχο την πολλαπλή και όχι για συγκεκριμένο σκοπό χρήση τους. Επιπλέον, η αποθήκευση και φύλαξη των δεδομένων θα πρέπει να γίνεται όσο το δυνατόν πιο κοντά στις πηγές προέλευσής τους θα πρέπει η διαδικασία λήψης αποφάσεων στο πλαίσιο της οποίας θα αποφασίζεται ποια δεδομένα θα συλλέγονται και πώς θα πρέπει να συγκεντρώνονται. Τέλος, σκόπιμη κρίνεται και η προώθηση της επικοινωνίας μεταξύ των κέντρων φύλαξης δεδομένων των κρατών ώστε η συλλογή των γνώσεων να μην αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα του κράτους.³⁶

---

³⁴ Directive 2007/2/EC establishing an Infrastructure for Spatial Information in the European Community.

³⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο γνώσεις για τη θάλασσα 2020 θαλάσσιες παρατηρήσεις και δεδομένα για μια έξυπνη και βιώσιμη ανάπτυξη - COM(2010) 461 τελικό, Βρυξέλλες 2010 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0461&from=EN>)

³⁶ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο γνώσεις για τη θάλασσα 2020 θαλάσσιες παρατηρήσεις και δεδομένα για μια έξυπνη και βιώσιμη ανάπτυξη - COM(2010) 461 τελικό, Βρυξέλλες 2010 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0461&from=EN>)

Σε συνέχεια των παραπάνω, το δίκτυο EMODnet (European Marine Observation and Data Network) αποτέλεσε τη συμβολή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ολοκληρωμένη Θαλάσσια Πολιτική και κατά την διαδικασία σύστασής του, δημιουργήθηκαν οι κάτωθι θεματικές ομάδες, όπως η υδρογραφία και ειδικότερα η βαθυμέτρηση, οι ακτογραμμές και τα υποβρύχια ευρήματα, όπως τα ναυάγια, η γεωλογία και ειδικότερα τα ιζήματα, η διάβρωση ακτών, οι γεωλογικοί κίνδυνοι, η φυσική και ειδικότερα η θερμοκρασία, τα κύματα, τα ρεύματα, η στάθμη της θάλασσας και η διείσδυση του φωτός, η χημεία και ειδικότερα η συγκέντρωση χημικών στο νερό, τα ιζήματα και οι ζώντες οργανισμοί, η βιολογία και ειδικότερα η αφθονία έμβιων ειδών και οι φυσικοί οικότοποι και ειδικότερα η ταξινόμηση με βάση φυσικές παραμέτρους όπως το βάθος του νερού και η διείσδυση του φωτός.³⁷

Τα πλεονεκτήματα της εύκολης πρόσβασης στα θαλάσσια δεδομένα γίνονται αντιληπτά ιδίως στους τομείς που σχετίζονται με την έρευνα και την καινοτομία όπως η ιχθυοκαλλιέργεια όπου εξαιτίας της μεγάλης άνθισης και της ποικιλότητας της καλλιέργειας, απαιτούνται υδρογραφικά, γεωλογικά, χημικά, μετεωρολογικά και βιολογικά στοιχεία για να επιτευχθεί η βέλτιστη δυνατή απόδοση. Στο δε τομέα του παράκτιου τουρισμού, αξίζει να σημειωθεί ότι η πρόσβαση σε παρελθούσες μετεωρολογικές παρατηρήσεις συμβάλλει στον περιορισμό των διαβρώσεων καθώς οι πληροφορίες σχετικά με την ροή και τη θερμοκρασία των υδάτων αλλά και σχετικά με τους ανέμους διευκολύνουν την κατασκευή υποδομών διασφάλιση των τουριστικών προορισμών αλλά και την ανεύρεση ανεκμετάλλευτων περιοχών.

2.3.2.2 Θαλάσσιος Χωροταξικός Σχεδιασμός

Με τον όρο θαλάσσιος χωροταξικός σχεδιασμός, νοείται η διαδικασία με την οποία αναλύονται και οργανώνονται οι ανθρώπινες δραστηριότητες στο θαλάσσιο και παράκτιο χώρο προκειμένου να επιτευχθεί η σύνθεση κοινωνικών, οικονομικών, περιβαλλοντικών και πολιτιστικών στόχων. Αποτελεί διατομεακό μέσο πολιτικής που προωθεί τη βιώσιμη ανάπτυξη στο θαλάσσιο χώρο και τις παράκτιες ζώνες, επιδιώκοντας την αρμονική συνύπαρξη των δραστηριοτήτων και χρήσεων, εφαρμόζοντας μία προσέγγιση που βασίζεται σε αρχές της αειφορίας και περιλαμβάνει την χωρική στρατηγική για το θαλάσσιο χώρο και τα θαλάσσια χωροταξικά σχέδια. Η χωρική στρατηγική υποδεικνύει τις παράκτιες ζώνες και υποδεικνύει

---

³⁷ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο γνώσεις για τη θάλασσα 2020 θαλάσσιες παρατηρήσεις και δεδομένα για μια έξυπνη και βιώσιμη ανάπτυξη - COM(2010) 461 τελικό, Βρυξέλλες 2010 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0461&from=EN>)

την αναγκαιότητα για την εκπόνηση σχεδίων. Ο θαλάσσιος χωροταξικός σχεδιασμός συμβάλλει ιδίως, στη βιώσιμη ανάπτυξη στη θάλασσα που περιλαμβάνει τον τομέα της ενέργειας, της ναυτιλίας, της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, του τουρισμού, της εξόρυξης πρώτων υλών, καθώς και τη διατήρηση, προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος, περιλαμβανομένης της ανθεκτικότητας στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και μέσω αυτού μπορούν να οριοθετούνται, μεταξύ άλλων, περιοχές για υδατοκαλλιέργεια, αλιεία, εγκαταστάσεις και υποδομές για έρευνα, εκμετάλλευση και εξόρυξη πετρελαίου, φυσικού αερίου, καθώς και άλλων ενεργειακών πόρων, ορυκτών και αδρανών υλικών και για την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, θαλάσσιες περιοχές και κυκλοφοριακές ροές, η προστασία της βιοποικιλότητας και της υποθαλάσσιας πολιτιστικής κληρονομιάς, η επιστημονική έρευνα, οι διαδρομές υποβρύχιων καλωδίων και αγωγών και ο τουρισμός.³⁸

Το θαλάσσιο οικοσύστημα είναι πολυσύνθετο και δεν αναγνωρίζει διοικητικά όρια συνεπώς ένας σωστός σχεδιασμός για ισορροπημένη διαχείριση σε βάθος χρόνου πρέπει να το λαμβάνει υπόψη του σαν ολότητα, αλλά ταυτόχρονα και τους παράγοντες που το προσδιορίζουν, έτσι ώστε να επιτυγχάνεται η ενίσχυση και η προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος. Ήδη από την δεκαετία του 1980, διάφορα προγράμματα έρευνας που έχουν συσταθεί με την πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Ένωσης υποστηρίζουν την πολυτομεακή έρευνα, με ιδιαίτερο προσανατολισμό στην διάβρωση των ακτών, την ολοκληρωμένη διαχείριση παράκτιων ζωνών και τα όρια του θαλάσσιου οικοσυστήματος. Το πρόγραμμα MESMA για παράδειγμα αναπτύσσει καινοτόμες ιδέες και στρατηγικές για ολοκληρωμένο σχεδιασμό, εστιάζοντας στην αξιολόγηση των περιοχών υπό χωροταξική διαχείριση, ενώ το δίκτυο HERMES στοχεύει στην διερεύνηση των οικοσυστημάτων του υφαλοπλαισίου μεγάλου βάθους. Ο θαλάσσιος χωροταξικός σχεδιασμός αποτελεί ουσιαστικά ένα εργαλείο λήψης αποφάσεων, το οποίο θέτει ένα πλαίσιο μέσα στο οποίο μπορούν να συμβιβαστούν ανταγωνιστικές ανθρώπινες δραστηριότητες όπως η ναυτιλία, οι θαλάσσιες μεταφορές, η ενέργεια ανοιχτής θάλασσας, η ανάπτυξη λιμένων, η αλιεία και η υδατοκαλλιέργεια και η διαχείριση του αντίκτυπου των ανθρώπινων και φυσικών δραστηριοτήτων στο θαλάσσιο περιβάλλον, όπως η όξινη βροχή, η άνοδος στάθμης της θάλασσας, η άνοδος της θερμοκρασίας υδάτων και τα ακραία καιρικά φαινόμενα. Πρωταρχικός στόχος του είναι η

---

³⁸<https://government.gov.gr/thalassia-chorotaxia/#1528273381294-50d13d14-7b68>

εξισορρόπηση των τομεακών συμφερόντων και η αειφόρος αξιοποίηση των θαλάσσιων πόρων σε εναρμονισμό με τη στρατηγική της Γαλάζιας Ανάπτυξης.³⁹

Σύμφωνα με τους πρωταρχικούς στόχους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ο θαλάσσιος χωροταξικός σχεδιασμός θα συνέβαλε στην ανταγωνιστικότητα της θαλάσσιας οικονομίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προωθώντας την ανάπτυξη και την απασχόληση σε συμφωνία με το Πρόγραμμα της Λισσαβόνας. Ο σχεδιασμός αυτός, δεν θα αποτελούσε επανάληψη του επίγειου χωροταξικού σχεδιασμού στη θάλασσα, διότι ο θαλάσσιος χώρος έχει τρεις διαστάσεις ήτοι το θαλάσσιο βυθό, τη στήλη ύδατος και την επιφάνεια και προσφέρεται για πολλές χρήσεις, ωστόσο, με τον επίγειο σχεδιασμό δημιουργήθηκε ένα νομικό πλαίσιο με δεσμευτικό χαρακτήρα, χαρακτηριστικό που και ο θαλάσσιος χωροταξικός σχεδιασμός πρέπει να διατηρήσει για να είναι αποτελεσματικός. Η μετάβαση από τον επίγειο χωροταξικό σχεδιασμό στο θαλάσσιο είναι μείζονος σημασίας και απαιτεί την ύπαρξη συνοχής μεταξύ θαλάσσιων και χερσαίων στρατηγικών και σχεδίων, καθώς και τη συνεκτική εφαρμογή τους καθώς η διαδικασία της ολοκληρωμένης διαχείρισης παράκτιων ζωνών συμβάλλει σε αυτή τη μεταβατική χωροταξική στρατηγική.⁴⁰

Από όλα τα ως άνω αναφερθέντα δε συνάγεται απαραίτητα η αναγκαιότητα δημιουργίας νέας οντότητας διακυβέρνησης καθώς μπορούν να διατηρηθούν οι προϋπάρχουσες δομές. Μια κοινή προσέγγιση επιτρέπει την αποτελεσματική και ομαλή υλοποίηση του Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού και δίνεται η ευκαιρία να ανταλλάξουν τα κράτη-μέλη εμπειρογνωμοσύνη μεταξύ τους. Το 2009 πραγματοποιήθηκαν 5 εργαστήρια προς αυτή την κατεύθυνση, όπου συζητήθηκαν οι αρχές του οδικού χάρτη με τα κράτη-μέλη, τις περιφέρειες και τις μη κερδοσκοπικές ομάδες. Μια από τις απόψεις που έγινε κοινώς αποδεκτή ήταν ότι ο ΘΧΣ αποτελεί ένα ολοκληρωμένο και ισόρροπο εργαλείο με δυνατότητα να παράσχει μακροπρόθεσμη σταθερότητα και προβλεψιμότητα, καθώς και να διαχειριστεί τον ανταγωνισμό για εξασφάλιση χώρου σε περιοχές εντατικής χρήσης. Αυτό είναι σημαντικό για όλους τους οικονομικούς τομείς όπως οι θαλάσσιες μεταφορές, το πετρέλαιο, το φυσικό

---

³⁹ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Ένας οδικός χάρτης για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό επίτευξη κοινών αρχών στην ΕΕ», COM(2008) 791 τελικό, Βρυξέλλες 2008 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008DC0791&from=EL>)

⁴⁰ Ανακοίνωση της επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών θαλάσσιος χωροταξικός σχεδιασμός στην ΕΕ – Επιτεύγματα και Μελλοντικές Εξελίξεις, COM(2010) 771 final, Βρυξέλλες 2010 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0771&from=EN>)

αέριο, η άμμος, το αμμοχάλικο, η ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές, η αλιεία, η υδατοκαλλιέργεια, ο τουρισμός και η προστασία του περιβάλλοντος.⁴¹

Διάφορα διεθνή και ευρωπαϊκά μέσα συμβάλλουν στο θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό, όπως για παράδειγμα η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας, βάση της οποίας εξισορροπούνται τα δικαιώματα και τα συμφέροντα των κρατών σημαίας, των παράκτιων κρατών και των κρατών λιμένος, ενώ δίνεται μεγάλη έμφαση στη σπουδαιότητα της διαίρεσης των θαλασσών και των ωκεανών σε θαλάσσιες ζώνες. Ο Διεθνής Ναυτιλιακός Οργανισμός, θεσπίζει πρότυπα για τη ναυτιλία και τις θαλάσσιες μεταφορές με διεθνή ισχύ, ενώ το Πρωτόκολλο της Σύμβασης του Λονδίνου καθιέρωσε το 2006 την αρχή της προφύλαξης, η οποία αποτελεί σημαντική αλλαγή στις σχετικές με την απόρριψη των αποβλήτων στη θάλασσα ρυθμίσεις. Όσον αφορά τα μέσα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική επιβάλλει στα κράτη - μέλη να υιοθετήσουν μια προσέγγιση οικοσυστημική και να εξασφαλίσουν πως οι ανθρώπινες δραστηριότητες δεν θα έχουν αντίκτυπο στο περιβάλλον, επιτυγχάνοντας με αυτό τον τρόπο την καλή περιβαλλοντική κατάσταση των θαλασσών μέχρι την χρονιά ορόσημο 2020 ενώ και η οδηγία NATURA 2000 απαιτεί από τα κράτη - μέλη να προσδιορίζουν και να προστατεύουν τις περιοχές για τη διατήρηση των ειδών και των οικοτόπων που φιλοξενούν.⁴²

Αναφορικά με την υδατοκαλλιέργεια, η κοινή αλιευτική πολιτική μπορεί να δώσει σωστές κατευθύνσεις και δεδομένα για τον τόπο άσκησης των σχετικών δραστηριοτήτων. Προς τη σωστή χάραξη του θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού έχουν συμβάλει κατά καιρούς ορισμένες περιφερειακές συμβάσεις, όπως η OSPAR (Όσλο-Παρίσι) του 1992, η οποία χρησίμευσε ως πλατφόρμα ανταλλαγής πληροφοριών μετά την Πέμπτη διάσκεψη για τη Βόρεια θάλασσα, η HELCOM (η επιτροπή του Ελσίνκι) που εργάζεται για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος στη Βαλτική από το 1974, ενώ στη Μεσόγειο το 1975

---

⁴¹ Ανακοίνωση της επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών θαλάσσιος χωροταξικός σχεδιασμός στην ΕΕ – Επιτεύγματα και Μελλοντικές Εξελίξεις, COM(2010) 771 final, Βρυξέλλες 2010 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0771&from=EN>)

⁴² Ανακοίνωση της Επιτροπής «Ένας οδικός χάρτης για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό επίτευξη κοινών αρχών στην ΕΕ», COM(2008) 791 τελικό, Βρυξέλλες 2008 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008DC0791&from=EL>)

δημιουργήθηκε το πρώτο σχέδιο διαχείρισης (Μεσογειακό Πρόγραμμα Δράσης) στο πλαίσιο του προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον.⁴³

Ο θαλάσσιος χωροταξικός σχεδιασμός πρέπει να γίνεται με βάση την κατάσταση του σχετικού οικοσυστήματος και των ιδιοτεροτήτων της κάθε περιοχής προκειμένου να συμβάλλει στην αειφόρο ανάπτυξη λαμβανομένου υπόψη και του αντικτύπου των ήδη υπαρχουσών ή μελλοντικών δραστηριοτήτων στο περιβάλλον. Επιπλέον, είναι πολύ σημαντικό η διαδικασία του σχεδιασμού να είναι ευέλικτη και να μπορεί να αναθεωρηθεί ανά πάσα στιγμή, αφού το περιβάλλον που δραστηριοποιείται μεταβάλλεται συνεχώς. Σε αυτό συμβάλλει και η πρόσβαση σε ακριβείς πληροφορίες, καθώς ο σχεδιασμός πρέπει να εξελίσσεται παράλληλα με τις γνώσεις. Το δίκτυο EMODnet βοηθά σε αυτή την κατεύθυνση.⁴⁴

Ο θαλάσσιος χωροταξικός σχεδιασμός μπορεί να βοηθήσει ενεργά και να ενισχύσει τους τομείς δράσης της Γαλάζιας Ανάπτυξης. Ο αλιευτικός τομέας πέρα από τα υπόλοιπα προβλήματα, αντιμετωπίζει και τον αυξανόμενο ανταγωνισμό ως προς τον χώρο καθώς η σαφώς προσδιορισμένη και μακροπρόθεσμη πρόσβαση στον θαλάσσιο χώρο είναι σημαντική τόσο για την ελεύθερη αλιεία, όσο και για την υδατοκαλλιέργεια, η οποία πρέπει να έχει στη διάθεσή της συγκεκριμένες περιοχές, και είναι ουσιαστικό να υπάρχει ένα πλαίσιο για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό που να περιλαμβάνει τη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων παραγόντων και τη διασυννοριακή συνεργασία. Η συνεργασία αυτή θα βοηθήσει και στην ανταλλαγή γνώσεων μεταξύ των αλιείων.⁴⁵

Στον τομέα της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές οι εξελίξεις στόχος είναι η κατά 20% χρήση των εν λόγω πηγών μέχρι το 2020, συνεπώς απαιτούνται περισσότερες υποδομές για την επίτευξη του. Μια κοινή προσέγγιση του θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού και η διασυννοριακή συνεργασία θα οδηγήσει σε σημαντικά οφέλη. Επίσης, στις υπεράκτιες πλατφόρμες εξόρυξης και εκμετάλλευσης πετρελαίου και φυσικού αερίου λόγω των πολλών

---

⁴³ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Ένας οδικός χάρτης για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό επίτευξη κοινών αρχών στην ΕΕ», COM(2008) 791 τελικό, Βρυξέλλες 2008 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008DC0791&from=EL>)

⁴⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Ένας οδικός χάρτης για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό επίτευξη κοινών αρχών στην ΕΕ», COM(2008) 791 τελικό, Βρυξέλλες 2008 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008DC0791&from=EL>)

⁴⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Ένας οδικός χάρτης για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό επίτευξη κοινών αρχών στην ΕΕ», COM(2008) 791 τελικό, Βρυξέλλες 2008 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008DC0791&from=EL>)

κινδύνων που ελλοχεύουν, το κατάλληλο ρυθμιστικό πλαίσιο που βασίζεται στο θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό θα βοηθήσει στην πρόληψη των ατυχημάτων.⁴⁶

Για την αποτελεσματικότερη ανάπτυξη του θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει εκδώσει μη δεσμευτικές επιλογές, όπως η ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών, τα διασυνοριακά έργα, οι μελέτες και η έρευνα, οι κατευθυντήριες γραμμές και οι συστάσεις αλλά και νομοθετικές επιλογές για την δημιουργία κοινής προσέγγισης και διασυνοριακή συνεργασία σε σταθερή νομική βάση, ενώ η εφαρμογή θα επαφίεται στα κράτη μέλη. Το 2013 η Επιτροπή πρότεινε την συνεργασία του θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού και της Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Πολιτικής με γενικό στόχο τη βιώσιμη ανάπτυξη των παράκτιων ζωνών και περιοχών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με σεβασμό ως προς το οικοσύστημα και εξαιτίας της έλλειψης θαλάσσιου σχεδιασμού, της απουσίας ανταλλαγής πληροφοριών, της ελλιπούς σύνδεσης των πολιτικών για τις ακτές και τις θάλασσες και ακόμη της απουσίας συνεργασίας των ενδιαφερόμενων μερών. Τα οφέλη αυτής της συνεργασίας αναμένεται να είναι τόσο οικονομικά, ήτοι να παρατηρηθεί μείωση του κόστους συναλλαγών για τις ναυτιλιακές επιχειρήσεις, μείωση στα λειτουργικά κόστη και αύξηση της βεβαιότητας για ιδιωτικές επενδύσεις, όσο και περιβαλλοντικά όπως καλύτερη διαχείριση των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων και βελτίωση της βιοποικιλότητας αλλά και κοινωνικά, όπως καλύτερη συνεργασία μεταξύ των συνεργαζόμενων μερών, αύξηση των θέσεων εργασίας και ασφάλεια.⁴⁷

2.3.2.3 Ολοκληρωμένη Θαλάσσια Επιτήρηση

Η θαλάσσια επιτήρηση είναι ένας ιδιαίτερα περίπλοκος τομέας με στόχο την έγκαιρη πρόληψη και διαχείριση επισφαλών καταστάσεων που λαμβάνουν χώρα στη θάλασσα και μπορεί να έχουν επιπτώσεις στην ασφάλεια, στην εφαρμογή των νόμων, στην άμυνα, στον έλεγχο των συνόρων, στην προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος, στον έλεγχο της αλιείας, στο εμπόριο στα οικονομικά ενδιαφέροντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης εν συνόλω. Εξαιτίας της κεφαλαιώδους σημασίας του τομέα της θαλάσσιας επιτήρησης, η Επιτροπή εξέδωσε το 2007 την ήδη παραπάνω αναφερθείσα Πράσινη Βίβλο ώστε να επιτευχθεί ο

---

⁴⁶ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Ένας οδικός χάρτης για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό επίτευξη κοινών αρχών στην ΕΕ», COM(2008) 791 τελικό, Βρυξέλλες 2008 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008DC0791&from=EL>)

⁴⁷ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Ένας οδικός χάρτης για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό επίτευξη κοινών αρχών στην ΕΕ», COM(2008) 791 τελικό, Βρυξέλλες 2008 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008DC0791&from=EL>)

συγκερασμός όλων των κυβερνητικών δραστηριοτήτων των κρατών - μελών κάτω από ένα ενιαίο δίκτυο πληροφοριών και θαλάσσιας επιτήρησης. Η Βίβλος αυτή κατέληξε σε δύο συμπεράσματα, ήτοι στην αναγκαιότητα ύπαρξης μιας διασυνοριακής και διατομεακής συνεργασίας όλων των ενδιαφερομένων και στην ιδιαίτερη σημασία μιας σταδιακής ενσωμάτωσης των ήδη υπαρχόντων ή μελλοντικών συστημάτων επιτήρησης.⁴⁸

Ως εκ τούτου, για τη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των εθνικών αρχών και την αποφυγή των απωλειών ως προς την απόδοση, των αλληλοεπικαλύψεων και των περιττών λειτουργικών δαπανών που παρατηρούνται στην υφιστάμενη ανταλλαγή πληροφοριών απαιτείται η δημιουργία ενός νομικού και τεχνικού πλαισίου σχετικά με την επιτήρηση των εξωτερικών συνόρων των κρατών – μελών και για το σκοπό αυτό και λαμβάνοντας υπόψη το μη περιορισμό σε εθνικά σύνορα των κινδύνων και απειλών του θαλάσσιου τομέα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ξεκίνησε το 2009 την προσπάθεια δημιουργίας ενός κοινού περιβάλλοντος ανταλλαγής πληροφοριών για τον θαλάσσιο τομέα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ήτοι του Common Information Sharing Environment.⁴⁹

Στόχος αυτού του προγράμματος είναι η διαμόρφωση σαφούς εικόνας της κατάστασης όσον αφορά στις θαλάσσιες δραστηριότητες με επίπτωση στη θαλάσσια ασφάλεια και προστασία, στον συνοριακό έλεγχο, στη θαλάσσια ρύπανση και στο θαλάσσιο περιβάλλον, στον έλεγχο της αλιείας, στις δραστηριότητες επιβολής του νόμου εν γένει, στην άμυνα, καθώς και στα οικονομικά συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατά τέτοιο τρόπο ώστε να διευκολύνεται η λήψη ορθών αποφάσεων.⁵⁰

Μέσω του περιβάλλοντος Common Information Sharing Environment επιτυγχάνεται η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ ευρωπαϊκών οργανισμών και φορέων, με απώτερο στόχο την έγκαιρη πρόσβαση σε ακριβείς πληροφορίες για την αποτελεσματικότερη άσκηση των

---

⁴⁸ Ανακοίνωση της επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών μια ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική για την Ευρωπαϊκή Ένωση - COM(2007) 575 τελικό, Βρυξέλλες, 2007 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52007DC0575&from=EL>)

⁴⁹ Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών προς την ενοποίηση της θαλάσσιας επιτήρησης: Ένα κοινό περιβάλλον ανταλλαγής πληροφοριών για τον θαλάσσιο τομέα της ΕΕ - COM(2009)538 τελικό, Βρυξέλλες 2009 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52009DC0538&from=EN>)

⁵⁰ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο γνώσεις για τη θάλασσα 2020 θαλάσσιες παρατηρήσεις και δεδομένα για μια έξυπνη και βιώσιμη ανάπτυξη, COM(2010) 461 τελικό, Βρυξέλλες 2010 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0461&from=EN>)

δραστηριοτήτων τους, μέσω της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των συστημάτων τους, των κέντρων συντονισμού και των μέσων επιτήρησης. Το γεγονός αυτό θα μπορούσε να μειώσει τις σχετικές απειλές και κινδύνους κατά 30% κατά μέσο όρο, όμως το αποτέλεσμα αυτό δεν θα είναι ασφαλώς ομοιόμορφο για όλα τα είδη των κινδύνων και τους διάφορους θαλάσσιους τομείς ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος.⁵¹

Η ειδοποιός διαφορά μεταξύ του Common Information Sharing Environment και των λοιπών προγραμμάτων έγκειται στο γεγονός ότι δεν επικαλύπτει ούτε αντικαθιστά τα ήδη υπάρχοντα συστήματα και πλατφόρμες ανταλλαγής πληροφοριών, αλλά αντίθετα συμβάλλει στην αξιοποίησή του με τέτοιο τρόπο ώστε τα ακατέργαστα ή κατεργασμένα στοιχεία να μην υποβάλλονται πολλές φορές και να αποφεύγεται η αλληλοεπικάλυψη εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα και τη φύλαξή τους για ένα μοναδικό σκοπό, μέσω μιας λιγότερο χρονοβόρας διαδικασίας και χρήσης λιγότερων πόρων, πρακτική που θα μπορούσε να αποφέρει οφέλη ύψους 400 εκατομμυρίων ευρώ ετησίως στην ευρωπαϊκή οικονομία, άμεση εξοικονόμηση 40 εκατομμυρίων ευρώ στις δημόσιες αρχές και αντίστοιχες επενδυτικές δαπάνες 10 εκατομμυρίων ευρώ σε ετήσια βάση για την πρώτη δεκαετία, με απώτερο σκοπό την αύξηση της αποδοτικότητας, της ποιότητας, της ικανότητας ανταπόκρισης και του συντονισμού των επιχειρήσεων επιτήρησης στον ευρωπαϊκό θαλάσσιο τομέα, αλλά και την προώθηση της καινοτομίας, της ευημερίας και της ασφάλειας τόσο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσο και των πολιτών της.⁵²

Ως εκ τούτου, το Common Information Sharing Environment δεν θα χρησιμεύει στην ανταλλαγή πληροφοριών κάθε είδους μεταξύ όλων, αλλά θα ανταλλάσσονται με βάση την ανάγκη της γνώσης και την ευθύνη που αυτή προϋποθέτει και θα αναπτύσσεται στα εξής έξι στάδια⁵³:

---

⁵¹ Ανακοίνωση της επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο καλύτερη επίγνωση της κατάστασης μέσω ενισχυμένης συνεργασίας μεταξύ των αρχών θαλάσσιας επιτήρησης: Τα επόμενα βήματα στο πλαίσιο του κοινού περιβάλλοντος ανταλλαγής πληροφοριών για τον θαλάσσιο τομέα της ΕΕ - COM(2014) 451 final (<http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2014/EL/1-2014-451-EL-F1-1.Pdf>)

⁵² Ανακοίνωση της επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο καλύτερη επίγνωση της κατάστασης μέσω ενισχυμένης συνεργασίας μεταξύ των αρχών θαλάσσιας επιτήρησης: Τα επόμενα βήματα στο πλαίσιο του κοινού περιβάλλοντος ανταλλαγής πληροφοριών για τον θαλάσσιο τομέα της ΕΕ - COM(2014) 451 final (<http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2014/EL/1-2014-451-EL-F1-1.Pdf>)

⁵³ Ανακοίνωση της επιτροπής στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με την κατάρτιση σχεδίου χρονοδιαγράμματος με στόχο τη δημιουργία ενός κοινού περιβάλλοντος ανταλλαγής πληροφοριών για την επιτήρηση του θαλάσσιου τομέα της ΕΕ- (COM(2010)584 final, Βρυξέλλες 2010(<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0584&from=EN>))

Στάδιο 1ο: Ορισμός όλων των κοινοτήτων χρηστών, ο οποίος είναι απαραίτητος εξαιτίας του ότι η εσωτερική οργάνωση κάθε κράτους-μέλους είναι διαφορετική και πραγματοποιείται σύμφωνα με ορισμένες κομβικές αρμοδιότητες όπως αυτή της ναυτικής ασφάλειας, της ασφάλειας της θάλασσας και πρόληψης της ρύπανσης από τα πλοία, του ελέγχου της αλιείας, της ετοιμότητας αντίδρασης στη θαλάσσια ρύπανση, των τελωνείων, του ελέγχου των συνόρων και της επιβολής του νόμου και άμυνας. Κάθε κράτος –μέλος θα πρέπει να εντοπίσει την εκάστοτε επιφορτισμένη με την παροχή και λήψη πληροφοριών σε εθνικό επίπεδο από διεθνή, περιφερειακά, κοινοτικά, στρατιωτικά και εσωτερικά συστήματα και από μηχανισμούς ασφάλειας αρχή.

Στάδιο 2ο: Χαρτογράφηση ομάδων δεδομένων και ανάλυση των διαφορών όσον αφορά την ανταλλαγή δεδομένων, ήτοι δημιουργία ενός χάρτη κάλυψης των ήδη υπάρχοντων δεδομένων της επιτήρησης κάθε κοινότητας χρηστών και της ζήτησης παρεμφερών δεδομένων από κάθε κοινότητα με σκοπό τον εντοπισμό των και προσφοράς δεδομένων θαλάσσιας επιτήρησης με τη συμβολή μιας διεπιστημονικής ομάδας τεχνικών εμπειρογνομόνων για την προσφορά υποδείγματος χαρτογράφησης των δεδομένων ζήτησης και προσφοράς.

Στάδιο 3ο: Καθορισμός κοινών επιπέδων ταξινόμησης των δεδομένων, όπου κάθε κοινότητα θα είναι υπεύθυνη για την συγκέντρωση και αποθήκευση των διαθέσιμων δεδομένων, εφόσον το Common Information Sharing Environment αποτελεί μόνο ένα εργαλείο διαβίβασης μεταξύ των διαφόρων χρηστών. Εξαιτίας όμως του διαφορετικού τύπου ταξινόμησης, είναι αναγκαία η ανάπτυξη μιας κοινής μεθόδου που θα επιτευχθεί σε πρώτη φάση μέσω της συγκριτικής ανασκόπησης όσον αφορά την υπαγωγή συναφών ομάδων δεδομένων σε επίπεδα ταξινόμησης δεδομένων, με τη βοήθεια της ομάδας των τεχνικών εμπειρογνομόνων και των εμπειρογνομόνων των κρατών-μελών και δεύτερον μέσω του ελέγχου από τις κοινότητες χρηστών των τρεχουσών τρόπων υπαγωγής σε διάφορα επίπεδα ταξινόμησης.

Στάδιο 4ο: Ανάπτυξη του πλαισίου στήριξης του Common Information Sharing Environment με σκοπό τη θέσπιση διαλειτουργικών υπηρεσιών και κοινής τεχνικής γλώσσας για την ανταλλαγή δεδομένων θαλάσσιας επιτήρησης με σκοπό τη μετατροπή των δεδομένων της εκάστοτε κοινότητας σε μία κοινά συμφωνημένη μορφή, διαθέσιμη σε όλους τους χρήστες και αναγνωρίσιμη από οποιοδήποτε υπολογιστικό σύστημα υπολογιστή με πρόσβαση στο

διαδίκτυο προκειμένου να επιτευχθεί η ανάπτυξη και εξάπλωση του προγράμματος και να επιτρέπεται η αναβάθμισή του ανά πάσα στιγμή, χωρίς περίπλοκες διαδικασίες.

Στάδιο 5ο: Καθορισμός δικαιωμάτων πρόσβασης, όπου η κάθε κοινότητα χρηστών θα πρέπει να καθορίσει τα δικαιώματα πρόσβασης που θα χορηγήσει στις άλλες κοινότητες, με βάση τις ανάγκες που προέκυψαν από την ανάλυση των διαφορών σε παραπάνω στάδιο. Τα δικαιώματα, σε γενικές γραμμές δεν επιτρέπεται να μεταβληθούν, εκτός από εξαιρετικές συνθήκες. Τα πλεονεκτήματα από αυτό το στάδιο είναι ότι κάθε κοινότητα θα συνδέεται με μία άλλη με βάση την ανάγκη γνώσης/ανταλλαγής, θα δημιουργηθεί ένα μη ιεραρχικό πλαίσιο για τη διαλειτουργικότητα, καθώς και ένα ευέλικτο περιβάλλον ανταλλαγής πληροφοριών με απώτερο σκοπό την αποδοτικότητα σε σχέση με το κόστος.

Στάδιο 6ο: Θέσπιση ενός ενιαίου νομικού πλαισίου για την εξασφάλιση τη διακίνησης των ανταλλασσόμενων δεδομένων βάσει κατάλληλου νομικού πλαισίου με παράλληλη εξέταση και άλλων νομικών ζητημάτων, όπως η εμπιστευτικότητα των δεδομένων, τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, η προστασία προσωπικών δεδομένων και η κυριότητα επί των δεδομένων με το εθνικό και διεθνές δίκαιο. Εκ των ως άνω αναφερθέντων συνάγεται ότι το Common Information Sharing Environment αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο για την στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αφορά στην θαλάσσια επιτήρηση και ιδιαίτερα επωφελή πρωτοβουλία σε οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό επίπεδο.

2.3.2.4 Ασφάλεια στη Θάλασσα

Η στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ασφάλεια στη θάλασσα απαιτεί επίσης διατομεακή προσέγγιση και ως εκ τούτου ο συντονισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η συνεργασία των κρατών - μελών τόσο μεταξύ τους όσο και με τους διεθνείς εταίρους τους κρίνεται απαραίτητη διότι το 90% του εξωτερικού εμπορίου και το 40% του εσωτερικού εμπορίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης πραγματοποιείται μέσω των θαλάσσιων οδών και περισσότεροι από 400 εκατομμύρια επιβάτες διέρχονται κάθε χρόνο από τα λιμάνια της, δεδομένα που εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την ύπαρξη των ανοιχτών και ασφαλών θαλασσών και ωκεανών που ευνοούν το εμπόριο, τις μεταφορές, τον τουρισμό, την οικολογική ποικιλομορφία και την οικονομική ανάπτυξη. Η έλλειψη προστασίας από τους ποικίλους θαλάσσιους κινδύνους μπορεί να ανατρέψει τα παραπάνω δεδομένα και να μετατρέψει τις θάλασσες και τους ωκεανούς της Ευρώπης σε πεδία διεθνών συγκρούσεων,

τρομοκρατίας και οργανωμένου εγκλήματος. Οι απειλές που είναι συνυφασμένες με τις θαλάσσιες δραστηριότητες έχουν κοινωνικές, οικονομικές, περιβαλλοντικές επιπτώσεις και οδηγούν πολλές φορές σε υποβάθμιση των οικοσυστημάτων, την εξάντληση πολύτιμων πόρων και βέβαια την έλλειψη ασφάλειας.⁵⁴

Με τον όρο απειλές συνυφασμένες με τις θαλάσσιες δραστηριότητες νοούνται οι διαφορές για τα θαλάσσια σύνορα, οι επιθετικές πράξεις, οι ένοπλες συγκρούσεις μεταξύ κρατών, η διάδοση όπλων μαζικής καταστροφής, η τρομοκρατία και άλλες σκόπιμες παράνομες ενέργειες κατά πλοίων, φορτίων, επιβατών, λιμένων, λιμενικών εγκαταστάσεων και θαλάσσιων υποδομών, διασυνοριακό και οργανωμένο έγκλημα που σχετίζεται με τη διακίνηση όπλων, ναρκωτικών, ανθρώπων και την παράνομη αλιεία, οι πιθανές επιπτώσεις παράνομων απορρίψεων ή ακούσιας θαλάσσιας ρύπανσης, οι φυσικές καταστροφές, τα ακραία καιρικά φαινόμενα και οι κλιματικές αλλαγές στο σύστημα θαλάσσιων μεταφορών, και τέλος συνθήκες στη θάλασσα και στην παράκτια ζώνη, οι οποίες αποδυναμώνουν τη δυνατότητα ανάπτυξης και δημιουργίας θέσεων απασχόλησης στους τομείς της θάλασσας και της ναυτιλίας.⁵⁵

Για την αποφυγή αυτών των απειλών απαιτείται η Ευρωπαϊκή Ένωση να ενεργεί με ταχύτητα και όσο το δυνατόν λιγότερους πόρους ενθαρρύνοντας τη συνεργασία των διάφορων τομέων και αρχών, αφού οι εσωτερικές και εξωτερικές διαστάσεις της ασφάλειας της θάλασσας γίνονται ολοένα και πιο αλληλένδετες. Μία συντονισμένη στρατηγική που αφορά στην ασφάλεια των θαλασσών της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα μπορέσει να προωθήσει τη διεθνή θαλάσσια συνεργασία και να διευκολύνει το θαλάσσιο εμπόριο συμβάλλοντας στη βιώσιμη ανάπτυξη μέσω της διατήρησης της ειρήνης και της ενίσχυσης της ασφάλειας με τη βοήθεια των διεθνών εταίρων. Επίσης, οι παράνομες δραστηριότητες θα περιοριστούν ή ακόμη και θα εξαλειφθούν με τον αποτελεσματικό έλεγχο των εξωτερικών θαλάσσιων συνόρων, αλλά και στον τομέα της αλιείας θα συμβάλει στο να προληφθεί η παράνομη, λαθραία και άναρχη αλιεία. Η ασφάλεια βέβαια, θα αφορά και την προστασία των θαλάσσιων υποδομών που είναι ζωτικής σημασίας αλλά και ανάπτυξη προγραμμάτων επιστημονικής έρευνας και καινοτομίας. Η προστασία της παγκόσμιας εφοδιαστικής αλυσίδας, της ελεύθερης

---

⁵⁴Κοινή ανακοίνωση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για έναν ανοικτό και ασφαλή παγκόσμιο θαλάσσιο τομέα: Στοιχεία για μια στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ασφάλεια στη θάλασσα, JOIN(2014) 9 final, Βρυξέλλες 2014 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014JC0009&from=EL>)

⁵⁵Κοινή ανακοίνωση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για έναν ανοικτό και ασφαλή παγκόσμιο θαλάσσιο τομέα: Στοιχεία για μια στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ασφάλεια στη θάλασσα, JOIN(2014) 9 final, Βρυξέλλες 2014 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014JC0009&from=EL>)

ναυσιπλοΐας, του δικαιώματος αβλαβούς διέλευσης των πλοίων με σημαία κράτους – μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της ασφάλειας και προστασίας των ναυτικών και των επιβατών τους, δεν θα πρέπει να λείπει από αυτή την στρατηγική.

Οι τέσσερις στρατηγικές προσεγγίσεις που θα συμβάλουν στη προσέγγιση της ασφάλειας σε διατομεακό επίπεδο είναι οι εξής.⁵⁶

- Αξιοποίηση των υφιστάμενων δυνατοτήτων σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο στον μέγιστο βαθμό. Λόγω του γεγονότος ότι κάθε κράτος - μέλος έχει αναπτύξει τις δικές του πολιτικές και συστήματα που αφορούν στην ασφάλεια στη θάλασσα, χωρίς όμως να μπορούν να υποστηριχθούν και σε ενιαίο επίπεδο με την ίδια αποτελεσματικότητα. Για να επιτευχθεί κάτι τέτοιο, η στρατηγική υποστηρίζει τις προσπάθειες των αρμόδιων αρχών και των φορέων με σκοπό την ενίσχυση της ασφάλειας σε διατομεακό και διασυνοριακό επίπεδο.
- Προώθηση αποτελεσματικών και αξιόπιστων εταιρικών σχέσεων στον παγκόσμιο θαλάσσιο τομέα ώστε τα στρατηγικά θαλάσσια συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης να προωθούνται μέσω συνεργασιών ζωτικής σημασίας με διεθνείς οργανισμούς και διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη προς διασφάλιση των συμφερόντων της και ανάδειξη της σε αξιόπιστο, οικονομικά δυνατό και ικανό να αναλαμβάνει αποτελεσματικά τις υποχρεώσεις του σε παγκόσμιο επίπεδο συνεργάτη.
- Προώθηση της αποδοτικότητας ως προς το κόστος. Εξαιτίας των αποσπασματικών και κατακερματισμένων πρωτοβουλιών των κρατών - μελών για την εξασφάλιση της θαλάσσιας ασφάλειας, το κόστος των συναφών δραστηριοτήτων αυξάνεται χωρίς απαραίτητα να είναι και αποτελεσματικό. Λόγω της οικονομικά ασθενούς κατάστασης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι πόροι είναι περιορισμένοι και οι δημόσιες δαπάνες ολοένα και περιορίζονται. Η στρατηγική θα πρέπει να συμβάλει ενεργά σε μία οικονομικά αποδοτική προσέγγιση, έτσι ώστε οι θαλάσσιες δραστηριότητες να γίνουν πιο αποτελεσματικές και να υπάρξει επικοινωνία μεταξύ των εθνικών και ενωσιακών συστημάτων, δημιουργώντας με αυτό τον τρόπο αποτελεσματικές

---

⁵⁶Κοινή ανακοίνωση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για έναν ανοικτό και ασφαλή παγκόσμιο θαλάσσιο τομέα: Στοιχεία για μια στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ασφάλεια στη θάλασσα, JOIN(2014) 9 final, Βρυξέλλες 2014 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014JC0009&from=EL>)

διασυνδέσεις - σε πολιτικό και στρατιωτικό επίπεδο – και μεταβάλει την έρευνα σε πρακτικές.

- Ενίσχυση της αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών-μελών ώστε με την κατάλληλη συνεργασία μεταξύ των κρατών-μελών να επιτυγχάνεται η αποτελεσματικότερη πρόληψη, ο εντοπισμός και η αντιμετώπιση αφού με την απουσία σύμπνοιας και μη καθορισμένη οριοθέτηση στις θαλάσσιες ζώνες- ιδιαίτερα στις Αποκλειστικές Οικονομικές Ζώνες - οι απειλές γιγαντώνονται. Μόνο μέσω της αμοιβαίας στήριξης μεταξύ των κρατών-μελών καθίσταται εφικτή η αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων και των κρίσεων, η πρόληψη των συγκρούσεων και ο κοινός σχεδιασμός αντιμετώπισης των έκτακτων καταστάσεων που χρήζουν άμεσης παρέμβασης.

Τον Δεκέμβριο του 2014, τέθηκε σε λειτουργία ένα σχέδιο δράσης με στόχο την εφαρμογή της στρατηγικής της θαλάσσιας ασφάλειας, το οποίο αποτελεί ένα κοινό και περιεκτικό εργαλείο με σκοπό να αναγνωρίζει, να προλαμβάνει και να ανταποκρίνεται με συνέπεια στις προκλήσεις που μπορεί να επηρεάσουν στην ασφάλεια των ευρωπαίων πολιτών, των δραστηριοτήτων και του κεφαλαίου στο θαλάσσιο πεδίο δράσης παγκοσμίως, ενώ περιέχει δράσεις στους κάτωθι πέντε διαφορετικούς τομείς⁵⁷:

1. Εξωτερική Δράση. Με τον όρο εξωτερική δράση νοούνται και οι διάλογοι πολιτικού περιεχομένου με τους εταίρους, αλλά ταυτόχρονα και η υποστήριξη για τη δημιουργία στρατιωτικών επιχειρήσεων προς αποφυγή της πειρατείας και ένοπλης ληστείας. Η εξωτερική δράση είναι κεφαλαιώδης αφού το θαλάσσιο κεφάλαιο, οι δραστηριότητες και τα ενδιαφέροντα των κρατών – μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξαπλώνονται παγκοσμίως. Ως εκ τούτου, για την προώθηση της αποτελεσματικότερης διακυβέρνησης των ωκεανών, η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να αξιοποιήσει τις εσωτερικές πολιτικές της που σχετίζονται με την ασφάλεια.

Τα κράτη - μέλη και οι θεσμοί οφείλουν να προσεγγίσουν συντονισμένα τα παγκόσμια ζητήματα ασφάλειας και με τη βοήθεια διεθνών φόρουμ όπως ΟΗΕ, G8 και NATO διαμέσου της ανάπτυξης ικανοτήτων θαλάσσιας ασφάλειας με τρίτες χώρες, με στόχο την ανάπτυξη της

---

⁵⁷ Κοινή ανακοίνωση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για έναν ανοικτό και ασφαλή παγκόσμιο θαλάσσιο τομέα: Στοιχεία για μια στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ασφάλεια στη θάλασσα, JOIN(2014) 9 final, Βρυξέλλες 2014 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014JC0009&from=EL>)

θαλάσσια διακυβέρνηση και του κράτος δικαίου, τη βελτίωση της ασφάλειας των λιμένων και των θαλάσσιων μεταφορών και την καταπολέμηση της παράνομης αλιείας, τη βελτίωση και την υποστήριξη των περιφερειακών αντιδράσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε άλλες περιοχές που μαστίζονται από την πειρατεία παγκοσμίως, να στηρίξουν τις τρίτες χώρες στη δημιουργία και αναβάθμιση των ικανοτήτων τους για έρευνα και διάσωση καθώς και να προσπαθήσουν να βελτιώσουν τους ήδη υπάρχοντες κανονισμούς για ανταλλαγή πληροφοριών.

2. Ευαισθητοποίηση σε θαλάσσια θέματα, επιτήρηση και ανταλλαγή πληροφοριών. Η ικανότητα ετοιμότητας και άμεσης αντίδρασης εξαρτάται από την επάρκεια γνώσεων, αλλά είναι κοινά αποδεκτό πως ένας μόνο παίκτης δεν έχει πρόσβαση στην πλήρη εικόνα της κατάστασης, καθώς όπως έχει ήδη αναφερθεί, τα επαρκή και συμφέροντα από πλευράς κόστους δίκτυα είναι η απάντηση στην επίτευξη γνώσης, αποτελεσματικής πρόληψης και καλύτερης ανταπόκρισης όταν πρόκειται για κάποιον κίνδυνο.

3. Ανάπτυξη και δημιουργία ικανοτήτων. Για την εφαρμογή της στρατηγικής για την ασφάλεια στη θάλασσα, απαιτείται ανάπτυξη αναγκαίων και οικονομικά αποδοτικών ικανοτήτων. Η διασυνοριακή συνεργασία και πάλι βοηθά τόσο τις πολιτικές όσο και τις στρατιωτικές αρχές να εκπληρώνουν αποτελεσματικότερα τα καθήκοντά τους. Η κοινοποίηση των κεφαλαίων αποτελεί τον πιο αποδοτικό και επαρκή τρόπο για την ετοιμότητα απέναντι σε πιθανές μελλοντικές απειλές.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση προκειμένου να βοηθήσει στην καλύτερη συνεργασία θα πρέπει να αναπτύξει τεχνικούς οδικούς χάρτες για την δημιουργία τεχνολογιών με σκοπό την βελτίωση της διαλειτουργικότητας, αλλά ταυτόχρονα να διερευνήσει με ποιους τρόπους η συνεργασία με τις εθνικές αρχές μπορεί να ενισχύσει τον συνοριακό έλεγχο. Επίσης, θα πρέπει να εφαρμοστεί πλήρως η ήδη ισχύουσα νομοθεσία για την ασφάλεια των λιμένων, των λιμενικών εγκαταστάσεων και των πλοίων με σημαία Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και τα κράτη - μέλη να εντείνουν τις ερευνητικές προσπάθειες για βελτίωση της βάσης δεδομένων τους, του τεχνολογικού υπόβαθρου έτσι ώστε να αυξήσουν τις ικανότητές τους για πρόβλεψη, επιτήρηση και μετριασμό των πιθανών κινδύνων.

4. Διαχείριση κινδύνων, προστασία των θαλάσσιων υποδομών ζωτικής σημασίας και αντιμετώπιση των κρίσεων. Η Ευρώπη εξαρτάται σε πολύ μεγάλο βαθμό από τη θάλασσα για

την επικοινωνία, την εύρεση πόρων και το εμπόριο. Τόσο ο μετριασμός των κινδύνων και των ατυχημάτων, όσο και η προστασία του θαλάσσιου οικοσυστήματος και του περιβάλλοντος εν γένει είναι ζωτικής σημασίας και η σωστή αντιμετώπισή τους εξαρτάται ως επί το πλείστον από την προετοιμασία, την πρόβλεψη και την ανταπόκριση. Όσον αφορά την πρόληψη κινδύνου πάνω στο πλοίο, έχει θεσπιστεί η ύπαρξη ιδιωτικού ένοπλου προσωπικού ασφαλείας, ενώ η πρωτοβουλία TRITON στοχεύοντας στον έλεγχο των συνόρων, σε συνεργασία με την FRONTEX, συνέταξε την μεγαλύτερη ευρωπαϊκή αποστολή με 18 πλοία, 6 αεροσκάφη και 15 εξειδικευμένες ομάδες από 26 ευρωπαϊκές χώρες, επιβλέπει την κεντρική Μεσόγειο σε ακτίνα 156 χιλιομέτρων από τις ιταλικές ακτές, παρέχοντας βοήθεια σε ανθρώπους που βρίσκονται σε κίνδυνο. Ακόμη μία ενδιαφέρουσα αποστολή της FRONTEX αποτελεί η αποστολή Sophia, με τη βοήθεια της οποίας αποδιοργανώνεται το δίκτυο του λαθρεμπορίου, ιδιαίτερα σημαντικό στην πρόσφατη προσφυγική κρίση. Και σε αυτό τον τομέα η διασυννοριακή και διατομεακή συνεργασία, αλλά και η τεχνογνωσία για την πρόβλεψη των κινδύνων είναι το κλειδί για βέλτιστα αποτελέσματα.

5. Έρευνα και καινοτομία, εκπαίδευση και κατάρτιση για την ασφάλεια στη θάλασσα. Η έρευνα και η καινοτομία συμβάλλουν στην βιωσιμότητα, ενώ η κατάλληλη εκπαίδευση και ασφάλεια οδηγούν στη μείωση ατυχημάτων και βέλτιστων πρακτικών. Και τα τέσσερα αυτά στοιχεία (έρευνα, καινοτομία, εκπαίδευση, κατάρτιση) είναι θεμελιώδη για την περάτωση των στόχων της «Γαλάζιας Ανάπτυξης». Οι βασικοί στόχοι της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η κοινή αντίληψη, το μεγάλο επίπεδο ανταγωνιστικότητας όσον αφορά το εργατικό δυναμικό και το βελτιωμένο επίπεδο της τεχνολογίας. Λόγω των προγραμμάτων που αφορούν την καινοτομία και την ανάπτυξη (π.χ. Horizon 2020) έχουν δημιουργηθεί πολλές πρωτοβουλίες που συμβάλλουν στην ανάπτυξη.

Όπως και στη θαλάσσια επιτήρηση, έτσι και στη στρατηγική για την ασφάλεια στη θάλασσα, προκειμένου να βελτιωθεί και να αποτελέσει πράγματι μια εφαρμόσιμη στρατηγική κι όχι απλά ένα μελλοντικό και θεωρητικό πλάνο, θα πρέπει να υπάρξει συνεργασία μεταξύ τομέων και κρατών - μελών. Δεδομένου ότι οι εμπλεκόμενοι είναι πολυάριθμοι και προέρχονται από διαφορετικούς τομείς, η διαδικασία εφαρμογής δεν θα είναι εύκολη. Όμως, αν τελικά αυτό το εγχείρημα πετύχει, τότε θα υπάρξουν πολλά οφέλη, όπως για παράδειγμα η ανάπτυξη των εταιρικών σχέσεων όλων των ενδιαφερόμενων μερών σε ενωσιακό επίπεδο, αλλά και μεταξύ των κρατών - μελών. Ο ιδιωτικός τομέας δεν θα πρέπει να μείνει αμέτοχος μπροστά σε αυτές τις εξελίξεις, ο οποίος από την πλευρά του θα πρέπει να στηρίξει και να ενισχύσει με σχετικές

χρηματοδοτήσεις την έρευνα και την καινοτομία. Η ενσωμάτωση της ασφάλειας στη θάλασσα στις ήδη υπάρχουσες πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα είναι καθοριστικής σημασίας για το αν τελικά οι στόχοι αυτοί θα μετατραπούν σε επιτεύγματα.

2.3.2.5 Στρατηγική «ΕΥΡΩΠΗ 2020» και πρωτοβουλία «Γαλάζια Ανάπτυξη»

Η οικονομική κρίση που πλήττει την Ευρώπη, εδώ και μία δεκαετία περίπου, επέφερε πολλές αλλαγές ειδικότερα την εξουδετέρωση των σταθερών κερδών και της δημιουργίας θέσεων εργασίας, τη μείωση του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος κατά 4% το 2009, τη μείωση της βιομηχανικής παραγωγής στα επίπεδα του 1990 και την αύξηση της ανεργίας καθώς περισσότερα από 23 εκατομμύρια πολίτες, ήτοι περίπου το 10% του πληθυσμού είναι μέχρι σήμερα άνεργοι. Επιπλέον, τα δημόσια οικονομικά της Ευρώπης υπέστησαν σοβαρό πλήγμα, καθώς τα ελλείμματα ανήλθαν περίπου στο 7% και το επίπεδο χρέους ξεπέρασε το 80% του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος. Με αφορμή την κρίση πολλές διαρθρωτικές αδυναμίες της Ευρώπης, όπως - ενδεικτικά και όχι περιοριστικά - ο χαμηλός ρυθμός ανάπτυξης, τα χαμηλά επίπεδα καινοτομίας και χρήσης νέων τεχνολογιών και η δημογραφική γήρανση, κ.ά. άρχισαν να αποκαλύπτονται. Για όλους του ως άνω αναφερθέντες λόγους η Ευρωπαϊκή Ένωση ανέπτυξε ήδη από το 2010 την στρατηγική «Ευρώπη 2020» που αφορά στην ανάπτυξη και την απασχόληση, με κύριο στόχο την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης αλλά και την έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη. Σύμφωνα δε με τον Jose Manuel Barroso: *«Βραχυπρόθεσμη προτεραιότητά μας είναι η επιτυχής έξοδος από την κρίση. Αυτό θα είναι δύσκολο για κάποιο χρονικό διάστημα, αλλά θα τα καταφέρουμε [...] Για να οικοδομήσουμε ένα βιώσιμο μέλλον πρέπει ήδη να κοιτάξουμε πέρα από τον βραχυπρόθεσμο ορίζοντα. Η Ευρώπη πρέπει να ανακτήσει την πορεία της και μετά να παραμείνει σε αυτή. Αυτός είναι και ο σκοπός της στρατηγικής Ευρώπη 2020».*⁵⁸

Με τον όρο «Γαλάζια Ανάπτυξη» νοείται η μακροπρόθεσμη στρατηγική για τη στήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης του θαλάσσιου και ναυτιλιακού τομέα, η οποία αναγνωρίζει ότι οι θάλασσες και οι ωκεανοί είναι μοχλοί της ευρωπαϊκής οικονομίας, με μεγάλο δυναμικό για καινοτομία και ανάπτυξη και αποτελεί τη συμβολή της Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Πολιτικής

---

⁵⁸ Ανακοίνωση της Επιτροπής Ευρώπη 2020 Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη - COM(2010)2020 τελικό, Βρυξέλλες 2010 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC2020&from=EL>)

στην επίτευξη των στόχων της ως άνω αναφερθείσας στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη.⁵⁹

Δεδομένου ότι η γαλάζια οικονομία αντιπροσωπεύει 5,4 εκατομμύρια θέσεις εργασίας και ακαθάριστη προστιθέμενη αξία σχεδόν 500 δις ετησίως, υπάρχει δυνατότητα περαιτέρω ανάπτυξης σε ορισμένους τομείς που επισημαίνονται στο πλαίσιο αυτής της στρατηγικής, η οποία αποτελείται από τις τρεις συνιστώσες που έχουν ήδη αναφερθεί παραπάνω, ήτοι από συγκεκριμένα μέτρα ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής, από στρατηγικές για τις θαλάσσιες λεκάνες με στόχο να διασφαλιστεί ο πλέον κατάλληλος συνδυασμός μέτρων προώθησης της βιώσιμης ανάπτυξης, τα οποία λαμβάνουν υπόψη τοπικούς κλιματικούς, ωκεανογραφικούς, οικονομικούς, πολιτιστικούς και κοινωνικούς παράγοντες και από τη στοχευμένη προσέγγιση για την υδατοκαλλιέργεια, τον παράκτιο τουρισμό, τη θαλάσσια βιοτεχνολογία, την ωκεάνια ενέργεια και την εκμετάλλευση κοιτασμάτων του θαλάσσιου βυθού. Αναφορικά δε με τη συνιστώσα των συγκεκριμένων μέτρων ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής, πρόκειται για τη γνώση για τη θάλασσα υπό την έννοια της βελτίωσης της πρόσβασης σε πληροφορίες, το θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό, υπό την έννοια της αποτελεσματικής και βιώσιμης διαχείρισης των θαλάσσιων δραστηριοτήτων και την ολοκληρωμένη θαλάσσια επιτήρηση: παροχή στις αρχές μιας καλύτερης εικόνας για το τι συμβαίνει στη θάλασσα.⁶⁰

2.3.2.5.1 Τομείς δράσης της πρωτοβουλίας «Γαλάζια Ανάπτυξη»

Οι τομείς στους οποίους επεκτείνεται η πρωτοβουλία «Γαλάζια Ανάπτυξη», όπως ήδη προαναφέρθηκε, είναι η υδατοκαλλιέργεια, η γαλάζια βιοτεχνολογία, ο παράκτιος τουρισμός, η γαλάζια ενέργεια και η εκμετάλλευση θαλάσσιων ορυκτών πόρων.

Ειδικότερα, ο παράκτιος τουρισμός αποτελεί το μεγαλύτερο κλάδο του θαλάσσιου τομέα σε ακαθάριστη αξία και σε εργασία και αναμένεται να αυξηθεί κατά 2-3% μέχρι το 2020, ενώ ο τουρισμός κρουαζιέρας αναμένεται να δημιουργήσει 100.000 νέες θέσεις εργασίας μέχρι το 2020 συγκριτικά με το 2010. Εξαιτίας του αναμενόμενου διπλασιασμού της ισχύος της ωκεάνιας ενέργειας θα επεκταθεί η εμπορικοποίηση των προερχόμενων από τα κύματα και την παλίρροια τεχνολογιών λόγω της μείωσης των τεχνολογικών κοστών. Ειδικότερα ο ετήσιος κύκλος εργασιών των ορυκτών πόρων παγκοσμίως αναμένεται να αυξηθεί από το μηδέν στα 5 δις ευρώ τα επόμενα 10 χρόνια και σε 10 δις ευρώ μέχρι το 2030 ενώ η ευρωπαϊκή

⁵⁹https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/blue_growth_el

⁶⁰https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/blue_growth_el

υδατοκαλλιέργεια θα συμβάλλει στην υγιεινή διατροφή. Την επόμενη δεκαετία, ο τομέας της γαλάζιας βιοτεχνολογίας θα αποτελεί βασικό προμηθευτή προϊόντων μαζικής παραγωγής, όπως καλλυντικά, είδη διατροφής, φαρμακευτικά σκευάσματα, χημικά και βιοκαύσιμα.⁶¹

2.3.2.5.2 Υδατοκαλλιέργεια

Τα αλιεύματα αντιπροσωπεύουν το 15,7% των ζωικών πρωτεϊνών που καταναλώνονται σε παγκόσμιο επίπεδο. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του Οργανισμού Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών, ο τομέας των υδατοκαλλιεργειών παρέχει το ήμισυ της παραπάνω απαιτούμενης ποσότητας, ενώ το 2030 αναμένεται να συμβάλλει κατά 65%. Η συνεισφορά του κλάδου αυτού σε παγκόσμιο επίπεδο έχει ένα ρυθμό ανάπτυξης περίπου 6,6% ετησίως, καθιστώντας αυτόν έναν ταχύτατα αναπτυσσόμενο τομέα. Στην Ασία, η παραγωγή της οποίας αντιπροσωπεύει περισσότερο από το 89% της παγκόσμιας παραγωγής, η ανάπτυξη του τομέα της υδατοκαλλιέργειας αυξάνεται με ετήσιους ρυθμούς μεγαλύτερους από 5% το χρόνο, ενώ ο αντίστοιχος ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης του κλάδου αυτού στην Ευρωπαϊκή Ένωση εμφανίζει στασιμότητα από το 2000, παρόλο που η παραγωγή αυξάνεται ετησίως κατά 7% σε παγκόσμιο επίπεδο.⁶²

Η εκτροφή ψαριών και οστρακοειδών, καθώς και η καλλιέργεια υδρόβιων φυτών, είναι από τους ταχύτερα αναπτυσσόμενους τομείς ειδών διατροφής, ο οποίος ήδη προμηθεύει τον πλανήτη με τη μισή ποσότητα των ψαριών που καταναλώνουμε. Στην Ευρώπη, η υδατοκαλλιέργεια αντιπροσωπεύει το 20% σχεδόν της ιχθυοπαραγωγής και απασχολεί άμεσα περίπου 85.000 άτομα. Ο κλάδος αποτελείται κυρίως από μικρές και μεσαίες, ή πολύ μικρές επιχειρήσεις εγκατεστημένες σε παράκτιες και αγροτικές περιοχές. Ο κλάδος της υδατοκαλλιέργειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι ονομαστός για την υψηλή ποιότητα και τη βιωσιμότητά του καθώς και για τα πρότυπα προστασίας του καταναλωτή που εφαρμόζει και ενώ η συνολική παραγωγή της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρέμεινε σχεδόν αμετάβλητη από το 2000, η παγκόσμια παραγωγή αυξάνεται κατά 7% περίπου ετησίως.⁶³

---

⁶¹ Ανακοίνωση της επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών Γαλάζια ανάπτυξη ευκαιρίες για βιώσιμη ανάπτυξη στους τομείς της θάλασσας και της ναυτιλίας - COM(2012) 494 final, Βρυξέλλες 2012 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012DC0494&from=EN>)

⁶² Ανακοίνωση της επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών Γαλάζια ανάπτυξη ευκαιρίες για βιώσιμη ανάπτυξη στους τομείς της θάλασσας και της ναυτιλίας - COM(2012) 494 final, Βρυξέλλες 2012 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012DC0494&from=EN>)

⁶³ https://ec.europa.eu/fisheries/cfp/aquaculture_el

Στις υδατοκαλλιέργειες παγκοσμίως εκτρέφονται περίπου 1000 διαφορετικά είδη, πολλά εκ των οποίων εντός Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως ο σολομός, ο κυπρίνος, το λαβράκι, ο οξύρρυγχος, η πέστροφα, το φαγκρί, τα μύδια, τα στρείδια και οι αχιβάδες ενώ οι δε μέθοδοι υδατοκαλλιέργειας χωρίζονται σε γλυκού νερού, η οποία ακολουθείται κυρίως στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη, σε θαλασσινού νερού, η οποία εφαρμόζεται σε ολόκληρη την Ευρώπη, σε οστρακοκαλλιέργεια, σε εκτροφή φυκιών και ολοκληρωμένη υδατοκαλλιέργεια, η οποία αποτελεί πιο πρόσφατη μορφή υδατοκαλλιέργειας, όπου εκτρέφονται διάφορα είδη του οικοσυστήματος ήτοι ψάρια, φύκια και οστρακόδερμα με σκοπό τα υποπροϊόντα του ενός να γίνουν τροφή των άλλων ειδών, δημιουργώντας με αυτόν τον τρόπο μια υποτυπώδη τροφική αλυσίδα.

Ήδη από το 2002, στην παγκόσμια Διάσκεψη Κορυφής στο Γιοχάνεσμπουργκ, τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεσμεύτηκαν ως προς εκτέλεση ενεργειών για την αποφυγή της συνεχιζόμενης μείωσης των αποθεμάτων ιχθύων.⁶⁴ Έκτοτε, η Ευρωπαϊκή Ένωση εφαρμόζει μία Κοινή Αλιευτική Πολιτική (ΚΑΠ), το πεδίο εφαρμογής της οποίας περιλαμβάνει τη διατήρηση των θαλάσσιων βιολογικών πόρων και τη διαχείριση της αλιείας με σκοπό τη διατήρηση και βιώσιμη εκμετάλλευση των αλιευτικών πόρων και ειδικότερα τη διασφάλιση της συμβολής των δραστηριοτήτων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας στη δημιουργία μακροπρόθεσμης περιβαλλοντικής, οικονομικής και κοινωνικής βιωσιμότητας και την αύξηση της παραγωγικότητας για τον αλιευτικό κλάδο, συμπεριλαμβανομένης της αλιείας μικρής κλίμακας αλλά και τη διασφάλιση της διαθεσιμότητας των τροφίμων και της διατήρησης των προμηθειών σε λογικές τιμές.⁶⁵

Είναι αλήθεια πως η υδατοκαλλιέργεια είναι σε θέση να συμπληρώσει το κενό μεταξύ της κατανάλωσης και της παραγωγής θαλασσινών στην Ευρώπη, αρκεί να υπάρξουν οι κατάλληλες προϋποθέσεις για την βιώσιμη ανάπτυξή της. Ωστόσο, υπάρχουν κάποια εμπόδια που πρέπει να ξεπεραστούν, προκειμένου να μπορέσει η στρατηγική να λειτουργήσει όπως

---

⁶⁴ Παγκόσμια Διάσκεψη Κορυφής στο Γιοχάνεσμπουργκ - Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με τα αποτελέσματα της Παγκόσμιας Διάσκεψης Κορυφής για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη που διεξήχθη στο Γιοχάνεσμπουργκ (<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+P5-TA-2002-0448+0+DOC+PDF+V0//EL>)

⁶⁵ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1380/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Δεκεμβρίου 2013 σχετικά με την Κοινή Αλιευτική Πολιτική, την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 1954/2003 και (ΕΚ) αριθ. 1224/2009 του Συμβουλίου και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 2371/2002 και (ΕΚ) αριθ. 639/2004 του Συμβουλίου και της απόφασης 2004/585/ΕΚ του Συμβουλίου (<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:354:0022:0061:EL:PDF>)

προβλέπεται. Για παράδειγμα, η ολοκλήρωση των διαδικασιών για την χορήγηση άδειας για μια νέα εκμετάλλευση μονάδας υδατοκαλλιέργειας μπορεί να διαρκέσει 2-3 χρόνια ή και περισσότερο. Ως εκ τούτου οι νέοι παραγωγοί υδατοκαλλιέργειας πλήττονται δυσανάλογα σε σχέση με άλλες πρωτοβουλίες. Συνεπώς, η μείωση των περιττών κανονιστικών επιβαρύνσεων πρέπει να παραμείνει στις πρώτες προτεραιότητες της Επιτροπής.⁶⁶

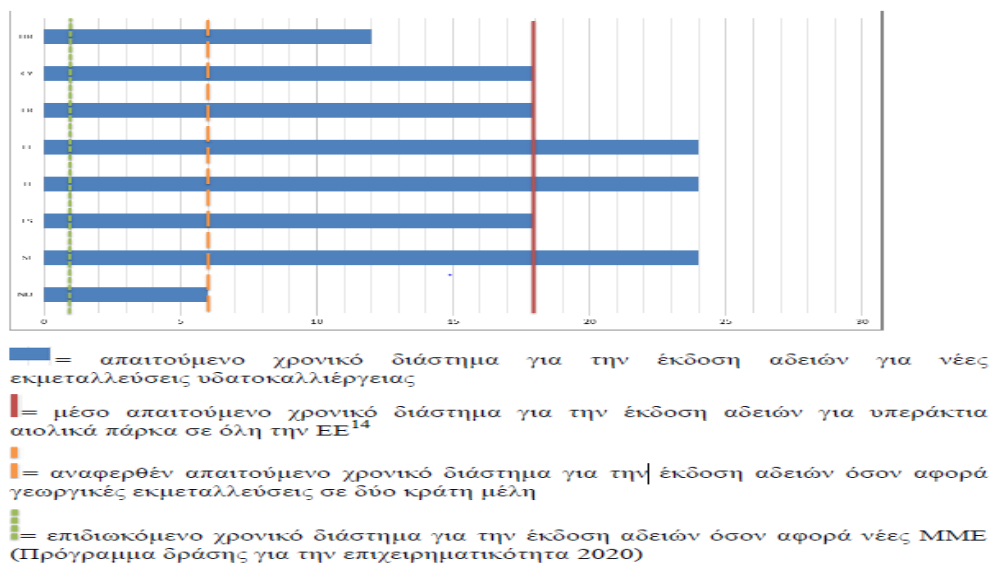
Λόγω δε του γεγονότος ότι το περιβάλλον μπορεί να επηρεαστεί σε μεγάλο βαθμό από τις δραστηριότητες της υδατοκαλλιέργειας σε περίπτωση λάθος σχεδιασμού και έλλειψης παρακολούθησης της δραστηριότητας αυτής (εμπλουτισμός με θρεπτικές ουσίες και οργανική ύλη, ρύπανση) σε συνδυασμό με την έλλειψη χώρου, η οποία αποτελεί έναν αποτρεπτικό παράγοντα για την επέκταση τέτοιου είδους καλλιεργειών, οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι υπάρχει επιτακτική ανάγκη δημιουργίας χωροταξικών σχεδίων, με σκοπό τη διευκόλυνση των επενδύσεων και της ανάπτυξης. Ο εντοπισμός των κατάλληλων γλυκών υδάτων θα συμβάλει στην αύξηση της παραγωγής αλλά και θα διευκολύνει την προστασία του φυσικού τοπίου, των ενδιαιτημάτων και της βιοποικιλότητας. Επιπλέον, η ανάπτυξη των δραστηριοτήτων και η διαφοροποίηση προωθείται μέσω της έρευνας, της καινοτομίας και της γνώσης, συμβάλλοντας έτσι στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας ανάμεσα στις επιχειρήσεις που ασχολούνται με τις υδατοκαλλιέργειες.⁶⁷

---

⁶⁶ Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές για τη βιώσιμη ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ» - COM(2013) 229 final, Βρυξέλλες 2013 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013DC0229&from=EN>)

⁶⁷ Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές για τη βιώσιμη ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ» - COM(2013) 229 final, Βρυξέλλες 2013 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013DC0229&from=EN>)

Εικόνα 2: Χρονικές απαιτήσεις έκδοσης αδειών εκμετάλλευσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση

(Πηγή: COM(2013) 229 final)

Ως εκ τούτου, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να ενισχύσει τη συνέργεια μεταξύ των ερευνητικών προγραμμάτων και να προωθήσει τις δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας ώστε οι προσδοκίες των καταναλωτών για ποιότητα και ποικιλία ειδών διατροφής να μπορέσουν πιο άμεσα να ικανοποιηθούν. Η διατήρηση της ανταγωνιστικότητας απαιτεί την τήρηση υψηλών προδιαγραφών, καλής μεταχείρισης ζώων και σωστής συμπεριφοράς απέναντι στους καταναλωτές. Στην επίτευξη των ως άνω στόχων συμβάλλουν οι υγειονομικοί έλεγχοι, οι διαβεβαιώσεις παραγωγής των προϊόντων με υψηλά περιβαλλοντικά πρότυπα, η εφαρμογή των νέων διατάξεων σήμανσης, τα συστήματα πιστοποίησης που κερδίζουν ολοένα έδαφος, αλλά και η ανάπτυξη σύντομων αλυσίδων τροφίμων συμβάλλουν σε αυτή την κατεύθυνση.⁶⁸

Εξάλλου τα τελευταία χρόνια παρατηρείται η στροφή των καταναλωτών στα βιολογικά προϊόντα υψηλής ποιότητας και κατά την τελευταία δεκαετία, ο ρυθμός αύξησης των λιανικών πωλήσεων τέτοιου είδους προϊόντων στις μεγαλύτερες αγορές της Ευρώπης υπερέβη τη συνολική αύξηση της ζήτησης για τρόφιμα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με μέσα ετήσια ποσοστά ανάπτυξης 7-15% για τα βιολογικά προϊόντα συγκριτικά με 2-5% για τα μη

⁶⁸ Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές για τη βιώσιμη ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ» - COM(2013) 229 final, Βρυξέλλες 2013 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013DC0229&from=EN>)

βιολογικά. Η βιολογική παραγωγή προϊόντων υδατοκαλλιέργειας στην ήπειρό μας αυξήθηκε κατά ποσοστό περίπου 30% ετησίως μεταξύ 1998 και 2007 με ορισμένους εμπόρους λιανικής να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην εισαγωγή πιστοποιημένων αλιευτικών προϊόντων, επιλογή που αποτελεί μέρος της δέσμευσής τους για κοινωνική ευθύνη στο πλαίσιο των επιχειρηματικών τους δραστηριοτήτων.⁶⁹

Η παράνομη, λαθραία και άναρχη αλιεία αποτελεί έναν από τους σοβαρότερους κινδύνους για τους υδρόβιους πόρους, απειλώντας την βιοποικιλότητα των θαλασσών λόγω της εξάντλησης των ιχθυαποθεμάτων και καταστροφής των θαλάσσιων ενδιαιτημάτων, ενώ παράλληλα παρεμποδίζει την προσπάθεια της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής για την καλύτερη διαχείριση των ωκεανών και των θαλασσών, δημιουργώντας συνθήκες αθέμιτου ανταγωνισμού εις βάρος των αλιέων που ακολουθούν πιστά τους κανονισμούς ζημιώνοντας παράλληλα την οικονομία των παράκτιων κοινοτήτων, ιδίως των αναπτυσσόμενων χωρών.

2.3.2.5.3 Παράκτιος και θαλάσσιος τουρισμός

Ο τομέας του παράκτιου και θαλάσσιου τουρισμού και του τουρισμού κρουαζιέρας είναι ίσως ο σημαντικότερος ως προς την ακαθάριστη προστιθέμενη αξία. Ο παράκτιος τουρισμός καλύπτει τον «τουρισμό παραλίας» και δραστηριότητες αναψυχής, π.χ. κολύμβηση και ηλιοθεραπεία, καθώς και άλλες δραστηριότητες για τις οποίες η εγγύτητα με τη θάλασσα συνιστά πλεονέκτημα, όπως παράκτιους περιπάτους και παρατήρηση της άγριας ζωής. Ο θαλάσσιος τουρισμός καλύπτει κατά κύριο λόγο τις θαλάσσιες δραστηριότητες, π.χ. ιστιοπλοΐα και θαλάσσια αθλήματα (τα οποία συχνά πραγματοποιούνται σε παράκτια ύδατα) και κρουαζιέρες, για τις οποίες θαλάσσιες περιοχές όπως η Μεσόγειος και η Βαλτική μπορούν να καλυφθούν κατά τη διάρκεια μιας εβδομάδας διακοπών.⁷⁰

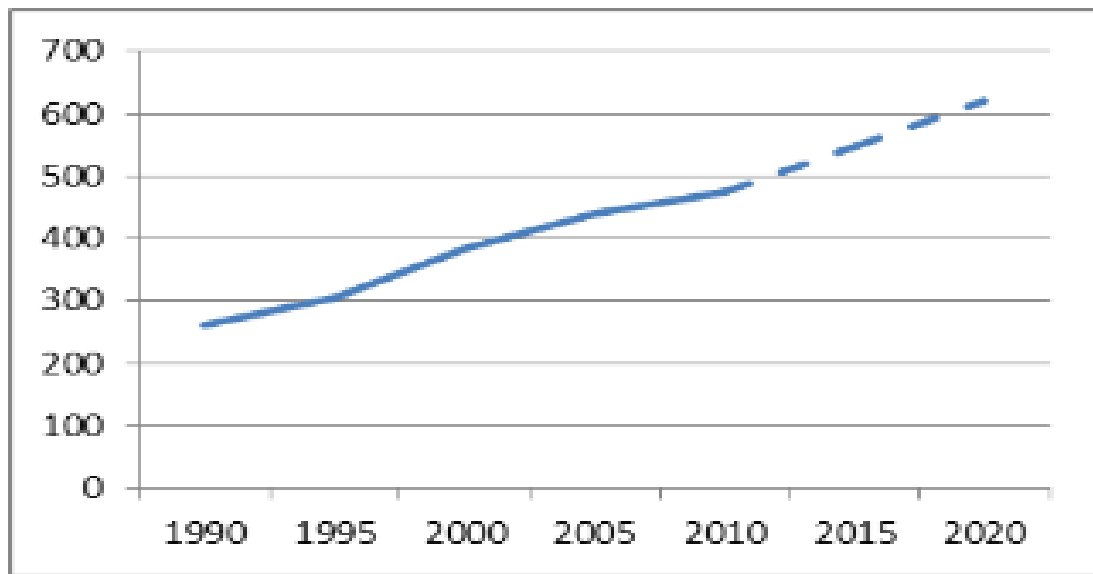
Όπως έχει ήδη ανωτέρω πολλάκις αναφερθεί, η Ευρώπη αποτελεί μια θαλάσσια ήπειρο, με μεγάλη ακτογραμμή εκτεινόμενη από την Αρκτική Θάλασσα έως τη Μεσόγειο Θάλασσα και τον Ατλαντικό Ωκεανό και τη Μαύρη Θάλασσα, και ως εκ τούτου, έχει να επιδείξει μεγάλη

⁶⁹ Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές για τη βιώσιμη ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ» - COM(2013) 229 final, Βρυξέλλες 2013 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013DC0229&from=EN>)

⁷⁰ Μια ευρωπαϊκή στρατηγική για την τόνωση της ανάπτυξης και τη δημιουργία θέσεων εργασίας στον παράκτιο και θαλάσσιο τουρισμό (https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/sites/maritimeaffairs/files/docs/body/coastal-and-maritime-tourism_el.pdf)

ποικιλία τόσο σε μορφολογία ακτών και θαλάσσιου βυθού, όσο και πολλές εναλλαγές σε πολιτισμικό και φυσικό πλούτο. Γι' αυτό ακριβώς τον λόγο, πολλοί είναι εκείνοι που κάθε χρόνο επιλέγουν τις ευρωπαϊκές ακτές για τις θερινές τους κυρίως διακοπές. Αν αυτό μεταφραστεί σε αριθμούς, το 2012, 534 εκατομμύρια τουρίστες κατέφθασαν στην Ευρώπη, δηλαδή 17 εκατομμύρια περισσότεροι από το 2011. Το κέρδος που προήλθε από τον τουρισμό έφτασε τα 356 δις ευρώ, δηλαδή 43% από το παγκόσμιο σύνολο.⁷¹

Εικόνα 3: Ανοδική πορεία θαλάσσιου και παράκτιου τουρισμού και μελλοντική εκτίμηση

(Πηγή:https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/sites/maritimeaffairs/files/docs/body/coastal-and-maritime-tourism_el.pdf)

Ο τουρισμός - και ιδιαίτερα ο θαλάσσιος και παράκτιος- αποτελεί μια πολύ σημαντική οικονομική δραστηριότητα, αλλά είναι αναπόφευκτο το αντίκτυπο της κακής κατάστασης της παγκόσμιας οικονομίας και σε αυτόν τον τομέα με τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις να δέχονται το μεγαλύτερο πλήγμα και ως εκ τούτου είναι επιτακτική η ανάγκη λήψης ορισμένων στρατηγικών μέτρων προκειμένου να ξεπεραστούν οι δυσκολίες, να επέλθουν ακόμη περισσότερα κέρδη και να προωθηθεί η έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη.

⁷¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών μια ευρωπαϊκή στρατηγική για την τόνωση της ανάπτυξης και τη δημιουργία θέσεων εργασίας στον παράκτιο και θαλάσσιο τουρισμό - COM(2014) 86 final, Βρυξέλλες 2014 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014DC0086&from=EN>)

Το 2010 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση σχετικά με την πρωτοβουλία «Ευρώπη, ο νούμερο 1 τουριστικός προορισμός»⁷², στην οποία τονίσθηκε το γεγονός ότι ο τομέας του τουρισμού αποτελεί μείζονος σημασίας οικονομική δραστηριότητα με ιδιαίτερα θετικό αντίκτυπο στην οικονομική ανάπτυξη και στην απασχόληση στην Ευρώπη αλλά και οι προκλήσεις τις οποίες είχε να αντιμετωπίσει εξαιτίας των οποίων δημιουργήθηκε η ανάγκη συγκέντρωσης των προσπαθειών όλων των παραγόντων του τομέα σε ένα ενοποιημένο πολιτικό πλαίσιο, το οποίο να λαμβάνει υπόψη τις νέες προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως διατυπώνονται στη στρατηγική «Ευρώπη 2020» προκειμένου η Ευρώπη να παραμείνει ο πρώτος τουριστικός προορισμός στον κόσμο και να μπορέσει να αξιοποιήσει τον πλούτο και την πολυμορφία των περιφερειών που την αποτελούν. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, η Επιτροπή των Περιφερειών και η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή εξέφρασαν την ικανοποίησή τους για την εν λόγω πρόταση και τόνισαν την ανάγκη να αναληφθεί κοινή δράση. Η δημόσια διαβούλευση που έγινε το 2012 αποτέλεσε ισχυρή βάση για την ανάληψη συγκεκριμένης πρωτοβουλίας από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.⁷³

Επιπλέον, η Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής το 2012 για τη «Γαλάζια Ανάπτυξη» ανέφερε τον παράκτιο και θαλάσσιο τουρισμό ως έναν από τους πέντε τομείς ενδιαφέροντος για την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης και απασχόλησης στο πλαίσιο της γαλάζιας οικονομίας. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, με την έκθεση του 2013 σχετικά με τη Γαλάζια Ανάπτυξη⁷⁴ εξέφρασε την ικανοποίησή του για το εν λόγω ευρωπαϊκό πλαίσιο και συνέστησε σειρά δράσεων για την ενίσχυση του κλάδου και τη στήριξη της ανάπτυξης βιώσιμου τουρισμού στους παράκτιους προορισμούς.

---

⁷²Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Η Ευρώπη, ο πρώτος τουριστικός προορισμός στον κόσμο – ένα νέο πλαίσιο πολιτικής για τον ευρωπαϊκό τουρισμό» - COM(2010) 352 τελικό, Βρυξέλλες 2010 ([http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com\(2010\)0352_/com_com\(2010\)0352_el.pdf](http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com(2010)0352_/com_com(2010)0352_el.pdf))

⁷³Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών μια ευρωπαϊκή στρατηγική για την τόνωση της ανάπτυξης και τη δημιουργία θέσεων εργασίας στον παράκτιο και θαλάσσιο τουρισμό - COM(2014) 86 final, Βρυξέλλες 2014 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014DC0086&from=EN>)

⁷⁴Έκθεση σχετικά με τη Γαλάζια Ανάπτυξη: Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης στους τομείς της θάλασσας, της ναυτιλίας και του τουρισμού στην ΕΕ (2012/2297(INI)) Επιτροπή Μεταφορών και Τουρισμού - A7-0209/2013 (<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A7-2013-0209+0+DOC+PDF+V0//EL>)

Η έλλειψη δεδομένων και η περιορισμένη συγκρισιμότητα αυτών, τόσο σε τοπικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο θαλάσσιας λεκάνης αλλά και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η πτωτική τάση των ημερών διανυκτέρευσης, οι χαμηλού κόστους προορισμοί και η εποχικότητα που χαρακτηρίζει αυτή τη μορφή τουρισμού, ήτοι τη μεγάλη άνοδο προσέλευσης κατά τους καλοκαιρινούς μήνες και ραγδαία μείωση της κίνησης κατά τους χειμερινούς μήνες, αλλά και ανάγκη προσέλκυσης των μεγαλύτερων ηλικιακών ομάδων είναι ορισμένα από τα ζητήματα προς επίλυση και άμεση αντιμετώπιση.⁷⁵

Ένα ακόμη εμπόδιο που καλείται να υπερπηδήσει ο τομέας του τουρισμού η έλλειψη κατάλληλα εκπαιδευμένων ατόμων στις θέσεις εργασίας, λόγω κυρίως της εποχικότητας του επαγγέλματος και του ελλιπούς επαγγελματικού προσανατολισμού και για το λόγο αυτό η Επιτροπή ανέλαβε πολλές σχετικές πρωτοβουλίες δημιουργώντας τον τομέα «γαλάζιων θέσεων εργασίας» στο portal του EURES⁷⁶, όπου παρέχονται πληροφορίες τόσο σε υποψήφιους εργαζόμενους όσο και σε εργοδότες. Ακόμη, το πρόγραμμα ERASMUS+ υποστηρίζει διεθνείς στρατηγικές συνεργασίες ανάμεσα σε εκπαιδευτικούς φορείς, οργανισμούς και ινστιτούτα νεότητας, με σκοπό να προσφέρει στην αγορά εργασίας καταρτισμένα άτομα, με διάθεση για δουλειά και γνώση πολλών ξένων γλωσσών.⁷⁷

Όσον αφορά την εποχικότητα του θαλάσσιου τουρισμού, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, έχει κάνει τις απαραίτητες ενέργειες για να συμπεριλάβει τον παράκτιο και θαλάσσιο τουρισμό σε προγράμματα όπως το «EDEN- Ευρωπαϊκοί Προορισμοί Αριστείας» και το πρόγραμμα “Calypso”, υποστηρίζοντας με αυτό τον τρόπο την αποποίηση του εποχικού χαρακτήρα τους και την προσαρμογή τους στην κλιματική αλλαγή. Ειδικότερα η δράση “Calypso” εγκαινιάσθηκε το 2009 με σκοπό την αντιμετώπιση θεμάτων εποχιακού χαρακτήρα στον τουριστικό τομέα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την προώθηση της βέλτιστης πρακτικής στην τουριστική ανάπτυξη και την αύξηση της συμμετοχής στον τουρισμό ομάδων όπως οι ηλικιωμένοι πολίτες, οι νέοι, οι πολίτες με αναπηρία και οι οικογένειες που βιώνουν

---

⁷⁵ Ανακοίνωση της επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών μια ευρωπαϊκή στρατηγική για την τόνωση της ανάπτυξης και τη δημιουργία θέσεων εργασίας στον παράκτιο και θαλάσσιο τουρισμό - COM(2014) 86 final, Βρυξέλλες 2014 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014DC0086&from=EN>)

⁷⁶ <https://ec.europa.eu/eures/public/language-selection>

⁷⁷ Ανακοίνωση της επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών μια ευρωπαϊκή στρατηγική για την τόνωση της ανάπτυξης και τη δημιουργία θέσεων εργασίας στον παράκτιο και θαλάσσιο τουρισμό - COM(2014) 86 final, Βρυξέλλες 2014 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014DC0086&from=EN>)

δύσκολες κοινωνικές συνθήκες διαβίωσης. Συγκεκριμένα, η πρωτοβουλία “Calypso” βοηθά μειονεκτούντα άτομα να πάνε διακοπές, ενώ την ίδια στιγμή βοηθά την αύξηση του τουρισμού κατά τη χαμηλή περίοδο λειτουργώντας με την προώθηση των ανταλλαγών μεταξύ των διαφόρων χωρών και περιοχών και επιδιώκοντας να υποστηρίξει τους νεαρούς ενήλικες 18-30 ετών, οικογένειες που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες, άτομα με ειδικές ανάγκες και άτομα άνω των 55 ετών που δεν μπορούν να ανταπεξέλθουν οικονομικά στα ταξίδια ή πτοούνται από τη διαδικασία της οργάνωσης ενός ταξιδιού.⁷⁸

Η συμβολή του τουρισμού στην «Γαλάζια Ανάπτυξη» απαιτεί ταυτόχρονο σεβασμό του οικοσυστήματος καθώς το θαλάσσιο περιβάλλον είναι ιδιαίτερα ευαίσθητο και ταυτόχρονα η πλειονότητα των δραστηριοτήτων λαμβάνουν χώρα σε κατοικημένες περιοχές, γεγονός που οδηγεί σε μεγάλη κατανάλωση νερού, αύξηση αποβλήτων και ατμοσφαιρικής ρύπανσης, κίνηση, υποβιβασμό βιοποικιλότητας, ευτροφισμό, κ.ά. τόσο στους πολυσύχναστους προορισμούς όσο και στους λιγότερο επισκέψιμους. Για όλους τους ως άνω λόγους και για τις ευάλωτες παράκτιες και θαλάσσιες περιοχές, η Επιτροπή έχει θεσπίσει το δίκτυο Natura 2000, με σκοπό την προστασία τους αλλά και τη συμβολή τους στη βιώσιμη ανάπτυξη με την κατάλληλη διαχείριση.⁷⁹

Η ολοκληρωμένη Θαλάσσια Πολιτική βοηθά προς αυτή την κατεύθυνση με έξυπνο σχεδιασμό και συνεργασία ανάμεσα στην κυβέρνηση, το κοινό και τους ιδιώτες. Ακόμη ένα πρόγραμμα που κινείται προς αυτή την κατεύθυνση είναι το LIFE+, το οποίο επαναπροσδιορίστηκε το 2014 και υποστηρίζει τους στόχους της Στρατηγικής της Βιοποικιλότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τέλος, τα τελευταία χρόνια ο κόσμος στρέφεται όλο και περισσότερο σε εναλλακτικούς τρόπους διακοπών, όπως ο οικοτουρισμός που αποτελεί μια μορφή τουρισμού η οποία συνδέεται με διάφορες μορφές τουριστικής δραστηριότητας στη φύση όπως για παράδειγμα τουρισμός φύσης ή φυσιολατρικός τουρισμός και αναπτύσσεται σε οικολογικά αξιόλογες και επί το πλείστον περιοχές θεσμοθετημένης περιβαλλοντικής προστασίας όπως οι περιοχές Natura και εμπεριέχει δραστηριότητες που μπορεί να έχουν επιστημονικό και εκπαιδευτικό χαρακτήρα.⁸⁰

---

⁷⁸(<http://www.travelseniorhellas.com>)

⁷⁹ Ανακοίνωση της επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών μια ευρωπαϊκή στρατηγική για την τόνωση της ανάπτυξης και τη δημιουργία θέσεων εργασίας στον παράκτιο και θαλάσσιο τουρισμό - COM(2014) 86 final, Βρυξέλλες 2014 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014DC0086&from=EN>)

⁸⁰ Ανακοίνωση της επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών μια ευρωπαϊκή στρατηγική για

Ο τομέας της κρουαζιέρας αποτελεί σημαντικό οικονομικό πόρο τόσο για τα ευρωπαϊκά λιμάνια, όσο και για τις τοπικές κοινωνίες που τα περιβάλλουν, ενώ ταυτόχρονα είναι ζωτικής σημασίας η χρήση ενεργειακά αποδοτικότερων πλοίων με χαμηλότερες εκπομπές. Τα τελευταία χρόνια, ο σχεδιασμός ελκυστικών τουριστικών προγραμμάτων αποβλέπουν στην αύξηση της εμπειρίας των επισκεπτών, δίνοντας έμφαση στη ναυτική, πολιτιστική και ιστορική σημασία των λιμενικών προορισμών. Η Επιτροπή εντείνει τις προσπάθειες για να αυξήσει την ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών λιμένων υποστηρίζοντας και συντονίζοντας τις λιμενικές υποδομές αλλά και την αναβάθμιση των προσφερόμενων υπηρεσιών. Με αυτό τον τρόπο αποβλέπει τα λιμάνια της Ευρώπης να γίνουν πόλοι έλξης για τα κρουαζιερόπλοια και να επωφεληθούν οι τοπικές κοινωνίες διαφοροποιώντας τις δραστηριότητές τους.⁸¹

Η μεγάλη ποικιλία του ευρωπαϊκού τουρισμού σημαίνει ότι το μεγαλύτερο μέρος των πρωτοβουλιών που προωθούν την ανάπτυξη θα είναι τοπικής ή περιφερειακής κλίμακας. Η καθεμιά από τις θαλάσσιες λεκάνες της Ευρώπης έχουν να επιδείξουν διαφορετικές προκλήσεις αλλά και ευκαιρίες ταυτόχρονα γι' αυτό το λόγο χρίζουν και διαφορετικής αντιμετώπισης. Οι δημόσιες διοικήσεις πρέπει να προσεγγίσουν στρατηγικά τις επενδύσεις έτσι ώστε να ευνοηθούν οι κατάλληλες υποδομές (δυνατότητα προσδέσεως, λιμενικές εγκαταστάσεις, μεταφορές). Από την πλευρά της η ανώτερη παιδεία καλείται να προσφέρει στερεή βάση για τα ιδιαίτερα προσόντα που απαιτούνται για τη διατήρηση και την αύξηση του μεριδίου της αγοράς σε μία παγκόσμια αγορά τόσο απαιτητική και ανταγωνιστική όσο ο τουρισμός. Παράλληλα με αυτά, θα πρέπει να θεσπιστούν κι άλλα μέτρα για την τόνωση της τουριστικής προσφοράς στην χαμηλή περίοδο και για την μείωση του υψηλού αποτυπώματος άνθρακα και του περιβαλλοντικού αντίκτυπου του παράκτιου τουρισμού.⁸²

την τόνωση της ανάπτυξης και τη δημιουργία θέσεων εργασίας στον παράκτιο και θαλάσσιο τουρισμό - COM(2014) 86 final, Βρυξέλλες 2014 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014DC0086&from=EN>)

⁸¹ Ανακοίνωση της επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών μια ευρωπαϊκή στρατηγική για την τόνωση της ανάπτυξης και τη δημιουργία θέσεων εργασίας στον παράκτιο και θαλάσσιο τουρισμό - COM(2014) 86 final, Βρυξέλλες 2014 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014DC0086&from=EN>)

⁸² Ανακοίνωση της επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών μια ευρωπαϊκή στρατηγική για την τόνωση της ανάπτυξης και τη δημιουργία θέσεων εργασίας στον παράκτιο και θαλάσσιο τουρισμό - COM(2014) 86 final, Βρυξέλλες 2014 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014DC0086&from=EN>)

2.3.2.5.4 Γαλάζια Βιοτεχνολογία

Η γαλάζια βιοτεχνολογία είναι ένας τομέας που δύναται σε βάθος χρόνου, να συμβάλλει στην προώθηση της στρατηγικής «Γαλάζια Ανάπτυξη» και κατ' επέκταση της γαλάζιας οικονομίας. Με τον όρο «γαλάζια βιοτεχνολογία» νοείται η εξερεύνηση και εκμετάλλευση των διάφορων θαλάσσιων οργανισμών με σκοπό την ανάπτυξη νέων προϊόντων.⁸³

Αρκετές φαρμακευτικές εταιρείες διαθέτουν τμήματα θαλάσσιας τεχνολογίας και παράλληλα αρκετές εταιρείες καλλυντικών χρησιμοποιούν θαλάσσια βιομόρια στα προϊόντα τους. Ειδικότερα, οι φαρμακευτικές εταιρείες επωφελούνται στη δημιουργία νέων φαρμάκων όπως είναι τα αντιϊκά φάρμακα Zovirax και Acyclovir, τα οποία προέκυψαν από νουκλεοτίδια που απομονώνονται από σφουγγάρια στην Καραϊβική και το Yondelis, που αναπτύχθηκε από το μικρό μαλακό σώμα θαλάσσιων ζώων, το πρώτο φάρμακο θαλάσσιας προέλευσης για την καταπολέμηση του καρκίνου.⁸⁴

Η ανάπτυξη του τομέα αναμένεται να προσφέρει απασχόληση υψηλών προσόντων, ειδικότερα εάν αναπτυχθούν πρωτοποριακά φάρμακα από θαλάσσιους οργανισμούς. Βραχυπρόθεσμα, ο τομέας αναμένεται να αναδυθεί ως μικρή αγορά που θα επικεντρώνεται σε προϊόντα υψηλής ποιότητας για τους τομείς της υγείας, των καλλυντικών και των βιομηχανικών βιο - υλικών. Έως το 2020, μπορεί να αναπτυχθεί ως αγορά μεσαίου μεγέθους, που θα επεκταθεί προς την παραγωγή μεταβολιτών και πρωτογενών ενώσεων (λιπιδίων, ζάχαρης, πολυμερών, πρωτεϊνών) με προορισμό τη βιομηχανία παραγωγής τροφίμων, ζωοτροφών και για τη χημική βιομηχανία. Σε ένα τρίτο στάδιο, περίπου κατά το 2030, και εφόσον σημειωθεί σημαντική τεχνολογική πρόοδος, ο τομέας της βιοτεχνολογίας μπορεί να εξελιχθεί σε προμηθευτή μαζικών προϊόντων στην αγορά, παράλληλα με μια σειρά ειδικών προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας. Η επιτάχυνση αυτής της διαδικασίας θα απαιτήσει τον συνδυασμό βασικής έρευνας στον τομέα της θαλάσσιας ζωής και εφαρμοσμένης έρευνας σε πιθανές βιομηχανικές εφαρμογές οι οποίες, μολονότι έχουν χαμηλές πιθανότητες επιτυχίας, θα είναι πολύ αποδοτικές σε περίπτωση επιτυχίας. Μια στρατηγική προσέγγιση στην έρευνα και στην καινοτομία θα προσφέρει τις επιστημονικές και τεχνολογικές βάσεις για την τεκμηρίωση των στρατηγικών αποφάσεων που χρειάζονται οι αναδυόμενοι βιομηχανικοί

⁸³https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/biotechnology_el

⁸⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών Γαλάζια ανάπτυξη ευκαιρίες για βιώσιμη ανάπτυξη στους τομείς της θάλασσας και της ναυτιλίας - COM(2012) 494 final, Βρυξέλλες 2012 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012DC0494&from=EN>)

τομείς. Μέσω της μείωσης των τεχνικών εμποδίων στον εν λόγω τομέα το σύνολο του τομέα θα καταστεί πιο ελκυστικό για τους επενδυτές. Θα βοηθήσει επίσης την βιομηχανία στην Ευρωπαϊκή Ένωση να μετακινηθεί από το στάδιο της ανάπτυξης στην εμπορική εκμετάλλευση των καινοτόμων προϊόντων. Μια ευρωπαϊκή προσέγγιση θα συνέβαλε στην αύξηση της ευαισθητοποίησης μεταξύ των φορέων χάραξης πολιτικής, του ιδιωτικού τομέα και του γενικού κοινού σχετικά με το δυναμικό των θαλάσσιων υδρόβιων προϊόντων.⁸⁵

2.3.2.5.5 Ωκεάνια Ενέργεια

Η αναγκαιότητα εύρεσης και εκμετάλλευσης νέων και ανανεώσιμων πηγών παραγωγής ενέργειας έχει εμφανισθεί τα τελευταία χρόνια εξαιτίας τόσο περιβαλλοντικών όσο και οικονομικών λόγων. Οι θάλασσες και οι ωκεανοί μας μπορούν να αποτελέσουν σημαντικές πηγές καθαρής ενέργειας καθώς οι θαλάσσιες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, στις οποίες περιλαμβάνεται τόσο η υπεράκτια αιολική όσο και η ωκεάνια ενέργεια, δίνουν τη δυνατότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση να τονώσει την οικονομική ανάπτυξη δημιουργώντας θέσεις εργασίας, να βελτιώσει την ασφάλεια του ενεργειακού της εφοδιασμού καθώς και να προωθήσει την ανταγωνιστικότητά της μέσω της τεχνολογικής καινοτομίας.⁸⁶

Η ανάπτυξη της ωκεάνιας ενέργειας παρουσιάζει ομοιότητες με τα αρχικά στάδια ανάπτυξης της αιολικής ενέργειας ανοικτής θάλασσας κατά τις δεκαετίες του 1980 και του 1990. Έκτοτε, ο τομέας αιολικής ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων των υπεράκτιων εγκαταστάσεων παραγωγής αιολικής ενέργειας, έχει αυξηθεί σημαντικά, χάρη στην πολιτική στήριξη τόσο στα κράτη μέλη όσο και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η υπεράκτια αιολική δυναμικότητα αυξήθηκε κατά 33% το 2012, δηλαδή ταχύτερα σε σχέση με τον χερσαίο αιολικό τομέα.⁸⁷ Στα τέλη του 2012, ο τομέας αιολικής ενέργειας ανοικτής θαλάσσης διέθετε σχεδόν 5GW της

---

⁸⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών Γαλάζια ανάπτυξη ευκαιρίες για βιώσιμη ανάπτυξη στους τομείς της θάλασσας και της ναυτιλίας - COM(2012) 494 final, Βρυξέλλες 2012 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012DC0494&from=EN>)

⁸⁶ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών Γαλάζια ενέργεια απαραίτητα μέτρα για την αξιοποίηση του δυναμικού της θαλάσσιας και της ωκεάνιας ενέργειας της Ευρώπης έως το 2020 και εντεύθεν - COM(2014) 8 final, Βρυξέλλες 2014 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014DC0008&from=EL>)

⁸⁷ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών Γαλάζια ενέργεια απαραίτητα μέτρα για την αξιοποίηση του δυναμικού της θαλάσσιας και της ωκεάνιας ενέργειας της Ευρώπης έως το 2020 και εντεύθεν - COM(2014) 8 final, Βρυξέλλες 2014 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014DC0008&from=EL>)

εγκατεστημένης ισχύος σε 55 υπεράκτια αιολικά πάρκα σε 10 ευρωπαϊκές χώρες, και παρήγαγε επαρκείς ποσότητες ηλεκτρικής ενέργειας καλύπτοντας το 0,5 % της συνολικής κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας στην ΕΕ. Κατά το πρώτο εξάμηνο του 2013 είχαν συνδεθεί 277 νέες θαλάσσιες ανεμογεννήτριες συνολικού ύψους 1GW. Έως το 2020 η συνολική εγκατεστημένη ισχύς προβλέπεται ότι θα φθάσει τα 43GW, και θα παράγει περίπου το 3 % της συνολικής κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.⁸⁸

Η ωκεάνια ενέργεια καλύπτει το σύνολο των τεχνολογιών που στοχεύουν στη δημιουργία ενέργειας από τις θάλασσες και τους ωκεανούς, αξιοποιώντας το δυναμικό των ρευμάτων και των κυμάτων καθώς και των διαφορών θερμοκρασίας και αλατότητας και μπορεί να συλλεχθεί υπό πολλές μορφές, όπως η κυματική ενέργεια, η οποία εξαρτάται από το ύψος, την ταχύτητα και το μήκος των κυμάτων, καθώς και από την πυκνότητα του νερού αλλά και η ενέργεια παλιρροϊκού ρεύματος, η οποία παράγεται από τη ροή των υδάτων σε στενούς διαύλους, ενώ οι τεχνολογίες παλιρροϊκού εύρους (ή «εγκαταστάσεις για την παραγωγή παλιρροϊκής ενέργειας») αξιοποιούν τη διαφορά ύψους της επιφάνειας σε επιχωματωμένες εκβολές ή όρμους.⁸⁹

Οι μελλοντικές ενεργειακές ανάγκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης δύναται να καλυφθούν επαρκώς από τους πόρους της ωκεάνιας ενέργειας και να εξασφαλισθεί η αύξηση της ενεργειακής ασφάλειας γεγονός που ενδέχεται να είναι πολύ σημαντικό για τα νησιωτικά κράτη και τις νησιωτικές περιοχές, όπου η ωκεάνια ενέργεια μπορεί να συμβάλει στην ενεργειακή αυτάρκεια και να αντικαταστήσει τη δαπανηρή ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από ντίζελ.⁹⁰

---

⁸⁸ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών Γαλάζια ενέργεια απαραίτητα μέτρα για την αξιοποίηση του δυναμικού της θαλάσσιας και της ωκεάνιας ενέργειας της Ευρώπης έως το 2020 και εντεύθεν - COM(2014) 8 final, Βρυξέλλες 2014 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014DC0008&from=EL>)

⁸⁹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών Γαλάζια ενέργεια απαραίτητα μέτρα για την αξιοποίηση του δυναμικού της θαλάσσιας και της ωκεάνιας ενέργειας της Ευρώπης έως το 2020 και εντεύθεν - COM(2014) 8 final, Βρυξέλλες 2014 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014DC0008&from=EL>)

⁹⁰ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών Γαλάζια ενέργεια απαραίτητα μέτρα για την αξιοποίηση του δυναμικού της θαλάσσιας και της ωκεάνιας ενέργειας της Ευρώπης έως το 2020 και εντεύθεν - COM(2014) 8 final, Βρυξέλλες 2014 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014DC0008&from=EL>)

Ο τομέας της ωκεάνιας ενέργειας μπορεί να αποτελέσει σημαντικό μέρος της γαλάζιας οικονομίας, και να προωθήσει την οικονομική ανάπτυξη τόσο στις παράκτιες περιοχές όσο και στην ενδοχώρα. Θα μπορούσαν να αναπτυχθούν πανευρωπαϊκές αλυσίδες εφοδιασμού καθώς ο κλάδος επεκτείνεται με την ενσωμάτωση τόσο καινοτόμων ΜΜΕ όσο και μεγαλύτερων παραγωγικών εταιρειών με ειδίκευση, για παράδειγμα, στη ναυπηγική βιομηχανία, στη μηχανολογία, στην ηλεκτρολογία και στη θαλάσσια μηχανική, αλλά και στην εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ή στη διαχείριση της υγείας και της ασφάλειας. Αναμένεται επίσης αύξηση της ζήτησης για ειδικευμένα πλοία. Τα εν λόγω πλοία είναι πολύ πιθανόν να κατασκευάζονται σε ευρωπαϊκά ναυπηγεία.⁹¹

2.3.2.5.6 Εκμετάλλευση Κοιτασμάτων Θαλάσσιου Βυθού

Η τεχνολογική πρόοδος και οι ανησυχίες ως προς την ασφάλεια του ανεφοδιασμού με πρώτες ύλες ενθάρρυναν τις εταιρείες εξόρυξης να εξετάσουν τις δυνατότητες που μπορεί να προσφέρει η θάλασσα. Εκτιμάται ότι ο βυθός της θάλασσας περιέχει μεγάλες ποσότητες ορυκτών και με την εξόρυξη αυτών των κοιτασμάτων από τον θαλάσσιο βυθό μπορεί να εξασφαλιστεί ο ενεργειακός εφοδιασμός και να καλυφθεί ένα κενό στην αγορά στις περιπτώσεις που είτε δεν είναι δυνατή ή δεν επαρκεί η ανακύκλωση, είτε η πίεση που ασκείται στα χερσαία ορυχεία είναι πολύ μεγάλη.⁹²

Η εκμετάλλευση και η εξόρυξη ορυκτών, εκτός της άμμου και του αμμοχάλικου, από τη θάλασσα, ξεκίνησε μόλις το 2012 και αναπτύχθηκε σε ρηχά ύδατα. Έως το 2020, το 5% των ορυκτών σε παγκόσμιο επίπεδο, περιλαμβανομένου του κοβάλτιου, του χαλκού και του ψευδάργυρου μπορεί να προέρχεται από τον βυθό του ωκεανού. Αυτό το ποσοστό μπορεί να ανέλθει σε 10% έως το 2030. Ο ετήσιος κύκλος εργασιών της θαλάσσιας εξόρυξης ορυκτών σε παγκόσμιο επίπεδο αναμένεται να αυξηθεί από σχεδόν μηδενικό επίπεδο σε 5 € δισ. κατά την επόμενη δεκαετία και έως 10 € δισ. έως το 2030.⁹³

---

⁹¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών Γαλάζια ενέργεια απαραίτητα μέτρα για την αξιοποίηση του δυναμικού της θαλάσσιας και της ωκεάνιας ενέργειας της Ευρώπης έως το 2020 και εντεύθεν - COM(2014) 8 final, Βρυξέλλες 2014 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014DC0008&from=EL>)

⁹² https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/seabed_mining_el

⁹³ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών Γαλάζια ανάπτυξη ευκαιρίες για βιώσιμη ανάπτυξη στους τομείς της θάλασσας και της ναυτιλίας - COM(2012) 494 final, Βρυξέλλες 2012 (<http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2012/EL/1-2012-494-EL-F1-1.Pdf>)

Πολυάριθμοι οργανισμοί στην Ευρωπαϊκή Ένωση δραστηριοποιούνται σήμερα στην εκμετάλλευση κοιτασμάτων του θαλάσσιου βυθού, είτε παρέχοντας τεχνολογία είτε αναλαμβάνοντας εργασίες εξόρυξης. Ο τομέας αυτός, αν και μικρός, θεωρείται ότι μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία βιώσιμης ανάπτυξης και απασχόλησης για τις μελλοντικές γενιές. Ωστόσο, λόγω της έλλειψης γνώσεων σχετικά με το περιβάλλον του θαλάσσιου βυθού απαιτείται προσεκτική προσέγγιση. Για το λόγο αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει αναλάβει διάφορες μελέτες και έργα με σκοπό να διερευνηθούν τα οφέλη, τα μειονεκτήματα και τα καλά γνώσεων που σχετίζονται με τον συγκεκριμένο τομέα.⁹⁴

2.4 Συμπεράσματα

Αυτή η ολοκληρωμένη, ολιστική προσέγγιση υποστηρίχθηκε θερμά από όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς και κρίθηκε ότι η εφαρμογή της θα απαιτούσε ενισχυμένη συνεργασία και αποτελεσματικό συντονισμό όλων των πολιτικών που συνδέονται με τη θάλασσα στα διαφορετικά επίπεδα λήψης αποφάσεων και μέσω αυτής θα υπήρχε η δυνατότητα αύξησης της ικανότητας της Ευρώπης να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις της παγκοσμιοποίησης και της ανταγωνιστικότητας, της κλιματικής αλλαγής, της υποβάθμισης του θαλάσσιου περιβάλλοντος, της ασφάλειας και της προστασίας της ναυτιλίας καθώς και της ενεργειακής ασφάλειας και βιωσιμότητας. Η πολιτική αυτή έπρεπε να βασίζεται στην αριστεία στον τομέα της θαλάσσιας έρευνας, της τεχνολογίας και της καινοτομίας, στην ατζέντα της Λισαβόνας για την απασχόληση και την ανάπτυξη καθώς και στην ατζέντα του Gothenburg για την αειφόρο ανάπτυξη.⁹⁵

Βιβλιογραφία Κεφαλαίου

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών μια ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική για την Ευρωπαϊκή Ένωση - COM(2007) 575 τελικό,

---

⁹⁴https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/seabed_mining_el

⁹⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών μια ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική για την Ευρωπαϊκή Ένωση - COM(2007) 575 τελικό, Βρυξέλλες, 2007 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52007DC0575&from=EL>)

[content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52007DC0575&from=EL](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52007DC0575&from=EL))

- Έγγραφο Εργασίας των Υπηρεσιών της Επιτροπής για την έκθεση για τη Στρατηγική της Γαλάζιας Ανάπτυξης προς μια περισσότερο βιώσιμη ανάπτυξη και απασχόληση στη Γαλάζια Οικονομία - SWD(2017) 128 final, Βρυξέλλες 2017 (https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/sites/maritimeaffairs/files/swd-2017-128_en.pdf)
- Στρατηγική για τη Γαλάζια Ανάπτυξη του Δήμου Πειραιά 2018 – 2024 (<http://www.bluegrowth.gr>)
- Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών Γαλάζια ανάπτυξη ευκαιρίες για βιώσιμη ανάπτυξη στους τομείς της θάλασσας και της ναυτιλίας - COM(2012) 494 final, Βρυξέλλες 2012 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012DC0494&from=EN>)
- Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1014/2014 της επιτροπής της 22ας Ιουλίου 2014 για τη συμπλήρωση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 508/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση των κανονισμών του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 2328/2003, (ΕΚ) αριθ. 861/2006, (ΕΚ) αριθ. 1198/2006 και (ΕΚ) αριθ. 791/2007 και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1255/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά το περιεχόμενο και τη δομή ενός κοινού συστήματος παρακολούθησης και αξιολόγησης για τις πράξεις που χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32014R1014>)
- Συμπεράσματα της Προεδρίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 14ης Δεκεμβρίου 2007 - Έγγρ. 16616/1/07 REV 1 (http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/el/ec/104702.pdf)
- Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση προγράμματος στήριξης της περαιτέρω ανάπτυξης μιας ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής – Πρόταση – {COM(2010) 494 τελικό} {2010/0257 (COD)} (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010PC0494&from=EN>)
- Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την «Καινοτομία στο πλαίσιο της Γαλάζιας Οικονομίας: Αξιοποίηση του δυναμικού των θαλασσών και των ωκεανών μας με στόχο την

πρώτωση της απασχόλησης και της μεγέθυνσης» - COM(2014) 254 final, Βρυξέλλες 2014 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014DC0254&from=EN>)

- Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο γνώσεις για τη θάλασσα 2020 θαλάσσιες παρατηρήσεις και δεδομένα για μια έξυπνη και βιώσιμη ανάπτυξη, COM(2010) 461 τελικό, Βρυξέλλες 2010 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0461&from=EN>)
- Ανακοίνωση της Επιτροπής «Ένας οδικός χάρτης για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό επίτευξη κοινών αρχών στην ΕΕ», COM(2008) 791 τελικό, Βρυξέλλες 2008 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008DC0791&from=EL>)
- Ανακοίνωση της επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών θαλάσσιος χωροταξικός σχεδιασμός στην ΕΕ – Επιτεύγματα και Μελλοντικές Εξελίξεις, COM(2010) 771 final, Βρυξέλλες 2010 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0771&from=EN>)
- Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών προς την ενοποίηση της θαλάσσιας επιτήρησης: Ένα κοινό περιβάλλον ανταλλαγής πληροφοριών για τον θαλάσσιο τομέα της ΕΕ - COM(2009)538 τελικό, Βρυξέλλες 2009 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52009DC0538&from=EN>)
- Ανακοίνωση της επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο καλύτερη επίγνωση της κατάστασης μέσω ενισχυμένης συνεργασίας μεταξύ των αρχών θαλάσσιας επιτήρησης: Τα επόμενα βήματα στο πλαίσιο του κοινού περιβάλλοντος ανταλλαγής πληροφοριών για τον θαλάσσιο τομέα της ΕΕ - COM(2014) 451 final (<http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2014/EL/1-2014-451-EL-F1-1.Pdf>)
- Ανακοίνωση της επιτροπής στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με την κατάρτιση σχεδίου χρονοδιαγράμματος με στόχο τη δημιουργία ενός κοινού περιβάλλοντος ανταλλαγής πληροφοριών για την επιτήρηση του θαλάσσιου τομέα της ΕΕ- (COM(2010)584 final, Βρυξέλλες 2010(<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0584&from=EN>))
- Κοινή ανακοίνωση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για έναν ανοικτό και ασφαλή παγκόσμιο θαλάσσιο τομέα: Στοιχεία για μια στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για

την ασφάλεια στη θάλασσα, JOIN(2014) 9 final, Βρυξέλλες 2014 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014JC0009&from=EL>)

- Ανακοίνωση της Επιτροπής Ευρώπη 2020 Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη - COM(2010)2020 τελικό, Βρυξέλλες 2010 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC2020&from=EL>)
- Παγκόσμια Διάσκεψη Κορυφής στο Γιοχάνεσμπουργκ - Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με τα αποτελέσματα της Παγκόσμιας Διάσκεψης Κορυφής για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη που διεξήχθη στο Γιοχάνεσμπουργκ (<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+P5-TA-2002-0448+0+DOC+PDF+V0//EL>)
- Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1380/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Δεκεμβρίου 2013 σχετικά με την Κοινή Αλιευτική Πολιτική, την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 1954/2003 και (ΕΚ) αριθ. 1224/2009 του Συμβουλίου και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 2371/2002 και (ΕΚ) αριθ. 639/2004 του Συμβουλίου και της απόφασης 2004/585/ΕΚ του Συμβουλίου (<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:354:0022:0061:EL:PDF>)
- Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές για τη βιώσιμη ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ» - COM(2013) 229 final, Βρυξέλλες 2013 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013DC0229&from=EN>)
- Μια ευρωπαϊκή στρατηγική για την τόνωση της ανάπτυξης και τη δημιουργία θέσεων εργασίας στον παράκτιο και θαλάσσιο τουρισμό (https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/sites/maritimeaffairs/files/docs/body/coastal-and-maritime-tourism_el.pdf)
- Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών μια ευρωπαϊκή στρατηγική για την τόνωση της ανάπτυξης και τη δημιουργία θέσεων εργασίας στον παράκτιο και θαλάσσιο τουρισμό - COM(2014) 86 final, Βρυξέλλες 2014 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014DC0086&from=EN>)

- Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Η Ευρώπη, ο πρώτος τουριστικός προορισμός στον κόσμο – ένα νέο πλαίσιο πολιτικής για τον ευρωπαϊκό τουρισμό» - COM(2010) 352 τελικό, Βρυξέλλες 2010 ([http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com\(2010\)0352/_com_com\(2010\)0352_el.pdf](http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com(2010)0352/_com_com(2010)0352_el.pdf))
- Έκθεση σχετικά με τη Γαλάζια Ανάπτυξη: Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης στους τομείς της θάλασσας, της ναυτιλίας και του τουρισμού στην ΕΕ (2012/2297(INI)) Επιτροπή Μεταφορών και Τουρισμού - A7-0209/2013 (<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A7-2013-0209+0+DOC+PDF+V0//EL>)
- Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών Γαλάζια ενέργεια απαραίτητα μέτρα για την αξιοποίηση του δυναμικού της θαλάσσιας και της ωκεάνιας ενέργειας της Ευρώπης έως το 2020 και εντεύθεν - COM(2014) 8 final, Βρυξέλλες 2014 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014DC0008&from=EL>)

Ξένη Βιβλιογραφία

- Ecorys (2012). Scenarios and drivers for sustainable growth from the oceans, seas and coasts, EC DG MARE
- Commission staff working document - Accompanying document to the Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions - An Integrated Maritime Policy for the European Union – {COM(2007) 574 final} {COM(2007) 575 final} {SEC(2007) 1279} {SEC(2007) 1280} {SEC(2007) 1283} (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52007SC1278>)
- Cyprus Presidency of the Council of the European Union, Declaration of the European Ministers responsible for the Integrated Maritime Policy and the European Commission, on a Marine and Maritime Agenda for growth and jobs the “Limassol Declaration”, Limassol 2012. (https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/sites/maritimeaffairs/files/docs/body/limassol_en.pdf)

Ηλεκτρονικές Πηγές

- <https://government.gov.gr/thalassia-chorotaxia/#1528273381294-50d13d14-7b68>

- https://ec.europa.eu/fisheries/cfp/aquaculture_el
- https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/biotechnology_el
- <https://ec.europa.eu/eures/public/language-selection>
- <http://www.travelseniorhellas.com>
- https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/seabed_mining_el
- https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/content/%E2%82%AC566-billion-and-growing-eu-blue-economy-thriving_el

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο: Η περίπτωση της Ελλάδας

3.1 Εισαγωγή

Στο παρόν κεφάλαιο αναλύονται οι προσπάθειες εφαρμογής της στρατηγικής της «Γαλάζιας Ανάπτυξης» στην Ελλάδα και των αντίστοιχων τομέων στους οποίους εφαρμόζεται. Ήδη από το 2014 και κατά την Ελληνική Προεδρία στην Ευρωπαϊκή Ένωση ο τομέας της θάλασσας εντάχθηκε στις προτεραιότητες της ευρωπαϊκής ατζέντας, γεγονός πολύ σημαντικό κυρίως επειδή το αναπτυξιακό απόθεμα της θάλασσας αποτελεί αναξιοποίητη επί σειρά ετών πλουτοπαραγωγική πηγή.

3.2 Θαλάσσιος Χωροταξικός Σχεδιασμός

Μέχρι σήμερα, και παρά το γεγονός ότι, όπως έχει ήδη παραπάνω αναφερθεί, ο θαλάσσιος χωροταξικός σχεδιασμός αποτελεί βασικό εργαλείο για την εφαρμογή και υλοποίηση της Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Πολιτικής και συμβάλλει σημαντικά στην ανάπτυξη των θαλασσών και των παράκτιων περιοχών αλλά και ο διάλογος επί του ζητήματος ξεκίνησε στα μέσα του 2000, η Ελλάδα καθυστέρησε σημαντικά στην υλοποίησή του στις θαλάσσιες περιοχές της Ελλάδας. Μολαταύτα, η Οδηγία 2014/89/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Ιουλίου 2014, περί θεσπίσεως πλαισίου για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό είχε ήδη δημιουργήσει μια σειρά υποχρεώσεων για την εφαρμογή της, με πρωταρχικό σκοπό τη θέσπιση αρμόδιας αρχής για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό, ήτοι το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας, το οποίο είναι αρμόδιο για την εποπτεία των θαλασσών και το Υπουργείο Περιβάλλοντος, το οποίο είναι αρμόδιο για τον χωροταξικό σχεδιασμό εν γένει. Με την Οδηγία αυτή, η οποία ενσωματώθηκε πρόσφατα στο ελληνικό δίκαιο με το Ν. 4546/2018, ο οποίος δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ Α' 101/12.06.2018, προωθείται η εφαρμογή της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη και αποσκοπεί στη δημιουργία θέσεων εργασίας, στην ενίσχυση της παραγωγικότητας και κοινωνικής συνοχής, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης μιας πιο αποδοτικής αξιοποίησης των πόρων.

Με τον ως άνω νόμο ορίζονται η δομή και το περιεχόμενο του θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού που περιλαμβάνει τόσο την εθνική χωρική στρατηγική για τον θαλάσσιο χώρο η

οποία αποτελεί μέρος της εθνικής χωρικής στρατηγικής του άρθρου 3 του Ν. 4447/2016, τα θαλάσσια χωροταξικά σχέδια τα οποία αντιστοιχούν στο περιφερειακό επίπεδο σχεδιασμού του άρθρου 2 του Ν. 4447/2016 και αναφέρονται σε θαλάσσιες και παράκτιες χωρικές ενότητες που μπορεί να είναι υπο-περιφερειακού, περιφερειακού ή δια-περιφερειακού επιπέδου και τέλος ρυθμίζονται λεπτομέρειες σχετικές με τις διαδικασίες δημόσιας διαβούλευσης, τη συνεργασία με κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τρίτες χώρες με τις οποίες η Ελλάδα μοιράζεται θαλάσσια ύδατα, καθώς και παρακολούθησης του θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού.

Με τις ρυθμίσεις του Ν. 4546/2018, ο θαλάσσιος χωροταξικός σχεδιασμός εντάσσεται στο υφιστάμενο σύστημα χωροταξικού σχεδιασμού και επιδιώκεται ο συντονισμός και η συνοχή μεταξύ του θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού και του χωροταξικού σχεδιασμού του χερσαίου χώρου. Η ένταξη στο θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό της προσέγγισης της ολοκληρωμένης διαχείρισης των παράκτιων ζωνών, εξασφαλίζει τον αποτελεσματικό διατομεακό και διασυνοριακό σχεδιασμό των θαλάσσιων υδάτων και τη διαχείριση των παράκτιων ζωνών, έτσι ώστε να συμβάλουν από κοινού στη βιώσιμη ανάπτυξη των θαλάσσιων και παράκτιων οικονομιών και στη βιώσιμη χρήση των θαλάσσιων και παράκτιων πόρων.

Τόσο ο θαλάσσιος χωροταξικός σχεδιασμός όσο και η ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών αποτελούν συμπληρωματικά εργαλεία διαχείρισης στο πλαίσιο της Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Πολιτικής στηρίζοντας από κοινού μια πιο ολοκληρωμένη διαδικασία λήψης αποφάσεων, που συντονίζουν, δυνητικά, ανταγωνιστικές τομεακές πολιτικές, συμβάλλοντας έτσι στην επίτευξη και στη συνοχή στόχων και μέτρων στο πλαίσιο άλλων συναφών πολιτικών, συμπεριλαμβανομένης της ενέργειας, του περιβάλλοντος, των θαλάσσιων μεταφορών, του τουρισμού και της αλιείας. Εφόσον σχεδιαστούν από κοινού, θα βελτιώσουν το χωροταξικό σχεδιασμό και τη διαχείριση της ενδιάμεσης ζώνης μεταξύ ξηράς και θάλασσας και θα επιτρέψουν τον καλύτερο συντονισμό των θαλάσσιων και των παράκτιων δραστηριοτήτων, που μπορεί, ακολούθως, να οδηγήσουν σε σημαντικά οικονομικά οφέλη μέσω της εξασφάλισης διαφάνειας και σταθερότητας για τους επενδυτές καθώς και στη μείωση του κόστους συντονισμού και συναλλαγής. Η αποτελεσματική εκπόνηση και εφαρμογή του θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού, προϋποθέτει τη διασφάλιση του αναγκαίου οριζόντιου συντονισμού των εμπλεκόμενων δημόσιων φορέων τόσο στο πλαίσιο επίτευξης των στόχων που τίθενται στην Οδηγία όσο και στο πλαίσιο

ικανοποίησης των εθνικών στρατηγικών προτεραιοτήτων. Παράλληλα, προϋποθέτει τη δημόσια συμμετοχή μέσω πληροφόρησης όλων των ενδιαφερόμενων μερών και τη δημόσια διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη και το κοινό. Κατά την κατάρτιση και εφαρμογή του θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού, επιτακτική είναι και η συνεργασία μεταξύ των κρατών-μελών, καθώς και με τρίτες χώρες, στις οικείες θαλάσσιες περιοχές, σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο και τις συμβάσεις, ιδίως τις διατάξεις της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας (Σύμβαση UNCLOS), που κυρώθηκε με το Ν. 2321/1995 (Α'136). Ως εθνική αρμόδια αρχή για το σχεδιασμό και την εφαρμογή του νόμου για το θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό, ορίζεται η Γενική Γραμματεία Χωρικού Σχεδιασμού και Αστικού Περιβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Στο παραπάνω πλαίσιο, κρίνεται ότι ο θαλάσσιος χωροταξικός σχεδιασμός μπορεί να συντελέσει σε σημαντικά οφέλη για την ανάπτυξη οικονομικών και παραγωγικών δραστηριοτήτων, την προστασία του περιβάλλοντος μέσω της έγκαιρης εκτίμησης του αντίκτυπου και των δυνατοτήτων πολλαπλής χρήσης του χώρου, το μετριασμό των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σε αυτήν, καθώς και την πρόληψη καταστροφών.⁹⁶

3.3 Υδατοκαλλιέργεια

Μολονότι η υδατοκαλλιέργεια αναπτύσσεται στην Ελλάδα ήδη από την αρχαιότητα μόλις την τελευταία 30ετία παρουσίασε ραγδαία ανάπτυξη λόγω της διαρκώς αυξανόμενης ζήτησης ιχθύων και οστρακοειδών, η οποία δημιούργησε και την ανάγκη εξέλιξης της σχετικής επιστημονικής γνώσης και τεχνογνωσίας καθώς η παραδοσιακή αλιεία δεν ήταν πλέον επαρκής για την κάλυψη των αναγκών του κλάδου. Η υδατοκαλλιέργεια και κυρίως η ιχθυοκαλλιέργεια αποτελούν έναν από τους πιο σημαντικούς κλάδους του πρωτογενούς τομέα ζωικής παραγωγής που έχει μεγάλο ενδιαφέρον λόγω της συμβολής της στην οικονομική ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή της χώρας. Ενδεικτικά αναφέρεται πως το 1980 μόλις το 2% της εγχώριας προσφοράς αλιευτικών προϊόντων προερχόταν από την υδατοκαλλιέργεια (2.000 τόνοι) και το υπόλοιπο 98% από την συλλεκτική αλιεία (105.651 τόνοι). Αναλυτικότερα, στις ελληνικές θάλασσες εκτρέφονται μεσογειακά είδη κυρίως

---

⁹⁶ Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο νόμου «Ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας 2014/89/ΕΕ «περί θεσπίσεως πλαισίου για το θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό» και άλλες διατάξεις» (https://www.hellenicparliament.gr/Nomothetiko-Ergo/Anazitisi-Nomothetikou-Ergou?law_id=c3631fb9-579d-48e9-85dd-a8e400d4cb13)

τσιπούρα και λαβράκι και σε ένα μικρότερο ποσοστό «νέα είδη» όπως μυτάκι, φαγκρί, κρانيός, συναγρίδα κ.α..⁹⁷

Η θαλάσσια ιχθυοκαλλιέργεια γνώρισε ραγδαία ανάπτυξη τη δεκαετία του 1980 με τη χρήση πλωτών ιχθυοκλωβών, μιας μεθόδου που χρησιμοποιούταν ευρέως στη Νορβηγία για την εκτροφή σολομού. Ενδεικτικό της κατάστασης είναι ότι ενώ το 1985 υπήρχαν 12 μονάδες με συνολική παραγωγή περίπου 100 τόνους, σήμερα υπάρχουν πάνω από 300 μονάδες με παραγωγή που ξεπερνάει τους 100.000 τόνους. Σημαντικότερη όλων όμως είναι η οστρακοκαλλιέργεια διότι στην Ελλάδα εκτρέφεται αποκλειστικά το Μεσογειακό μύδι και κυρίως σε περιοχές της Βόρειας Ελλάδας, όπου η πρώτη παραχώρηση χώρου για εκτροφή μυδιών καταγράφηκε το 1955 και αφορούσε μια πασσαλωτή μονάδα στον ΒΑ κόλπο της Θεσσαλονίκης. Εκτός δε από τις θαλάσσιες υδατοκαλλιέργειες, ιδιαίτερη θέση κατέχει η υδατοκαλλιέργεια των εσωτερικών υδάτων καθώς αποτελεί μια παραδοσιακή μορφή πρωτογενούς παραγωγής και πηγή κύριας ή συμπληρωματικής απασχόλησης και εισοδήματος για τους κατοίκους ορεινών και απομακρυσμένων ηπειρωτικών περιοχών. Σήμερα δραστηριοποιούνται 78 μονάδες εντατικής εκτροφής ιχθύων, με κυριότερο είδος την ιριδίζουσα πέστροφα, ενώ σε μικρότερη κλίμακα εκτρέφονται ο κυπρίνος και το ευρωπαϊκό χέλι, ενώ στις ελληνικές λιμνοθάλασσες ασκείται η παραδοσιακή εκτατική υδατοκαλλιέργεια με ιδιαίτερες οικονομικές και κοινωνικές διαστάσεις όπου λειτουργούν 72 οργανωμένες εκμεταλλεύσεις λιμνοθαλασσών συνολικής έκτασης 400 χιλ. στρεμμάτων με κυριότερα παραγόμενα είδη τσιπούρες, λαβράκια, κέφαλοι και χέλια. Τα τελευταία χρόνια, ο κλάδος έχει στραφεί και σε υδρόβια φυτά με πολύ έντονο ενδιαφέρον όπως το κυανοβακτήριο σπιρουλίνα, το μακροφύκος ulva κ.α., τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως συμπληρώματα διατροφής, πρώτη ύλη στη βιομηχανία καλλυντικών, βιοκαύσιμα κλπ.⁹⁸

Αξίζει να σημειωθεί ότι τα ψάρια είναι ο πρώτος κλάδος ζωικής παραγωγής σε εξαγωγές, ενώ όπως φαίνεται τα τελευταία χρόνια βρίσκεται παραδοσιακά στην κορυφή των εξαγωγικών αγροτικών προϊόντων. Ως εκ τούτου η υδατοκαλλιέργεια έχει θετικές οικονομικές επιδράσεις στο εμπορικό ισοζύγιο της χώρας καθώς σύμφωνα με την κατηγοριοποίηση της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, το 2015 η συνολική αξία των εξαγωγών αλιευτικών προϊόντων ανήλθε σε 653,5 εκ. ευρώ αντιπροσωπεύοντας το 10,7% των συνολικών αγροτικών εξαγωγών της

---

⁹⁷ Ελληνική Υδατοκαλλιέργεια 2017, Έκθεση του Συνδέσμου Ελληνικών Θαλασσοκαλλιεργειών. Αθήνα, 2017.

⁹⁸ Ελληνική Υδατοκαλλιέργεια 2017, Έκθεση του Συνδέσμου Ελληνικών Θαλασσοκαλλιεργειών. Αθήνα, 2017.

χώρας (6,1 δις. Ευρώ) με την κατηγορία αυτή να κατατάσσεται στην τρίτη πιο σημαντική θέση μετά τα φρούτα και τα έλαια με καθαρή συμμετοχή 221,6 εκ. ευρώ. Τονίζεται δε ότι τα αγροτικά προϊόντα αποτέλεσαν το 2016 το 24,4% (6,12 δις. ευρώ) των συνολικών εξαγωγών της χώρας (25,1 δις. ευρώ) και τα αλιευτικά προϊόντα το 2,6%.⁹⁹

Η υδατοκαλλιέργεια συμβάλλει επίσης θετικά και στον τομέα της απασχόλησης εργατικού δυναμικού καθώς έχει απορροφήσει άμεσα και έμμεσα περίπου 12.000 εργαζόμενους, ως επιστημονικό, τεχνικό και εργατικό προσωπικό, σε θέσεις εργασίας που δημιουργήθηκαν κυρίως σε απομακρυσμένες νησιωτικές περιοχές της Ελλάδας ασκώντας θετική επίδραση στην οικονομική ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών.¹⁰⁰

Μία εκ των δράσεων υποστήριξης της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας είναι η υλοποίηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος 2014 - 2020, που ακολούθησε το αντίστοιχο προγενέστερο πρόγραμμα της περιόδου 2007 - 2013 και ακολουθεί περίπου τους ίδιους στόχους, συμπεριλαμβανομένων μεταξύ άλλων την αποδοτικότητα των πόρων και τη συμβολή στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής και της Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Πολιτικής, μέσω της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων της αλιείας, της υδατοκαλλιέργειας και της μεταποίησης των προϊόντων και της προστασίας του περιβάλλοντος. Οι έξι βασικές προτεραιότητες του προγράμματος δημιουργήθηκαν με βάση την πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ανάπτυξη της αλιείας και το σύνολο των πόρων ανέρχεται σε 388.777.914 ευρώ και προέρχονται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας.

Οι προτεραιότητες είναι οι εξής:

1. Προώθηση περιβαλλοντικά βιώσιμης, αποδοτικής ως προς τους πόρους, καινοτόμου, ανταγωνιστικής και βασιζόμενης στη γνώση αλιείας με την βοήθεια συμβουλευτικών υπηρεσιών, την καινοτομία που συνδέεται με τη διατήρηση των θαλάσσιων βιολογικών πόρων, την σύμπραξη μεταξύ επιστημόνων και αλιέων, τη στήριξη για την εκκίνηση επιχειρηματικής δραστηριότητας σε νέους αλιείς, την προστασία και αποκατάσταση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων, κ.ά. Για την ενίσχυση αυτού του

---

⁹⁹Ελληνική Υδατοκαλλιέργεια 2017, Έκθεση του Συνδέσμου Ελληνικών Θαλασσοκαλλιεργειών. Αθήνα, 2017.

¹⁰⁰Ελληνική Υδατοκαλλιέργεια 2017, Έκθεση του Συνδέσμου Ελληνικών Θαλασσοκαλλιεργειών. Αθήνα, 2017.

μέτρου, προς μία πιο ορθολογική διαχείριση της αλιείας στη χώρα και με σκοπό να προωθηθεί η «Γαλάζια Ανάπτυξη» και να αποφευχθεί η παράνομη αλιεία, το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων προέβη σε ρύθμιση σχετικά με την τοποθέτηση Συστήματος Παρακολούθησης Σκαφών (VMS), το οποίο αποσκοπεί στην αποτελεσματική παρακολούθηση των δραστηριοτήτων των αλιευτικών σκαφών (μεγαλύτερων ή ίσων από 12 μέτρα) και συνεπώς την σωστή και αειφόρο διαχείριση των ιχθυοαποθεμάτων.

2. Προώθηση περιβαλλοντικά βιώσιμης, αποδοτικής ως προς τους πόρους, καινοτόμου, ανταγωνιστικής και βασιζόμενης στη γνώση υδατοκαλλιέργειας μέσω της ενίσχυσης του ανθρωπίνου κεφαλαίου και της δικτύωσης, των παραγωγικών επενδύσεων στην υδατοκαλλιέργεια, των μέτρων για την δημόσια υγεία και για την υγεία και την καλή διαβίωση των ζώων, της ενθάρρυνσης νέων καλλιεργητών για βιώσιμες υδατοκαλλιέργειες, κ.ά.

3. Ενίσχυση της εφαρμογής της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής με τη συλλογή σχετικών δεδομένων και των έλεγχου και την επιβολή των αντίστοιχων πολιτικών,

4. Αύξηση της απασχόλησης και της εδαφικής συνοχής, μέσω της τοπικής ανάπτυξης με την πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων,

5. Ενίσχυση της εμπορίας και μεταποίησης, με σχετικά μέτρα και σχέδια παραγωγής και εμπορίας, με ενισχύσεις στην αποθεματοποίηση και με μεταποίηση προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας,

6. Ενίσχυση της εφαρμογής της Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Πολιτικής με την βοήθεια σχετικών μέτρων.¹⁰¹

---

¹⁰¹Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας και Θάλασσας 2014-2020 - Το Μέλλον της Αλιείας, Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. 11.09.2015 (<https://www.espa.gr/el/Pages/elibraryFS.aspx?item=2194>)

Εικόνα 4: Εξέλιξη παραγωγής ιχθυοκαλλιέργειας

(Πηγή: ΣΕΘ)

Συμπερασματικά, ο τομέας της υδατοκαλλιέργειας στη χώρα μας, παρά τις δυσκολίες δύναται να αναπτυχθεί περισσότερο και για το λόγο αυτό απαιτείται η συμμόρφωση των παραγωγών με τις εκάστοτε επιβαλλόμενες από την Ευρωπαϊκή Ένωση πολιτικές και πρότυπα για την διατήρηση του υψηλού ποιοτικού επιπέδου της παραγωγής ώστε να δημιουργηθούν και περισσότερες θέσεις εργασίας και να επιτευχθεί η ενίσχυση της έρευνας με σκοπό την ανάπτυξη βέλτιστων πρακτικών και τέλος την απλούστευση των διαδικασιών και τον περιορισμό της γραφειοκρατίας ως προς την απόκτηση αδειών καλλιέργειας ώστε να προσελκύονται ανάλογες επενδύσεις στον κλάδο.

3.4 Παράκτιος και Θαλάσσιος Τουρισμός

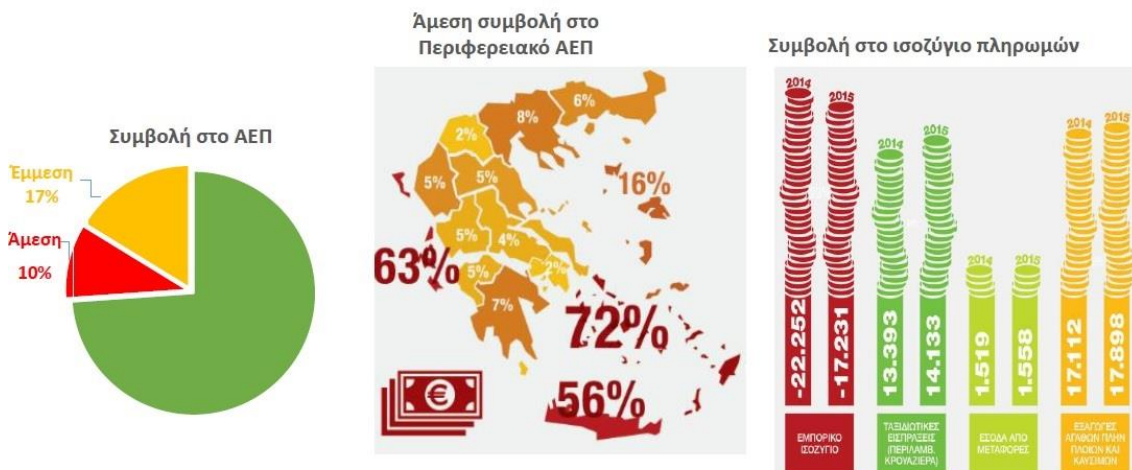
Ο τουρισμός στην Ελλάδα και ιδιαίτερα ο παράκτιος τουρισμός αποτελούσε ανέκαθεν κεφαλαιώδους σημασίας τομέα για την οικονομία της εξαιτίας της μορφολογίας της χώρας μας, του ήπιου κλίματός της και του υψηλού πολιτιστικού ενδιαφέροντος των νησιών και των παράκτιων περιοχών της, ο οποίος ακόμα και κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης, συνεχίζει να αποτελεί έναν από τους βασικούς πυλώνες οικονομικής ανάπτυξης συμβάλλοντας σημαντικά στην αγορά εργασίας και παρουσιάζοντας συνεχή αύξηση στα έσοδα και στις αφίξεις επισκεπτών. Κατά τα επόμενα χρόνια, η ανάκαμψη και ανάπτυξη της

ελληνικής οικονομίας, η προσέλκυση επενδύσεων, η ανάκαμψη και των άλλων κλάδων της οικονομίας και η αύξηση της απασχόλησης αναμένεται να βασιστεί στον τομέα αυτό.

Λόγω της μεγάλης διασποράς των τουριστικών προορισμών ανά την χώρα, ο τουρισμός παίζει καταλυτικό ρόλο στην διαμόρφωση του εθνικού εισοδήματος σε πολλές περιφέρειες της χώρας και στον αντίποδα έχει έντονη εποχικότητα λόγω του ότι οι διακοπές για Ήλιο & Θάλασσα - που όμως αποτελούν και την μεγαλύτερη Ευρωπαϊκή προϊόντική αγορά - αποτελούν το βασικό τουριστικό προϊόν της χώρας.¹⁰²

Εικόνα 5: Η συμβολή του τουρισμού στην ελληνική οικονομία για το έτος 2015

Η συμβολή του τουρισμού στην Ελληνική οικονομία

Πηγή: SETE Intelligence

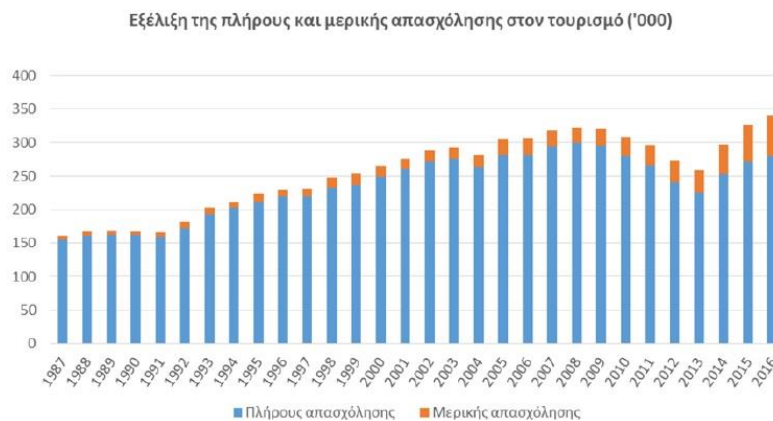
Το 2017 η Ελλάδα υποδέχθηκε σχεδόν 27,2 εκ. τουρίστες, μόνιμους κατοίκους άλλων χωρών και εισέπραξε σχεδόν € 14,2 δισ. Σύμφωνα με την 1η εκτίμηση της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, το ακαθάριστο εθνικό προϊόν της χώρας, σε τρέχουσες τιμές, το 2017 διαμορφώθηκε στα € 177.735 εκ. αυξημένο κατά +2,0% σε σύγκριση με το 2016 (€ 174.199 εκ.). Συνοψίζοντας τα στοιχεία για τον τουρισμό και συγκρίνοντάς τα και με το ακαθάριστο εθνικό προϊόν της χώρας προκύπτει ότι η άμεση συνεισφορά του τουρισμού στη διαμόρφωση του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος ανήλθε στο 10,3% ή σε περίπου € 18,3 δισ. αυξημένη κατά +9,3% σε σύγκριση με το 2016, συνυπολογίζοντας και τα πολλαπλασιαστικά οφέλη, η συνολική συνεισφορά ανέρχεται μεταξύ € 40,3 και € 48,5 δισ., δηλαδή κυμάνθηκε μεταξύ

¹⁰² Ελληνικός Τουρισμός, Εξελίξεις - Προοπτικές, Τεύχος 3, ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΣΕΤΕ (https://sete.gr/media/7878/2017_pm_ellhnikos_tourismos_3.pdf)

22,6% του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος και 27,3% του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος, καθιστώντας τον τουρισμό βασικό πυλώνα της Ελληνικής οικονομίας, το ακαθάριστο εθνικό προϊόν παρουσίασε αύξηση +2,0%, ενώ η δραστηριότητα του τουρισμού αυξήθηκε κατά € 1.559 εκ. (άμεσα) ή περίπου € 3.430/4.132 εκ. έμμεσα και άμεσα και περισσότερο από το 90,0% του εισοδήματος της τουριστικής δραστηριότητας προέρχεται από το εξωτερικό, καθιστώντας τον τουρισμό σχεδόν αμιγώς εξαγωγική δραστηριότητα. Ο τουρισμός, εκτός από την μεγάλη συμβολή του στο ακαθάριστο εθνικό προϊόν της χώρας έχει μεγάλη συμβολή και στην απασχόληση και, τα τελευταία χρόνια έχει συμβάλει σημαντικά στην μείωση της ανεργίας. Η πορεία αυτή συνεχίστηκε και το 2017, ιδιαίτερα στο 2ο και 3ο τρίμηνο, όπου η απασχόληση στον τουρισμό αυξήθηκε +6,6% και + 4,6% αντίστοιχα.¹⁰³

Εικόνα 6: Η συμβολή του τουρισμού στην απασχόληση

Απασχολούμενοι πλήρους – μερικής απασχόλησης στον τουρισμό και στους λοιπούς κλάδους

Πηγή: SETE Intelligence

Όσον αφορά στην εποχικότητα του παράκτιου τουρισμού, όπως και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, ένα μεγάλο ποσοστό της συνολικής τουριστικής κίνησης σημειώνεται τη θερινή περίοδο, ήτοι την περίοδο Ιουνίου - Σεπτεμβρίου, ενώ το 85% από τον Μάιο έως τον Οκτώβριο και προς το παρόν, το ποσοστό του χειμερινού τουρισμού στις παράκτιες περιοχές είναι σχετικά μικρό, αλλά με κατάλληλες ενέργειες μπορεί να αυξηθεί κατά πολύ. Ειδικότερα,

¹⁰³ Η συμβολή του Τουρισμού στην ελληνική οικονομία το 2017 - 1 η εκτίμηση (προσωρινά στοιχεία) – Μάιος 2018, ΣΕΤΕ (http://www.insete.gr/Portals/0/meletes-INSETE/01/2018_SymvolhTourismou-2017.pdf)

ο ελληνικός παράκτιος και θαλάσσιος τουρισμός δεν πρέπει να περιορίζεται στο μοντέλο «ήλιος - θάλασσα» και πρέπει να δοθεί έμφαση σε εναλλακτικές θαλάσσιες και πολιτιστικές δραστηριότητες αναψυχής όπως η ιστιοπλοΐα, η περιήγηση με σκάφη και η κρουαζιέρα, καθώς επίσης και να επιμηκυνθεί η τουριστική περίοδος πέρα από τους καλοκαιρινούς μήνες εκμεταλλευόμενης της ηπιότητας του χειμώνα στην Ελλάδα και της επιμήκυνσης των θερινών μηνών ώστε να επιτευχθεί η ελάττωση της εποχικότητας.¹⁰⁴

Στον δε κλάδο της κρουαζιέρας, παρουσιάζεται διαρκής αύξηση του αριθμού των κρουαζιερόπλοιων και των επισκεπτών τα τελευταία έτη καθώς τα βασικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της Ελλάδας, όπως έχει ήδη προαναφερθεί, είναι η μεγάλη ακτογραμμή, ο σημαντικός αριθμός διαθέσιμων λιμανιών σε προορισμούς παγκόσμιου βεληνεκού και οι μικρές αποστάσεις μεταξύ των τουριστικών προορισμών. Παράλληλα, αναπτύσσεται και τομέας της θεματικής κρουαζιέρα σε μια προσπάθεια προσέλκυσης νεότερων σε ηλικία τουριστών και απομάκρυνση από το στερεότυπο ότι η κρουαζιέρα αποτελεί μέσο αναψυχής για άτομα μεγαλύτερης ηλικίας. Μολαταύτα και παρά τα τεράστια οικονομικά οφέλη όμως που μπορεί να προσδώσει ο κλάδος στην ελληνική οικονομία παρατηρούνται αρκετές ελλείψεις σε επίπεδο υποδομών, οι οποίες εντοπίζονται όταν προκαλείται συμφόρηση εξαιτίας του μεγάλου όγκου εισδοχής αριθμού τουριστών σε περιόδους υψηλής τουριστικής κίνησης και σε μέρη με ήδη περιορισμένο χώρο μεν αλλά εξαιρετικού τουριστικού ενδιαφέροντος δε.

Επιπρόσθετα, η Ελλάδα, διαθέτει μεν ένα στρατηγικό πλεονέκτημα λόγω θέσης, κλίματος και πλούσιας ακτογραμμής αλλά ο παραμένει η ύπαρξη ανταγωνισμού στον τομέα αυτό από γειτονικές χώρες κυρίως εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως η Τουρκία, οι οποίες επένδυσαν και βελτίωσαν τις τουριστικές υπηρεσίες τους προσελκύοντας δυνητικούς τουρίστες της Ελλάδας προσφέροντας οικονομικότερα τουριστικά πακέτα και μειώνοντας τις τιμές γενικότερα σε σχετικά προϊόντα και υπηρεσίες. Το εν λόγω φαινόμενο ανετράπη μετά το πραξικόπημα στην Τουρκία, τα τρομοκρατικά χτυπήματα σε σημαντικά τουριστικά αξιοθέατα και την εμπόλεμη κατάσταση, όχι μόνο στην Τουρκία, αλλά και σε άλλες χώρες με αποτέλεσμα και ο τομέας κρουαζιέρας να επηρεαστεί από αυτά τα γεγονότα καθώς η Royal Caribbean, η Carnival και η Celebrity αντικατέστησαν τις προγραμματισμένες προσεγγίσεις τους στο Κουσάντασι με γειτονικά λιμάνια της Ελλάδας ή με επιπλέον ημέρες στη θάλασσα.¹⁰⁵

---

¹⁰⁴ Study in support of policy measures for maritime and coastal tourism at EU level, Final Report. ECORYS, Rotterdam/ Brussels, 15 September 2013.

¹⁰⁵ <http://www.naftemporiki.gr/finance/story/1129934/sete-o-tourismos-kai-i-krisi-stin-tourkia>

Όσον αφορά τις άμεσες ξένες επενδύσεις, στην Ελλάδα ο κλάδος του τουρισμού είναι ένας από τους λίγους που μπορεί να προσελκύσει ξένα και εγχώρια επενδυτικά κεφάλαια, λόγω της ποικιλομορφίας του εδάφους και των φυσικών πόρων της χώρας, την ιστορία και τον πολιτισμό, τις εγκαταστάσεις και υποδομές και την πληθώρα πολλών νησιών και παράκτιων περιοχών που αποτελούν δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς. Με βάση αυτά, το μοτίβο «ήλιος - θάλασσα» μπορεί να αναβαθμιστεί στο μέλλον με τις κατάλληλες επενδύσεις τόσο σε ήδη δημοφιλείς και ανεπτυγμένους τουριστικούς προορισμούς όπως οι Κυκλάδες και η Κρήτη αλλά και σε αναπτυσσόμενους προορισμούς.

Η μεγάλη έμφαση που έχει δοθεί στον τουρισμό και ειδικά στον παράκτιο τουρισμό και η εξέλιξη των τουριστικών επιχειρήσεων, έχει συμβάλλει στην εξωστρέφεια του κλάδου, εξαιτίας της προσαρμοστικότητάς του στο υπάρχον οικονομικό περιβάλλον γεγονός που οδηγεί στην εξέλιξη και ανάπτυξη του παρά την έντονη ύφεση της οικονομίας, γεγονός που μπορεί να αποτελέσει βάση για μελλοντική βελτίωση της οικονομία στην Ελλάδα, στην Ευρώπη αλλά σε παγκόσμιο επίπεδο. Μολαταύτα, η μέχρι τώρα αδυναμία ενίσχυσης του τουρισμού σε εποχές εκτός του καλοκαιριού, οδηγεί στο συμπέρασμα πως άλλες μορφές τουρισμού δεν έχουν αξιοποιηθεί στο έπακρο.

3.5 Γαλάζια Βιοτεχνολογία

Όπως ήδη αναφέρθηκε προηγουμένως η γαλάζια βιοτεχνολογία είναι ένας τομέας που δύναται σε βάθος χρόνου, να συμβάλλει στην προώθηση της στρατηγικής «Γαλάζια Ανάπτυξη» και κατ' επέκταση της γαλάζιας οικονομίας και με τον όρο αυτό νοείται η εξερεύνηση και εκμετάλλευση των διάφορων θαλάσσιων οργανισμών με σκοπό την ανάπτυξη νέων προϊόντων.¹⁰⁶

Όπως ήδη αναφέρθηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο αρκετές φαρμακευτικές εταιρείες διαθέτουν τμήματα θαλάσσιας τεχνολογίας και παράλληλα αρκετές εταιρείες καλλυντικών χρησιμοποιούν θαλάσσια βιομόρια στα προϊόντα τους. Ειδικότερα, οι φαρμακευτικές εταιρείες επωφελούνται στη δημιουργία νέων φαρμάκων όπως είναι τα αντιικά φάρμακα Zovirax και Acyclovir, τα οποία προέκυψαν από νουκλεοτίδια που απομονώνονται από σφουγγάρια στην Καραϊβική και το Yondelis, που αναπτύχθηκε από το μικρό μαλακό σώμα

---

¹⁰⁶https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/biotechnology_el

θαλάσσιων ζώων, το πρώτο φάρμακο θαλάσσιας προέλευσης για την καταπολέμηση του καρκίνου.¹⁰⁷

Η ανάπτυξη του τομέα αναμένεται να προσφέρει απασχόληση υψηλών προσόντων, ειδικότερα εάν αναπτυχθούν πρωτοποριακά φάρμακα από θαλάσσιους οργανισμούς. Βραχυπρόθεσμα, ο τομέας αναμένεται να αναδυθεί ως μικρή αγορά που θα επικεντρώνεται σε προϊόντα υψηλής ποιότητας για τους τομείς της υγείας, των καλλυντικών και των βιομηχανικών βιο - υλικών. Έως το 2020, μπορεί να αναπτυχθεί ως αγορά μεσαίου μεγέθους, που θα επεκταθεί προς την παραγωγή μεταβολιτών και πρωτογενών ενώσεων (λιπιδίων, ζάχαρης, πολυμερών, πρωτεϊνών) με προορισμό τη βιομηχανία παραγωγής τροφίμων, ζωοτροφών και για τη χημική βιομηχανία. Σε ένα τρίτο στάδιο, περίπου κατά το 2030, και εφόσον σημειωθεί σημαντική τεχνολογική πρόοδος, ο τομέας της βιοτεχνολογίας μπορεί να εξελιχθεί σε προμηθευτή μαζικών προϊόντων στην αγορά, παράλληλα με μια σειρά ειδικών προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας. Η επιτάχυνση αυτής της διαδικασίας θα απαιτήσει τον συνδυασμό βασικής έρευνας στον τομέα της θαλάσσιας ζωής και εφαρμοσμένης έρευνας σε πιθανές βιομηχανικές εφαρμογές οι οποίες, μολονότι έχουν χαμηλές πιθανότητες επιτυχίας, θα είναι πολύ αποδοτικές σε περίπτωση επιτυχίας. Μια στρατηγική προσέγγιση στην έρευνα και στην καινοτομία θα προσφέρει τις επιστημονικές και τεχνολογικές βάσεις για την τεκμηρίωση των στρατηγικών αποφάσεων που χρειάζονται οι αναδυόμενοι βιομηχανικοί τομείς. Μέσω της μείωσης των τεχνικών εμποδίων στον εν λόγω τομέα το σύνολο του τομέα θα καταστεί πιο ελκυστικό για τους επενδυτές. Θα βοηθήσει επίσης την βιομηχανία στην Ευρωπαϊκή Ένωση να μετακινηθεί από το στάδιο της ανάπτυξης στην εμπορική εκμετάλλευση των καινοτόμων προϊόντων. Μια ευρωπαϊκή προσέγγιση θα συνέβαλε στην αύξηση της ευαισθητοποίησης μεταξύ των φορέων χάραξης πολιτικής, του ιδιωτικού τομέα και του γενικού κοινού σχετικά με το δυναμικό των θαλάσσιων υδρόβιων προϊόντων.¹⁰⁸

Στην Ελλάδα, η Περιφέρεια Κρήτης συμμετείχε στη συνάντηση των μελών της Ευρωπαϊκής Ερευνητικής Υποδομής EMBRC (European Marine Biological Resource Centre) στο Μπιλμπάο στην Ισπανία, η οποία συνδιοργανώθηκε από την Συντονιστική Επιτροπή του EMBRC και την

---

¹⁰⁷ Ανακοίνωση της επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών Γαλάζια ανάπτυξη ευκαιρίες για βιώσιμη ανάπτυξη στους τομείς της θάλασσας και της ναυτιλίας - COM(2012) 494 final, Βρυξέλλες 2012 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012DC0494&from=EN>)

¹⁰⁸ Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών Γαλάζια ανάπτυξη ευκαιρίες για βιώσιμη ανάπτυξη στους τομείς της θάλασσας και της ναυτιλίας - COM(2012) 494 final, Βρυξέλλες 2012 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012DC0494&from=EN>)

Διάσκεψη των Παρακτίων Περιφερειών της Ευρώπης με θέμα την στήριξη της Θαλάσσιας Βιοτεχνολογίας και την ανάδειξη - ανάπτυξη των θαλάσσιων πόρων των νησιωτικών και παραθαλάσσιων περιοχών της Ευρώπης και επικεντρώθηκε στην ανάδειξη των ιδιαιτεροτήτων των περιφερειακών στρατηγικών που σχετίζονται με τη θαλάσσια βιοτεχνολογία στην Ευρώπη, που μπορούν να αποτελέσουν καίριους μακροπρόθεσμους τομείς καινοτομίας, έρευνας αλλά και διασύνδεσης της θαλάσσιας έρευνας με την παραγωγή και την τοπική κοινωνία. Απώτερος στόχος, πέρα από τον επιστημονικό - ερευνητικό, είναι η τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη, η δημιουργία νέων προοπτικών παραγωγής και αγοράς, αλλά και μελλοντικών θέσεων εργασίας, σε τομείς που σχετίζονται με τους θαλάσσιους πόρους και αφορούν στη διατροφή, την αλιεία, την υδατοκαλλιέργεια, τη βιοτεχνολογία, φαρμακευτικούς σκοπούς και βιοποικιλότητα, αξιοποίηση υποθαλάσσιων πόρων και καταδυτικού τουρισμού και υπηρεσίες οικοσυστήματος.¹⁰⁹

3.6 Ωκεάνια Ενέργεια

Αναφορικά με την ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας με σκοπό την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και την εξοικονόμηση φυσικών πόρων, ο στόχος της Ελλάδας έως το 2020 είναι οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας να αποτελούν το 20% της παραγόμενης ενέργειας. Στον τομέα της ωκεάνιας ενέργειας, η Ελλάδα ενώ έχει πολλές προϋποθέσεις για την ανάπτυξή του, αφού το Αιγαίο Πέλαγος- κι όχι μόνο- διαθέτει αξιοποιήσιμο θαλάσσιο ενεργειακό δυναμικό, με την εκμετάλλευση του οποίου θα μπορούσε να καλυφθεί σημαντικό ποσοστό των ενεργειακών αναγκών μας. Πιο συγκεκριμένα, το κυματικό δυναμικό της χώρας μας είναι το ψηλότερο της Μεσογείου, με μέση ισχύ η οποία σε ορισμένες περιοχές του Αιγαίου ξεπερνάει τα 15 kW/m. Το τεχνικά εκμεταλλεύσιμο κυματικό δυναμικό για τα κράτη-μέλη υπολογίζεται σε 150-230 Twh/έτος, ενώ από αυτά τα 4-11 TWh/έτος αντιστοιχούν στις ελληνικές θάλασσες. Το δυναμικό αυτό θα μπορούσε να συνεισφέρει στην ηλεκτροδότηση πολλών νησιών του Αιγαίου μη συνδεδεμένων με το υπόλοιπο δίκτυο της χώρας ώστε να παράγουν ηλεκτρική ενέργεια χωρίς εξάρτηση από το πετρέλαιο και ειδικότερα σε περιοχές του Νότιου Αιγαίου με υψηλότερο κυματικό και αιολικό δυναμικό και ειδικότερα μεταξύ Κάσου και Κρήτης, Κρήτης και Κυθήρων και Ρόδου και Καρπάθου. Άλλος ένας τύπος ενέργειας

---

¹⁰⁹ <https://www.cretalive.gr/crete/h-perifereia-enischiyei-thn-galazia-biotechnologia>

που μπορεί να έχει εφαρμογή και στην Ελλάδα είναι αυτός που προέρχεται από το φαινόμενο της παλίρροιας.¹¹⁰

Μολονότι οι τεχνολογίες που χρησιμοποιούνται για την αξιοποίηση των πηγών ενέργειας που προέρχονται από την θάλασσα θεωρούνται σε γενικές γραμμές περιβαλλοντικά φιλικές, δεν είναι δυνατή στην παρούσα φάση η πρόβλεψη και εκτίμηση όλων των πιθανών επιπτώσεων από την εγκατάσταση και λειτουργία τους σε βιομηχανική κλίμακα. Ο σχεδιασμός της χωροθέτησης των μελλοντικών εγκαταστάσεων πρέπει να εξασφαλίζει τη συμβατότητα της ανάπτυξης των εφαρμογών αυτών με τις λοιπές χρήσεις του θαλάσσιου χώρου, ιδίως του παράκτιου, και συγχρόνως τον περιορισμό των πιθανών αρνητικών συνεπειών για τα θαλάσσια οικοσυστήματα αλλά δεδομένου ότι πρόκειται για νέες τεχνολογίες, τα διαθέσιμα δεδομένα είναι ακόμα ελάχιστα συνεπώς καθίστανται αναγκαίες οι αναλυτικές μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων, με κριτήρια εξειδικευμένα κατά περίπτωση, αφού οι πιθανές επιδράσεις στα θαλάσσια οικοσυστήματα και είδη ποικίλουν ανάλογα με τον τύπο και μέγεθος της μονάδας και τα οικολογικά χαρακτηριστικά της περιοχής.

Όπως ήδη προαναφέρθηκε, στην Ελλάδα ο τομέας των θαλάσσιων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας βρίσκεται ακόμη σε πειραματικό στάδιο όμως σε αυτή την κρίσιμη περίοδο τόσο για την οικονομία της όσο και για το κλίμα κρίνεται επιβεβλημένη η ανάληψη πρωτοβουλιών για τη διατήρηση του συστήματος υποστήριξης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και την προώθηση της εξοικονόμησης ενέργειας και απαιτείται η οριοθέτηση ενός σαφούς, σταθερού και ευνοϊκού στρατηγικού και νομοθετικού πλαισίου για την προσέλκυση επενδύσεων και την ανάπτυξη του δυναμικού της και ταυτόχρονα την κατάργηση των εμποδίων όπως η γραφειοκρατία και τα εμπόδια προσχώρησης στον κλάδο και η διευκόλυνση στη δικτύωση και συνεργασία των διάφορων επιστημονικών πεδίων για την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών καθώς στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας μπορεί να δημιουργηθεί πληθώρα θέσεων εργασίας τόσο στο άμεσο μέλλον με την κατασκευή έργων όσο και στο απώτερο με τη συντήρηση των σχετικών δικτύων και εγκαταστάσεων.

3.7 Εκμετάλλευση Θαλάσσιων Κοιτασμάτων

Μολονότι το ελληνικό υπέδαφος είναι πλούσιο σε κοιτάσματα μεταλλευμάτων και μάλιστα είναι πλέον αποδεκτό ότι η Ελλάδα είναι μία από τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που

---

¹¹⁰http://bioenergynews.blogspot.gr/2008/04/blog-post_1246.html

διαθέτει σημαντικό και έντονα διαφοροποιημένο ορυκτό πλούτο τόσο σε ποιότητα, όσο και σε ποσότητα και ποικιλία ορυκτών και μεταλλευμάτων με εξίσου σημαντικό βιομηχανικό ενδιαφέρον, όπως ο βωξίτης, ο μαγνησίτης, τα σιδηρονικέλια, τα μάρμαρα, ο μπετονίτης, ο καολινίτης, ο περλίτης και άλλα, η εξόρυξη θαλάσσιων μεταλλευμάτων δεν έχει αναπτυχθεί τόσο ώστε να εμπορικοποιηθεί. Τα δε νησιά των Κυκλάδων, λόγω του γεγονότος ότι η δημιουργία τους προκλήθηκε από ηφαιστειακές εκρήξεις πριν από εκατομμύρια χρόνια, είναι πολύ πιθανό να διαθέτουν αναξιοποίητο θαλάσσιο ορυκτό πλούτο.

Πέραν όμως της δραστηριότητας των εξορύξεων, με αφορμή τον πλούτο της Ελλάδας σε κοιτάσματα αναπτύσσεται, ο γεωτουρισμός, ο οποίος αποτελεί μία μορφή εναλλακτικού τουρισμού, στο πλαίσιο του οποίου οργανώνονται περίπατοι, αλλά και καταδύσεις με σκοπό της παρακολούθηση πετρωμάτων και κοραλλιών τα οποία απαντώνται σε αμέτρητα χρώματα εξαιτίας των μεταλλευμάτων. Στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2007-2013 το Ι.Γ.Μ.Ε. εκπόνησε μελέτες με σκοπό την καταγραφή των γεωλογικών στοιχείων σε ορισμένες περιοχές, τα οποία αντιπροσωπεύουν σημαντικές στιγμές στην ιστορία της Γης, όπως ηφαιστειακά πετρώματα, μεταλλοφόρες περιοχές, παλαιές και νέες μεταλλευτικές δραστηριότητες, γεωθερμία, ρήγματα, απολιθωματοφόροι ορίζοντες, σπήλαια, γεωμορφές κ.α. τα οποία συνθέτουν την γεωλογική ιστορία κάθε περιοχής και η διατήρησή τους είναι έννοια πολιτιστική. Έτσι, για παράδειγμα, στη νήσο Μήλο απογράφησαν 250 και πλέον γεωσημεία και γεώτοποι, σημαντικοί μάρτυρες διεργασιών που έλαβαν χώρα σε προηγούμενους χρόνους και που συνεχίζουν να εξελίσσονται στην επιφάνεια της Γης. Οι συγκεκριμένοι γεώτοποι και γεωθέσεις μαζί με τα ιστορικά, πολιτιστικά, αρχαιολογικά, οικολογικά στοιχεία της περιοχής καθώς και τοπία φυσικού κάλλους, συνθέτουν δώδεκα γεωδιαδρομές. Επίσης, στην νήσο Πάρο με κομβικά σημεία τα υπόγεια αρχαία λατομεία μαρμάρου στην περιοχή του Μαραθίου και τους υφιστάμενους γεώτοπους, προτείνονται γεωδιαδρομές, ως ένα πρώτο βήμα ανάπτυξης του γεωτουρισμού.¹¹¹

Αναφορικά δε με την εξόρυξη πετρελαίου και φυσικού αερίου στην Ελλάδα, διάφορες αλλοδαπές εταιρείες ανέλαβαν τις σχετικές εργασίες για τον εντοπισμό υδρογονανθράκων από το 1938 μέχρι το 1968, χωρίς όμως ιδιαίτερη επιτυχία. Το 1970, ξεκίνησαν και πάλι σχετικές προσπάθειες από εταιρείες όπως η Texaco, η Chevron, η Petroleum, η A.D.A. και η Oceani. Περιοχές με ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την ύπαρξη υδρογονανθράκων είναι η Βορειανατολική Ελλάδα (Θράκη, Μακεδονία), τόσο στην ξηρά όσο και στην θάλασσα (Θάσος

---

¹¹¹<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%93%CE%B5%CF%89%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82>

και ανατολικά αυτής), η Δυτική Ελλάδα και το Ιόνιο Πέλαγος (Φιλιάτες, Αιτωλικό), σε περιοχές της κεντρικής Ελλάδας και η θαλάσσια περιοχή μεταξύ Πελοποννήσου και Κρήτης κυρίως για την ύπαρξη φυσικού αερίου.¹¹²

3.8 Συμπεράσματα

Μολονότι το θαλάσσιο αναπτυξιακό δυναμικό δύναται να συμβάλει ουσιαστικά στη βιώσιμη ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας και στην διέξοδο από την οικονομική κρίση τονίζεται ότι η εξασφάλιση της βιωσιμότητας δεν είναι δεδομένη και απαιτείται η λήψη σχετικών αποφάσεων. Στην Ελλάδα, η οποία έχει άμεση σχέση με την θάλασσα αναπτύσσονται δραστηριότητες του θαλάσσιου και παράκτιου χώρου δημιουργώντας ένα πολύπλοκο πλέγμα σχέσεων γεγονός που δημιουργεί πολλές φορές προβλήματα στα οικοσυστήματα, όπως συγκρούσεις σχετικά με τη χρήση του χώρου αποκλεισμένων άλλων δραστηριοτήτων. Οι πλέον κερδοφόροι τομείς για την Ελλάδα είναι η θαλάσσια υδατοκαλλιέργεια και ο παράκτιος τουρισμός καθώς και τις άνω προκλήσεις έρχεται να αντιμετωπίσει η στρατηγική της «Γαλάζιας Ανάπτυξης» από το 2014.

Βιβλιογραφία Κεφαλαίου

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο νόμου «Ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας 2014/89/ΕΕ «περί θεσπίσεως πλαισίου για το θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό» και άλλες διατάξεις» (https://www.hellenicparliament.gr/Nomothetiko-Ergo/Anazitisi-Nomothetikou-Ergou?law_id=c3631fb9-579d-48e9-85dd-a8e400d4cb13)
- Ελληνική Υδατοκαλλιέργεια 2017, Έκθεση του Συνδέσμου Ελληνικών Θαλασσοκαλλιεργειών. Αθήνα, 2017.

---

¹¹²<http://www.emprosnet.gr/emprosnet-archive/78aa0eb2-35a2-4673-a034-33ee4a656415>

- Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας και Θάλασσας 2014-2020 - Το Μέλλον της Αλιείας, Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. 11.09.2015 (<https://www.espa.gr/el/Pages/elibraryFS.aspx?item=2194>)
- Ελληνικός Τουρισμός, Εξελίξεις - Προοπτικές, Τεύχος 3, ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΣΕΤΕ (https://sete.gr/media/7878/2017_pm_ellhnikos_tourismos_3.pdf)
- Η συμβολή του Τουρισμού στην ελληνική οικονομία το 2017 - 1 η εκτίμηση (προσωρινά στοιχεία) – Μάιος 2018, ΣΕΤΕ (http://www.insete.gr/Portals/0/meletes-INSETE/01/2018_SymvolhTourismou-2017.pdf)
- Ανακοίνωση της επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών Γαλάζια ανάπτυξη ευκαιρίες για βιώσιμη ανάπτυξη στους τομείς της θάλασσας και της ναυτιλίας - COM(2012) 494 final, Βρυξέλλες 2012 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012DC0494&from=EN>)

Ξένη Βιβλιογραφία

- Study in support of policy measures for maritime and coastal tourism at EU level, Final Report. ECORYS, Rotterdam/ Brussels, 15 September 2013.

Ηλεκτρονικές Πηγές

- <http://www.naftemporiki.gr/finance/story/1129934/sete-o-tourismos-kai-i-krisi-stin-tourkia>
- https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/biotechnology_el
- <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%93%CE%B5%CF%89%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82>¹http://bioenergynews.blogspot.gr/2008/04/blog-post_1246.html

- <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%93%CE%B5%CF%89%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82>
- <http://www.emprosnet.gr/emprosnet-archive/78aa0eb2-35a2-4673-a034-33ee4a656415>
- <https://www.cretalive.gr/crete/h-perifereia-enischyei-thn-galazia-biotechnologia>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: Η εφαρμογή της στρατηγικής της Γαλάζιας Ανάπτυξης στο Δήμο Πειραιά

4.1 Εισαγωγή

Κατά την κρίσιμη -σε οικονομικό επίπεδο - περίοδο που διανύουμε τόσο η Ελλάδα γενικότερα όσο και ο Πειραιάς ειδικότερα βρίσκονται ενώπιον του διλήμματος μεταξύ της συνέχισης της ήδη ακολουθούσας πορείας παρά τις κοινές διαπιστώσεις των λαθών αυτής ή της σχεδίασης του μέλλοντος και της δημιουργίας ενός νέου αξιοβίωτου μοντέλου ανάπτυξης, το οποίο θα πρέπει να έχει τα στοιχεία της σύγχρονης εποχής συνδυαστικά με τα ιδιαίτερα στοιχεία της περιοχής και τις ανάγκες των ανθρώπων σε τοπικό και εθνικό επίπεδο καθώς ο Πειραιάς ανέκαθεν αποτελούσε και θα παραμείνει το κέντρο της κρατικής γαλάζιας οικονομίας αφού συγκεντρώνει το μεγαλύτερο μέρος των σχετικών με τη γαλάζια οικονομία οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων αλλά είναι κυρίως ένας αστικός χώρος, του οποίου η πρόοδος εξαρτάται σε πολύ μεγάλο βαθμό από τη δυνατότητα της πόλης προς αντιμετώπιση των μελλοντικών προκλήσεων, αποδοχή της αλλαγής και προσαρμογή στα νέα δεδομένα.¹¹³

Η στρατηγική για τη Γαλάζια Ανάπτυξη του Πειραιά αλλά και της Ελλάδας γενικότερα επικεντρώνεται στη διαμόρφωση του πλαισίου και των μέσων που διευκολύνουν την αποτελεσματική συνεργασία των ενδιαφερόμενων και εμπλεκόμενων μερών σε διαφορετικά επίπεδα σχεδιασμού και λήψης αποφάσεων, στην προώθηση της γνώσης και των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού για την ανάπτυξη της Γαλάζιας Οικονομίας, στην προώθηση της γαλάζιας επιχειρηματικότητας και στην ενίσχυση της έρευνας, της ανάπτυξης και της καινοτομίας σε δραστηριότητες της Γαλάζιας Οικονομίας, στη βελτίωση του χωρικού σχεδιασμού και των υποδομών που υποστηρίζουν τη βιώσιμη και έξυπνη ανάπτυξη, στην ανάδειξη του Πειραιά ως κόμβου ενημέρωσης και διάχυσης γνώσης και πληροφορίας σε θέματα της καινοτόμου γαλάζιας επιχειρηματικότητας και της Γαλάζιας Ανάπτυξης με μεσο-μακροπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα, ήτοι έως το 2024.

4.2 Τα χαρακτηριστικά της πόλης του Πειραιά και η πρωτοβουλία “Blue-Growth Initiative”

Η πόλη του Πειραιά παρουσιάζει τόσο ισχυρά σημεία όσο και αδυναμίες . Στα ισχυρά σημεία της πόλης εντάσσεται η σημαντική πληθυσμιακή βαρύτητα, η ισχυρή, κοινή, διακριτή και

---

¹¹³ Στρατηγική για τη Γαλάζια Ανάπτυξη του Δήμου Πειραιά 2018 – 2024 (<http://www.bluegrowth.gr>)

άρρηκτα συνυφασμένη με τη θάλασσα και τα επαγγέλματά της ταυτότητα των κατοίκων, το γεγονός ότι αποτελεί μητροπολιτικό εξωστρεφές ναυτιλιακό κέντρο υπερτοπικής ακτινοβολίας δυναμικά ανελλισόμένο σε ένα από τα σημαντικότερα και ταχύτερα αναπτυσσόμενα λιμάνια της Ευρώπης και πύλη διεθνών συναλλαγών και εμπορίου, το ότι διαθέτει ικανοποιητικές λιμενικές υποδομές με δυνατότητα εξυπηρέτησης πλοίων κάθε τύπου και μεγέθους όπως κρουαζιερόπλοια, επιβατηγά και yacht και οι λιμενικές δραστηριότητες και υποδομές του γειτνιάζουν άμεσα με τον αστικό ιστό, η διαθεσιμότητα επαρκούς εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού σε σχετικές με τη Γαλάζια Οικονομία δραστηριότητες, η χωρική γειτνίαση και μεγάλη συγκέντρωση επιχειρήσεων, εκπαιδευτικών και ερευνητικών ιδρυμάτων και φορέων της Γαλάζιας Οικονομίας και οι αδελφοποιήσεις με άλλες πόλεις του εξωτερικού με κοινά χαρακτηριστικά. Ταυτόχρονα όμως ο Πειραιάς διακρίνεται και από αρκετές αδυναμίες όπως ενδεικτικά και όχι περιοριστικά οι δυσμενείς δημογραφικοί και κοινωνικοί δείκτες και ειδικότερα η υψηλή πληθυσμιακή πυκνότητα, ο υψηλός δείκτης γήρανσης, το υψηλό ποσοστό ευάλωτων εισοδηματικών στρωμάτων, το χαμηλό ποσοστό οικονομικά ενεργού πληθυσμού, το υψηλό ποσοστό μακροχρόνια ανέργων, νέων ανέργων και άνεργων γυναικών, η πληθυσμιακή μετακίνηση από το κέντρο σε άλλες περιοχές του Πειραιά και της Αττικής, η ανεπαρκής ανάπτυξη των τουριστικών δραστηριοτήτων, υπηρεσιών και υποδομών αναλογικά με τα μεγέθη του Πειραιά και τις δυνατότητές του, η έλλειψη διασυνδεδεμένων πολιτιστικών δραστηριοτήτων με τον τουρισμό κρουαζιέρας, η συρρίκνωση του αριθμού των επιχειρήσεων και των απασχολούμενων στο σύνολο των κλάδων, συμπεριλαμβανομένης της βιομηχανίας και της βιοτεχνίας, η μετεγκατάσταση της έδρας ισχυρών και αναγνωρίσιμων επιχειρήσεων της ναυτιλίας εκτός του κέντρου και σε άλλες περιοχές της Αττικής, τα αστικά κενά και οι ασυνέχειες του πολεοδομικού ιστού από την αποβιομηχάνιση, η ασθενής σχέση της πόλης με τον επιβατικό λιμένα, το λιμένας Ζέας και το Μικρολίμανο.¹¹⁴

Στο πλαίσιο της Στρατηγικής Ευρώπη 2020, της Πολιτικής Συνοχής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της Μακρο-περιφερειακής Στρατηγικής της Αδριατικής Θάλασσας και του Ιονίου Πελάγους και του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς 2014-2020, ο Δήμος Πειραιά έθεσε σε εφαρμογή την Πρωτοβουλία «Blue Growth Initiative», ήτοι έναν ετήσιο διαγωνισμό καινοτομίας για τη Γαλάζια Οικονομία, με σκοπό την ανάδειξη και υποστήριξη νέων επιχειρήσεων, τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και επιχειρήσεων, την ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας και προώθηση καινοτόμων επιχειρηματικών ιδεών σχετιζόμενων με τη

---

¹¹⁴ Στρατηγική για τη Γαλάζια Ανάπτυξη του Δήμου Πειραιά 2018 – 2024 (<http://www.bluegrowth.gr>)

Γαλάζια Οικονομία και τις αξίες της βιώσιμης επιχειρηματικότητας συμβάλλοντας έτσι στη βελτίωση της επιχειρηματικής νοοτροπίας με κοινωνικό - οικονομικά οφέλη και στην ενίσχυση της επιχειρηματικής δραστηριότητας και βασική αρχή τον προσανατολισμό στην ενσωμάτωση κοινωνικής, περιβαλλοντικής και οικονομικής διάστασης στην επιχειρηματική προσέγγιση αντί στο κέρδος.

4.3 Πρωτοβουλίες και μέτρα για την εφαρμογή της στρατηγικής της Γαλάζιας Ανάπτυξης στον Πειραιά

Οι δραστηριότητες της γαλάζιας οικονομίας και η γαλάζια ανάπτυξη στον Πειραιά προωθούνται μέσω μίας σειράς δράσεων και παρεμβάσεων που περιλαμβάνονται σε εθνικά, περιφερειακά και τοπικά κείμενα χάραξης στρατηγικής, όπως το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς, στο οποίο περιγράφεται η δυναμική και οι ευκαιρίες που απορρέουν από τις θαλάσσιες δραστηριότητες έχουν στρατηγική σημασία για τη συνολική οικονομία της Ελλάδας, η υιοθέτηση της στρατηγικής της γαλάζιας ανάπτυξης αποτελεί ένα μέσο για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων και ιδιαίτερα των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης και τη μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα με αιχμή την καινοτομία, το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αττικής, όπου αναφέρονται οι στόχοι του και περιλαμβάνεται η βελτίωση των υποδομών κρουαζιέρας για την ανάπτυξη του «home - porting» και η αναβάθμιση της εξυπηρέτησης των κρουαζιερόπλοιων, η συνολική αναβάθμιση του ρόλου του Πειραιά στο Ευρωπαϊκό λιμενικό σύστημα και η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τουρισμού κρουαζιέρας σε εθνικό επίπεδο, η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης για την Περιφέρεια Αττικής που στοχεύει στην ενίσχυση της καινοτομικής δραστηριότητας σε τρία πεδία εξειδίκευσης, μεταξύ των οποίων και η Γαλάζια Οικονομία, που αναδεικνύονται προνομιακά και με σημαντικά περιθώρια ευκαιρίας για την Αττική και αναφέρεται η ύπαρξη άτυπου ναυτιλιακού πλέγματος (cluster) που περιλαμβάνει τομείς της Γαλάζιας Οικονομίας., το Νέο Ρυθμιστικό Σχέδιο Αθήνας – Αττικής, όπου ο Πειραιάς αναγνωρίζεται ως πόλος Διεθνούς και Εθνικής Εμβέλειας καθώς και ως θεμελιώδης ενότητα του Αναπτυξιακού Πόλου Αθήνας - Πειραιά και αποτελεί τη σημαντικότερη θαλάσσια πύλη της Χώρας ενώ η βαρύτητα αποδίδεται στη «σύζευξη» των κέντρων Αθήνας και Πειραιά και στην ανάδειξη της κεντρικότητάς τους, το Σχέδιο Ολοκληρωμένης Αστικής Παρέμβασης και την Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση του Δήμου Πειραιά με κεντρικό στόχο την ανάπτυξη της πόλης ως επιχειρηματικού, ναυτιλιακού, εμπορικού και τουριστικού μητροπολιτικού κέντρου διεθνούς αναγνωρισιμότητας και

εμβέλειας, αλλά παράλληλα περιλαμβάνει και στόχους κοινωνικού, πολεοδομικού και περιβαλλοντικού χαρακτήρα, ενώ συμβάλλει στο βασικό αναπτυξιακό στόχο της πόλης.¹¹⁵

Ο Δήμος Πειραιά έχει θέσει ορισμένες προτεραιότητες σχετικά με την αποτελεσματική εφαρμογή της στρατηγικής για τη γαλάζια ανάπτυξη, ήτοι προηγείται η διακυβέρνηση και βιωσιμότητα αυτής, έπεται η ανάπτυξη των δεξιοτήτων και της γνώσης, ακολουθεί η γαλάζια επιχειρηματικότητα, η καινοτομία, οι αστικές παρεμβάσεις και οι υποδομές και οι προτεραιότητες καταλήγουν στο marketing, τη διεθνή δικτύωση, την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση των πολιτών. Η διακυβέρνηση και βιωσιμότητα της στρατηγικής της γαλάζιας ανάπτυξης περιλαμβάνει αφενός το επιτελικό επίπεδο, το οποίο αφορά στη χάραξη πολιτικής και τη λήψη αποφάσεων και περιλαμβάνει τα αρμόδια για την χάραξη πολιτικής για τη Γαλάζια Ανάπτυξη και την λήψη και επικύρωση αποφάσεων για συναφή θέματα όργανα διοίκησης του Δήμου, ήτοι το Δήμαρχο και το Δημοτικό Συμβούλιο, τα οποία συνεπικουρούνται από την Ομάδα Διοίκησης Έργου Γαλάζιας Ανάπτυξης του Δήμου Πειραιά, αποτελούμενη από εκπροσώπους των δημόσιων ερευνητικών οργανισμών και των παραγωγικών και επιχειρηματικών φορέων της πόλης και αφετέρου το εκτελεστικό επίπεδο, το οποίο αφορά στην τεκμηρίωση, στο συντονισμό και στην εφαρμογή της διαμορφωθείσας πολιτικής και περιλαμβάνει τους φορείς που έχουν την ευθύνη της παρακολούθησης της πορείας υλοποίησης της Στρατηγικής Γαλάζιας Ανάπτυξης, της διαχείρισης και της υλοποίησης των σχετικών δράσεων. Η διακυβέρνηση και βιωσιμότητα της στρατηγικής της γαλάζιας ανάπτυξης αποσκοπεί στην επέκταση της γαλάζιας επιχειρηματικής δραστηριότητας στον Πειραιά και την ενεργοποίηση νέων μορφών συνεργασίας μεταξύ διαφόρων κλάδων, για τη διεύρυνση των υφιστάμενων και τη δημιουργία νέων αλυσίδων αξίας προϊόντων και υπηρεσιών στη Γαλάζια Οικονομία μέσω δράσεων που θα συμβάλλουν στην ίδρυση νέων επιχειρήσεων στους κλάδους της Γαλάζιας Οικονομίας, στην ενίσχυση της ρευστότητας των επιχειρήσεων που βρίσκονται σε στάδιο ανάπτυξης, αλλά και στη διαφοροποίηση και αναδιοργάνωση των επιχειρήσεων που αντιμετωπίζουν διαρθρωτικά προβλήματα με ταυτόχρονη υποστήριξη νεοφυών επιχειρήσεων, προώθηση δράσεων εξωστρέφειας των επιχειρήσεων και επέκτασής τους σε νέες αγορές, δημιουργία συναφών clusters, και σύσταση Κοινοτήτων Γνώσης και Καινοτομίας και ανοικτών δικτύων συνεργασίας όπως το Κέντρο Στήριξης Επιχειρήσεων Δήμου Πειραιά και η πρωτοβουλία «Blue Growth Piraeus». Οι δε αστικές υποδομές αποτελούν βασική παράμετρο για την ανταγωνιστικότητα ελκυστικότητα του Πειραιά ως τουριστικού προορισμού ενώ δίδεται έμφαση στην αντιμετώπιση των

---

¹¹⁵ Στρατηγική για τη Γαλάζια Ανάπτυξη του Δήμου Πειραιά 2018 – 2024 (<http://www.bluegrowth.gr>)

σχετικών με την προσβασιμότητα και τη λειτουργικότητα της πόλης προβλημάτων μέσω της υλοποίησης σημαντικών έργων επέκτασης των μεταφορικών δικτύων γεγονός που συνεπάγεται την αναγκαιότητα χάραξης και υλοποίησης μιας στρατηγικής αστικών αναπλάσεων, ειδικών παρεμβάσεων συγκεκριμένου στόχου και χωρικού πεδίου εφαρμογής, πρόσθετων έργων για τη βελτίωση της σωστής λειτουργίας της πόλης, τη μείωση της κυκλοφοριακής συμφόρησης και τη βελτίωση της συμπληρωματικότητας με τα νέα Μέσα Σταθερής Τροχιάς και έργων για τον μετριασμό και την προσαρμογή της παράκτιας και άρα περισσότερο ευάλωτης πόλης στην κλιματική αλλαγή. Τέλος, η ανάδειξη και προβολή του Πειραιά και η καθιέρωσή του ως ελκυστικού προορισμού για την εγκατάσταση επιχειρήσεων της Γαλάζιας Οικονομίας, καθώς και ως τουριστικού και πολιτιστικού προορισμού απαιτεί ένα ολοκληρωμένο πλέγμα ενεργειών, το οποίο περιλαμβάνει δράσεις συνεργασίας με άλλες πόλεις και ευρωπαϊκά και διεθνή δίκτυα σε μια προσπάθεια αντιμετώπισης κοινών προβλημάτων, ενίσχυσης της οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής ανθεκτικότητας και ανταγωνιστικότητας της πόλης αφορώντας τόσο την προώθηση ιδεών που διακρίνουν τον Πειραιά στον τομέα της Γαλάζιας Οικονομίας και την προσέλκυση σύγχρονων επικοινωνιακών γεγονότων όπως συνέδρια, εκθέσεις και ημερίδες όσο και την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών σε θέματα της Γαλάζιας Ανάπτυξης, μέσα από σχετικές δράσεις με επίκεντρο τη θάλασσα, μιας και η ταυτότητα του Πειραιά είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με αυτή.¹¹⁶

Ένα από τα αναπτυξιακά έργα είναι η δημιουργία του Κέντρου Επιχειρηματικής Καινοτομίας για την Γαλάζια Ανάπτυξη, που αποτελεί έργο συνολικού προϋπολογισμού 1.800.000,00 ευρώ με χρηματοδότηση της Περιφέρειας Αττικής και σκοπό την προαγωγή της καινοτομίας και τη σύνδεσή της με την παραγωγή και την επιχειρηματικότητα στον τομέα της Γαλάζιας Οικονομίας, στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής για την Έρευνα και την Καινοτομία και της Περιφερειακής για την Έξυπνη Εξειδίκευση. Όλες οι δράσεις που πρόκειται να αναληφθούν και ειδικότερα η κινητοποίηση νέων επιστημόνων κι επιχειρηματιών, η ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών, η αξιοποίηση νέων τεχνολογιών για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών, η εκπαίδευση και καθοδήγηση νέων επιστημόνων και επιχειρηματικών στην αξιοποίηση νέων τεχνολογιών και η ευαισθητοποίηση μαθητών και σπουδαστών για την ανταγωνιστικότητα και τη σημασία του τομέα της γαλάζιας οικονομίας στην ελληνική κι ευρωπαϊκή οικονομία, αποσκοπούν στην ενίσχυση και συστηματοποίηση του τομέα της Γαλάζιας Οικονομίας.

---

¹¹⁶ Στρατηγική για τη Γαλάζια Ανάπτυξη του Δήμου Πειραιά 2018 – 2024 (<http://www.bluegrowth.gr>)

Δευτερευόντως, το Κέντρο Επιχειρηματικής Καινοτομίας για την Γαλάζια Ανάπτυξη θα παρέχει βασικές υπηρεσίες συμβουλευτικής με την παροχή υπηρεσιών σε ενδιαφερόμενους που θα μέσα από ανοικτές διαδικασίες δημοσιότητας κι ευαισθητοποίησης δωρεάν. Ειδικότερα, οι ενδιαφερόμενοι θα καλούνται να συμμετέχουν σε δομημένη διαδικασία προκειμένου να εκφράζουν το αντικείμενο ενδιαφέροντός τους σε επιλεγμένες θεματικές της Γαλάζιας Οικονομίας που συνδυάζονται με την έξυπνη εξειδίκευση και παρουσιάζουν σημαντικές ευκαιρίες ανάπτυξης και απασχόλησης και ως τέτοιες μεταξύ άλλων ενδείκνυνται ο πολιτισμός, η προώθηση προϊόντων και μεθόδων κρουαζιέρας, η ναυτιλιακή ανάπτυξη και διαχείριση τουριστικών λιμένων, οι ναυπηγικές και ναυπηγοεπισκευαστικές δραστηριότητες, η θαλάσσια αναψυχή και το yachting, η αλιεία και η τουριστική αλιεία και οι ναυτιλιακές δραστηριότητες διοίκησης και διαχείρισης τροφοδοσίας.¹¹⁷

4.4 Συμπεράσματα

Η στρατηγική της Γαλάζιας Ανάπτυξης του Δήμου Πειραιά αποτελεί μια ολοκληρωμένη παρέμβαση που αφορά συνδυαστικά οικονομικά, περιβαλλοντικά και κοινωνικά ζητήματα. Το παρόν και το μέλλον του Πειραιά είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με το στοιχείο της θάλασσας όπως ήταν άλλωστε και το παρελθόν του και αυτό είναι άλλωστε το συγκριτικό πλεονέκτημα της πόλης. Το επιχειρησιακό πρόγραμμα 2018-2024 αναμένεται να χαράξει την πορεία της πόλης σε επιχειρηματικό, χωροταξικό και πολιτισμικό επίπεδο τουλάχιστον για τα επόμενα 25 χρόνια με σκοπό να γίνει αποδοτική και εποικοδομητική οικονομική επένδυση είτε στον τομέα της απασχόλησης στην περιοχή είτε στον τομέα της επιχειρηματικότητας και να διορθωθούν τα κακώς κείμενα του παρελθόντος.

Βιβλιογραφία Κεφαλαίου

- Στρατηγική για τη Γαλάζια Ανάπτυξη του Δήμου Πειραιά 2018 – 2024 (<http://www.bluegrowth.gr>)

Ηλεκτρονικές Πηγές

- <http://ecopress.gr/?p=3022>

---

¹¹⁷<http://ecopress.gr/?p=5527>

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο όρος «γαλάζια οικονομία» αναφέρεται στις θάλασσες και τους ωκεανούς, που αποτελούν ζωτικής σημασίας συνιστώσα για τις παράκτιες οικονομίες της Ευρώπης. Οι ωκεανοί μπορούν επίσης να συνεισφέρουν προς τη συνολική μας ευημερία παράγοντας επενδύσεις, θέσεις εργασίας και οικονομική ανάπτυξη, συνεπώς όσο πιο «υγιείς» διατηρούνται, τόσο πιο παραγωγικοί θα είναι επιτυγχάνοντας την απαιτούμενη βιωσιμότητα της γαλάζιας οικονομίας. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει αναλάβει τη δέσμευση συστηματικής παρακολούθησης των τάσεων, των επιδόσεων και της προόδου της γαλάζιας οικονομίας συλλέγοντας οικονομικά δεδομένα μπορούν να συμβάλουν στη χάραξη πολιτικής, στη σχετική ακαδημαϊκή έρευνα και στον προσανατολισμό των επενδύσεων στη γαλάζια οικονομία. Σε πολλά κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η γαλάζια οικονομία αναπτύχθηκε ταχύτερα από την εθνική οικονομία την τελευταία δεκαετία και κατά τη διάρκεια της χρηματοπιστωτικής κρίσης, αποδείχθηκε πιο ανθεκτική σε αυτά τα κράτη μέλη, μειώνοντας τις επιπτώσεις της ύφεσης στις παράκτιες οικονομίες.

Η Γαλάζια Ανάπτυξη αποτελεί μια μακροπρόθεσμη στρατηγική βιώσιμης ανάπτυξης του θαλάσσιου και ναυτιλιακού τομέα, συνιστώντας μια Ολοκληρωμένη Θαλάσσια Πολιτική για την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη. Από όλα όσα αναλύθηκαν παραπάνω στην παρούσα διπλωματική εργασία συνάγεται το συμπέρασμα ότι τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο υπάρχει πληθώρα νομοθετικών κειμένων και οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την οργάνωση των θαλάσσιων δραστηριοτήτων, την ανάπτυξη του θαλάσσιου τομέα και την εφαρμογή της Γαλάζιας Ανάπτυξης.

Στην παρούσα διπλωματική εργασία, η στρατηγική της Γαλάζιας Ανάπτυξης τόσο σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και στην Ελλάδα και ειδικότερα η συμβολή της στην προώθηση και ανάπτυξη της γαλάζιας οικονομίας και η προσδοκία αναβάθμισης και καινοτομίας βασικών τομέων σχετιζόμενων με την θάλασσα όπως η υδατοκαλλιέργεια, ο τουρισμός, η γαλάζια ενέργεια, η γαλάζια βιοτεχνολογία και οι θαλάσσιες εξορύξεις, διαδραματίζει βασικό ρόλο. Πρόκειται για τον τομέα της υδατοκαλλιέργειας, του τουρισμού, της γαλάζιας ενέργειας, της γαλάζιας βιοτεχνολογίας και των εξορύξεων. Όλοι σχεδόν οι ως άνω τομείς πλην της γαλάζιας βιοτεχνολογίας που δεν αναπτύσσεται ακόμα επαρκώς στην Ελλάδα, είναι ραγδαία ανερχόμενοι κατόπιν εφαρμογής της στρατηγικής της Γαλάζιας Ανάπτυξης προσφέροντας χιλιάδες θέσεις εργασίας και τεράστια οικονομικά οφέλη στις θαλάσσιες, κυρίως, περιοχές.

Η χώρα μας αποτελεί το πλέον κατάλληλο έδαφος για την ανάπτυξη της στρατηγικής της «Γαλάζιας Ανάπτυξης», καθώς όπως έχει ήδη πολλάκις και επιμόνως αναφερθεί παραπάνω μια κατ' εξοχήν παράκτια χώρα, η οποία περιβρέχεται από θάλασσες ιδιαίτερου στρατηγικού ενδιαφέροντος λόγω του πλούτου τους. Στην Ελλάδα οι κλάδοι που είναι ήδη ανεπτυγμένοι και σε αρκετά υψηλό επίπεδο είναι ο τουρισμός και η υδατοκαλλιέργεια, ενώ οι υπόλοιποι κλάδοι της στρατηγικής δεν αναπτύσσονται σταθερά αλλά όχι με ιδιαίτερα ταχείς ρυθμούς.

Η στρατηγική της Γαλάζιας Ανάπτυξης και όλες οι σχετικές πρωτοβουλίες που λαμβάνονται ή σχεδιάζονται στο πλαίσιο εφαρμογής αυτής επιδιώκουν ενεργά πλέον διαμέσου της επιστημονικής έρευνας και της καινοτομίας, τη διαφύλαξη του θαλάσσιου και ωκεάνιου πλούτου, ο οποίος βεβαίως και δεν είναι ανεξάντλητος και εξαρτώνται από αυτόν όλες οι θαλάσσιες δραστηριότητες, δημιουργώντας νέους τρόπους διαχείρισης των θαλάσσιων πλουτοπαραγωγικών πηγών και προωθώντας την ηγετική θέση της θαλάσσιας Ευρώπης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Σύνοψη Πράσινης Βίβλου για μια θαλάσσια πολιτική (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM%3A166029>)
- Ανακοίνωση της Επιτροπής, της 17ης Μαρτίου 2006, με τίτλο «Η ανανεωμένη πολιτική της ΕΕ για τον τουρισμό: για μια ισχυρότερη σύμπραξη υπέρ του ευρωπαϊκού τουρισμού» - COM(2006) 134 τελικό (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM:n26107>)
- Ανακοίνωση της Επιτροπής της 10ης Οκτωβρίου 2007 με τίτλο: «Συμπεράσματα από τη διαβούλευση για μια Ευρωπαϊκή Θαλάσσια Πολιτική» - COM(2007) 574 τελικό (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex:52007DC0574>)
- Κριτική αποτίμηση των προτάσεων της Πράσινης Βίβλου για μια μελλοντική Θαλάσσια Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης – ΕΛΙΑΜΕΠ (2010)
- Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών για το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα παρακολούθησης της Γης (GMES) και τις επιχειρήσεις του (από το 2014 και μετά) - COM(2011) 831 τελικό (<https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2011/EL/1-2011-831-EL-F1-1.Pdf>)
- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2007/2004 του Συμβουλίου σχετικά με τη σύσταση ευρωπαϊκού οργανισμού για τη διαχείριση της επιχειρησιακής συνεργασίας στα εξωτερικά σύνορα (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM:l33216>)

- Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών προς την ενοποίηση της θαλάσσιας επιτήρησης: Ένα κοινό περιβάλλον ανταλλαγής πληροφοριών για τον θαλάσσιο τομέα της ΕΕ - COM(2009)538 τελικό, Βρυξέλλες 2009 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52009DC0538&from=EN>)
- Ανακοίνωση της επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο καλύτερη επίγνωση της κατάστασης μέσω ενισχυμένης συνεργασίας μεταξύ των αρχών θαλάσσιας επιτήρησης: Τα επόμενα βήματα στο πλαίσιο του κοινού περιβάλλοντος ανταλλαγής πληροφοριών για τον θαλάσσιο τομέα της ΕΕ - COM(2014) 451 final (<http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2014/EL/1-2014-451-EL-F1-1.Pdf>)
- Ανακοίνωση της επιτροπής στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με την κατάρτιση σχεδίου χρονοδιαγράμματος με στόχο τη δημιουργία ενός κοινού περιβάλλοντος ανταλλαγής πληροφοριών για την επιτήρηση του θαλάσσιου τομέα της ΕΕ- (COM(2010)584 final, Βρυξέλλες 2010 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0584&from=EN>))
- Κοινή ανακοίνωση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για έναν ανοικτό και ασφαλή παγκόσμιο θαλάσσιο τομέα: Στοιχεία για μια στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ασφάλεια στη θάλασσα, JOIN(2014) 9 final, Βρυξέλλες 2014 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014JC0009&from=EL>)
- Ανακοίνωση της Επιτροπής Ευρώπη 2020 Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη - COM(2010)2020 τελικό, Βρυξέλλες 2010 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC2020&from=EL>)
- Παγκόσμια Διάσκεψη Κορυφής στο Γιοχάνεσμπουργκ - Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με τα αποτελέσματα της Παγκόσμιας Διάσκεψης Κορυφής για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη που διεξήχθη στο Γιοχάνεσμπουργκ (<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+P5-TA-2002-0448+0+DOC+PDF+V0//EL>)
- Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1380/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Δεκεμβρίου 2013 σχετικά με την Κοινή Αλιευτική Πολιτική, την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 1954/2003 και (ΕΚ) αριθ. 1224/2009 του Συμβουλίου και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 2371/2002 και (ΕΚ) αριθ. 639/2004 του Συμβουλίου και της απόφασης

- Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές για τη βιώσιμη ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ» - COM(2013) 229 final, Βρυξέλλες 2013 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013DC0229&from=EN>)
- Μια ευρωπαϊκή στρατηγική για την τόνωση της ανάπτυξης και τη δημιουργία θέσεων εργασίας στον παράκτιο και θαλάσσιο τουρισμό (https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/sites/maritimeaffairs/files/docs/body/coastal-and-maritime-tourism_el.pdf)
- Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών μια ευρωπαϊκή στρατηγική για την τόνωση της ανάπτυξης και τη δημιουργία θέσεων εργασίας στον παράκτιο και θαλάσσιο τουρισμό - COM(2014) 86 final, Βρυξέλλες 2014 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014DC0086&from=EN>)
- Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Η Ευρώπη, ο πρώτος τουριστικός προορισμός στον κόσμο – ένα νέο πλαίσιο πολιτικής για τον ευρωπαϊκό τουρισμό» - COM(2010) 352 τελικό, Βρυξέλλες 2010 ([http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com\(2010\)0352/_com_com\(2010\)0352_el.pdf](http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com(2010)0352/_com_com(2010)0352_el.pdf))
- Έκθεση σχετικά με τη Γαλάζια Ανάπτυξη: Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης στους τομείς της θάλασσας, της ναυτιλίας και του τουρισμού στην ΕΕ (2012/2297(INI)) Επιτροπή Μεταφορών και Τουρισμού - A7-0209/2013 (<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A7-2013-0209+0+DOC+PDF+V0//EL>)
- Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών Γαλάζια ενέργεια απαραίτητα μέτρα για την αξιοποίηση του δυναμικού της θαλάσσιας και της ωκεάνιας ενέργειας της Ευρώπης έως το 2020 και εντεύθεν - COM(2014) 8 final, Βρυξέλλες 2014 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014DC0008&from=EL>)

- Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών μια ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική για την Ευρωπαϊκή Ένωση - COM(2007) 575 τελικό, Βρυξέλλες, 2007 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52007DC0575&from=EL>)
- Έγγραφο Εργασίας των Υπηρεσιών της Επιτροπής για την έκθεση για τη Στρατηγική της Γαλάζιας Ανάπτυξης προς μια περισσότερο βιώσιμη ανάπτυξη και απασχόληση στη Γαλάζια Οικονομία - SWD(2017) 128 final, Βρυξέλλες 2017 (https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/sites/maritimeaffairs/files/swd-2017-128_en.pdf)
- Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1014/2014 της επιτροπής της 22ας Ιουλίου 2014 για τη συμπλήρωση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 508/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση των κανονισμών του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 2328/2003, (ΕΚ) αριθ. 861/2006, (ΕΚ) αριθ. 1198/2006 και (ΕΚ) αριθ. 791/2007 και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1255/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά το περιεχόμενο και τη δομή ενός κοινού συστήματος παρακολούθησης και αξιολόγησης για τις πράξεις που χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32014R1014>)
- Συμπεράσματα της Προεδρίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 14ης Δεκεμβρίου 2007 - Έγγρ. 16616/1/07 REV 1 (http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/el/ec/104702.pdf)
- Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση προγράμματος στήριξης της περαιτέρω ανάπτυξης μιας ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής – Πρόταση – {COM(2010) 494 τελικό} {2010/0257 (COD)} (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010PC0494&from=EN>)
- Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την «Καινοτομία στο πλαίσιο της Γαλάζιας Οικονομίας: Αξιοποίηση του δυναμικού των θαλασσών και των ωκεανών μας με στόχο την προώθηση της απασχόλησης και της μεγέθυνσης» - COM(2014) 254 final, Βρυξέλλες 2014 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014DC0254&from=EN>)
- Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο γνώσεις για τη θάλασσα 2020 θαλάσσιες παρατηρήσεις και δεδομένα για μια έξυπνη και βιώσιμη ανάπτυξη, COM(2010) 461 τελικό, Βρυξέλλες 2010 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0461&from=EN>)

- Ανακοίνωση της Επιτροπής «Ένας οδικός χάρτης για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό επίτευξη κοινών αρχών στην ΕΕ», COM(2008) 791 τελικό, Βρυξέλλες 2008 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008DC0791&from=EL>)
- Ανακοίνωση της επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών θαλάσσιος χωροταξικός σχεδιασμός στην ΕΕ – Επιτεύγματα και Μελλοντικές Εξελίξεις, COM(2010) 771 final, Βρυξέλλες 2010 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0771&from=EN>)
- Ανακοίνωση της επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών Γαλάζια ανάπτυξη ευκαιρίες για βιώσιμη ανάπτυξη στους τομείς της θάλασσας και της ναυτιλίας - COM(2012) 494 final, Βρυξέλλες 2012 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012DC0494&from=EN>)
- Ελληνική Υδατοκαλλιέργεια 2017, Έκθεση του Συνδέσμου Ελληνικών Θαλασσοκαλλιεργειών. Αθήνα, 2017.
- Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας και Θάλασσας 2014-2020 - Το Μέλλον της Αλιείας, Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. 11.09.2015 (<https://www.espa.gr/el/Pages/elibraryFS.aspx?item=2194>)
- Ελληνικός Τουρισμός, Εξελίξεις - Προοπτικές, Τεύχος 3, ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΣΕΤΕ (https://sete.gr/media/7878/2017_pm_ellhnikos_tourismos_3.pdf)
- Η συμβολή του Τουρισμού στην ελληνική οικονομία το 2017 - 1 η εκτίμηση (προσωρινά στοιχεία) – Μάιος 2018, ΣΕΤΕ (http://www.insete.gr/Portals/0/meletes-INSETE/01/2018_SymvolhTourismou-2017.pdf)
- Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο νόμου «Ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας 2014/89/ΕΕ «περί θεσπίσεως πλαισίου για το θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό» και άλλες διατάξεις» (https://www.hellenicparliament.gr/Nomothetiko-Ergo/Anazitisi-Nomothetikou-Ergou?law_id=c3631fb9-579d-48e9-85dd-a8e400d4cb13)

- Στρατηγική για τη Γαλάζια Ανάπτυξη του Δήμου Πειραιά 2018 – 2024 (<http://www.bluegrowth.gr>)

Ξένη Βιβλιογραφία

- Study in support of policy measures for maritime and coastal tourism at EU level, Final Report. ECORYS, Rotterdam/ Brussels, 15 September 2013.
- Ecorys (2012). Scenarios and drivers for sustainable growth from the oceans, seas and coasts, EC DG MARE
- Commission staff working document - Accompanying document to the Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions - An Integrated Maritime Policy for the European Union – {COM(2007) 574 final} {COM(2007) 575 final} {SEC(2007) 1279} {SEC(2007) 1280} {SEC(2007) 1283} (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52007SC1278>)
- Cyprus Presidency of the Council of the European Union, Declaration of the European Ministers responsible for the Integrated Maritime Policy and the European Commission, on a Marine and Maritime Agenda for growth and jobs the “Limassol Declaration”, Limassol 2012. (https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/sites/maritimeaffairs/files/docs/body/limassol_en.pdf)

Ηλεκτρονικές Πηγές

- <https://government.gov.gr/thalassia-chorotaxia/#1528273381294-50d13d14-7b68>
- https://ec.europa.eu/fisheries/cfp/aquaculture_el
- https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/biotechnology_el
- <https://ec.europa.eu/eures/public/language-selection>
- <http://www.travelseniorhellas.com>

- https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/seabed_mining_el
- <http://ecopress.gr/?p=3022>
- <http://www.naftemporiki.gr/finance/story/1129934/sete-o-tourismos-kai-i-krisi-stin-tourkia>
- https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/biotechnology_el
- <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%93%CE%B5%CF%89%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82>¹http://bioenergynews.blogspot.gr/2008/04/blog-post_1246.html
- <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%93%CE%B5%CF%89%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82>
- <http://www.emprosnet.gr/emprosnet-archive/78aa0eb2-35a2-4673-a034-33ee4a656415>
- <https://www.cretalive.gr/crete/h-perifereia-enischyei-thn-galazia-biotechnologia>
- https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/content/%E2%82%AC566-billion-and-growing-eu-blue-economy-thriving_el